

LAUSUNTOYHTEENVETO

luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4
2 LAUSUNTOPYYNTÖ, JAKELU JA LAUSUNNON ANTANEET	4
3 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA.....	5
4 LAUSUNNONANTAJIEN KESKEISIMMÄT NÄKEMYKSET	6
4.1 Akava ry	6
4.2 Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry.....	7
4.3 Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry.....	7
4.4 Bildningsalliansen rf.....	8
4.5 Espoon kaupunki	10
4.6 Helsingin kaupunki	11
4.7 Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry.....	11
4.8 Järvenpään kaupunki.....	13
4.9 Järvi-Pohjanmaan kansalaisopisto.....	14
4.10 Kansalaisopistojen liitto KoL.....	14
4.11 Kansallisarkisto	16
4.12 Kansaneläkelaitos	18
4.13 Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry.....	19
4.14 Kirkkohallitus	21
4.15 Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito	21
4.16 Laukaan kunta	22
4.17 Naantalin kaupunki.....	23
4.18 Oikeusministeriö.....	24
4.19 Opetusalan Ammattijärjestö OAJ	28
4.20 Opetushallitus.....	29
4.21 Opintokeskukset ry.....	29
4.22 Opintokeskus Visio / Vihreä Sivistysliitto ry	31
4.23 Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivilis	34
4.24 Oulun kaupunki	36
4.25 Palkansaajien tutkimuslaitos	39
4.26 Porin kaupunki.....	40
4.27 Posion kansalaisopisto.....	40
4.28 Raisen kaupunki.....	41
4.29 SAK ry.....	41

4.30 Salon kaupunki	42
4.31 Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry	43
4.32 Sivistystyönantajat ry	44
4.33 Snellman-korkeakoulu	45
4.34 Sosiaali- ja terveysministeriö	46
4.35 STTK ry	46
4.36 Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry	47
4.37 Suomen Kansanopistoyhdistys	48
4.38 Suomen kesäyliopistot ry	51
4.39 Suomen Kuntaliitto ry	53
4.40 Suomen Lukiolaisten Liitto	54
4.41 Suomen Opiskelijakuntien liitto SAMOK ry	54
4.42 Suomen ylioppilaskuntien liitto ry	54
4.43 Suomen Yrittäjät	54
4.44 Taiteen perusopetusliitto TPO ry	55
4.45 Tampereen kaupunki	56
4.46 Tehy ry	58
4.47 Teollisuusliitto	59
4.48 Tietosuojavaltuutetun toimisto	61
4.49 Tilastokeskus	64
4.50 Tuusulan kunta	64
4.51 Työ- ja elinkeinoministeriö	65
4.52 Työväen sivistysliitto	67
4.53 Urheiluopistot ry	69
4.54 Valtiovarainministeriö	70
4.55 Vantaan kaupunki	71
4.56 Vapaa Sivistystyö ry	73

1 JOHDANTO

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä siten, että vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille säädettäisiin mahdolliseksi tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja valtakunnalliseen Koski-tietovarantoon. Tallentaminen edellyttäisi opiskelijan suostumusta. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi oppivelvollisuuskoulutukseen liittyvä tallentamisvelvollisuus oppivelvollisuuslain (1214/2020) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoista. Oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa on kyse kansanopistossa järjestettävästä koulutuksesta, jossa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisia aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa maahanmuuttajille tarkoitetun koulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta.

Lisäksi esityksessä esitetään muutettavaksi lakia vapaasta sivistystyöstä siten, että se sisältäisi säännöksen siitä, kuinka tietovarantoon tallennettavien vapaatavoitteisten koulutusten laajuus määritellään opintopisteinä ja kuinka opiskelijan osaaminen arvioidaan.

Esityksen tavoitteena on saada vapaan sivistystyön kautta hankittu muu kuin tutkintotavoitteinen osaaminen näkyväksi säätämällä mahdolliseksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa hankitun osaamista kuvaavien suoritustietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon. Vapaassa sivistystyössä järjestettävä vapaatavoitteinen tutkintoon johtamaton opiskelu tuo osallistujille monenlaista työelämässä ja vapaaajalla tarvittavaa osaamista, jonka tunnistamista ja tunnustamista tulisi helpottaa ja parantaa. Esityksellä toteutetaan tavoitetta osaamisperusteisuuden ulottamisesta läpi koulutusjärjestelmän ja edistetään jatkuvaa oppimista opiskelijan tarpeista lähtien.

2 LAUSUNTOPYYNTÖ, JAKELU JA LAUSUNNON ANTANEET

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella 2.12.2020–15.1.2021. Lausuntopyyntö lähetettiin laaja-alaisesti vapaan sivistystyön koulutusorganisaatioille (kansanopistot, kansalais- ja työväenopistot, opintokeskukset, kesäyliopistot ja liikunnan koulutuskeskukset), useille kunnille ja kuntayhtymille sekä muille keskeisille sidosryhmille. Myös muut toimijat kuin lausuntopyynnön jakelussa mainitut tahot pystyivät antamaan lausuntonsa.

Esityksestä annettiin 56 lausuntoa. Lausunnon antoivat Akava ry, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry, Bildningsalliansen rf, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Järvenpään kaupunki, Järvi-Pohjanmaan kansalaisopisto, Kansalaisopistojen liitto KoL, Kansallisarkisto, Kansaneläkelaitos, Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry, Kirkkohallitus, Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito, Laukaan kunta, Naantalin kaupunki, Oikeusministeriö, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ, Opetushallitus, Opintokeskukset ry, Opintokeskus Visio / Vihreä Sivistysliitto ry, Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis, Oulun kaupunki, Palkansaajien tutkimuslaitos, Porin kaupunki, Posion kansalaisopisto, SAK ry, Salon kaupunki, Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry, Sivistystyönantajat ry, Snellman-korkeakoulu, sosiaali- ja terveysministeriö, STTK ry, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry, Suomen Kansanopistoyhdistys

tys, Suomen kesäyliopistot ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Lukiolaisten Liitto, Suomen Opiskelija-kuntien liitto SAMOK ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto ry, Suomen Yrittäjät, Taiteen perusopetusliitto TPO ry, Tampereen kaupunki, Tehy ry, Teollisuusliitto, Tietosuoja-valtuutetun toimisto, Tilastokeskus, Tuusulan kunta, työ- ja elinkeinoministeriö, Työväen Sivistysliitto, Urheiluopistot ry, valtiovarainministeriö, Vantaan kaupunki ja Vapaa Sivistystyö ry. Lisäksi Raision kaupunki ilmoitti, ettei se lausu asiassa.

Lausunnonantajia on pyydetty sisällyttämään lausuntoonsa lyhyt tiivistelmä, joka on otettu mukaan tähän lausuntoyhteenvedoon. Jos tiivistelmä on puuttunut, se on tehty opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta siten, että tiivistelmään on sisällytetty vain kyseiseen esitysluonnokseen liittyvät kohdat. Mikäli tiivistelmä on tehty opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta, löytyy tämä tieto lausujan kohdalta. Lausunnot ovat luettavissa kokonaisuudessaan esityksen hankesivuilla osoitteessa <https://mi-nedu.fi/hanke?tunnus=OKM043:00/2020>.

Esityksen lausuntoversiossa oli huomioitu vielä lausuntoaikana auki olleet valtakunnallista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia koskevat hallituksen esitykset. Koska nämä muut esitykset hyväksyttiin hieman lausuntoajan jälkeen, poistettiin tästä nyt käsiteltävästä hallituksen esityksestä lausuntoversiossa olleita, jo hyväksytyjä pykälämuutoksia. Karsittujen pykälien osalta myöskään lausuntopalautetta ei ole käyty niin yksityiskohtaisesti läpi.

3 YHTENVETO LAUSUNNOISTA

Saadussa lausuntopalautteessa kannatettiin laajasti esityksen tavoitteita ja suurin osa lausunnonantajista piti esitettyjä lainmuutoksia tarpeellisina. Muutosten koettiin tukevan elinikäistä oppimista sekä erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä saavutettavan osaamisen näkyväksi tekemistä ja tunnistamista. Joissakin lausunnoissa uudistuksen arvioitiin myös parantavan vapaan sivistystyön näkyvyyttä ja asemaa oppilaitoskentällä sekä lisäävän opiskelijoiden motivaatiota osallistua vapaan sivistystyön piirissä järjestettävään koulutukseen.

Esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin esitettiin joitakin muutoksia tai täsmennyksiä. Pääosa kommentteista koski ehdotettua valtakunnalliseen opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin lisättävää 9 d §:ää, jossa säädettäisiin vapaan sivistystyön koulutuksesta tallennettavista tiedoista. Suurin osa lausunnonantajista piti vapaan sivistystyön erityisluonteen vuoksi tärkeänä, että tietojen tallentaminen on oppilaitoksen ylläpitäjälle vapaaehtoista. Tärkeänä pidettiin myös, että opiskelijalla itsellään säilyy päätäntävalta siitä, haluaako hän saada opintosuorituksensa tallennetuksi ja mi-hin tietoja voidaan tietovarannosta luovuttaa. Oppilaan oman päätäntävällän merkitystä pidettiin keskeisenä erityisesti opiskelijan edun ja arkaluontoisten koulutustietojen suojaamisen näkökulmasta. Muutamassa lausunnossa vapaaehtoisuuden kuitenkin todettiin olevan uudistuksen tavoitteiden saavuttamista ja alueellista yhdenvertaisuutta heikentävä tekijä ja edistävän liian heikosti digitalisaatiota ja toisen viranomaisen tietoa-aineistojen hyödyntämistä. Joissakin lausunnoissa kyseenalaistettiin myös uudistuksen todellinen vapaaehtoisuus oppilaitosten kilpailuasetelman takia. Tietovarantoon tallennettavaksi ehdotettuja koulutustietoja pidettiin lausunnoissa pääsääntöisesti perusteltuina.

Moni lausunnonantaja toivoi esityksessä täsmennettävän, että opiskelijan suostumus tulisi antaa ennen koulutuksen aloittamista tai jo heti koulutuksen alussa oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistamalla tavalla. Lisäksi useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä täsmentää sitä, onko opiskelijalla mahdollisuus muuttaa myöhemmin kantaansa tai voisiko opiskelija vaatia oppilaitosta viemään tiedot Koski-tietovarantoon, vaikka oppilaitoksen ylläpitäjä olisi päättänyt, ettei koulutuksen tietoja kokonaisuutena tal-

lenneta. Joissakin lausunnoissa ehdotettiin myös harkittavaksi, voisiko lain voimaan tultua tietovarantoon kirjata myös sellaiset jo ennen lain voimaan tuloa alkaneet opinnot, jotka täyttävät laissa määritellyt koulutuksen kriteerit ja joista on mahdollista saada lain edellyttämä suostumus opiskelijalta.

Lausunnoilla olleessa versiossa kerrottiin, että tietovarantoon tallennetut vapaan sivistystyön tiedot eivät olisi laisinkaan viranomaisten käytettävissä, jollei opiskelija anna siihen suostumustaan. Tämä opintotietojen automaattisen viranomais- ja tilastointikäyttöön luovuttamisen poissulkeminen sai lausunnoissa pääasiassa laajaa tukea. Kansaneläkelaitos, työ- ja elinkeinoministeriö ja Tilastokeskus sen sijaan katsoivat, että rajausta heikentää tietojen jatkokäyttöä merkittävästi.

Myös opiskelijan suostumuksen osoittavien asiakirjojen pysyvä säilyttäminen sai osakseen lausuntopalautetta. Erityisesti vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjien lausunnoissa korostettiin, ettei velvoite opiskelijan suostumuksen säilyttämisestä saisi aiheuttaa oppilaitoksille kohtuuttomia tietojärjestelmä- tai resurssivaatimuksia. Myös Kansallisarkisto nosti lausunnossaan esiin tietovarannon tietojen arkistointiin liittyviä näkökohtia.

Oikeusministeriö ja tietosuojavaltuutettu lausuivat etenkin 9 d §:n mukaisen henkilötietojen käsittelyn käsittelyperusteesta ja siitä juontuvista rekisteröidyn oikeuksista sekä erityisten henkilötietoryhmien käsittelyperusteesta. Lisäksi oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota esityksen terminologiaan suhteessa julkisen hallinnon tiedonhallintalakiin (906/2019, tiedonhallintalaki). Myös valtiovarainministeriö teki lausunnossaan samankaltaisia huomioita ja kehotti jatkovalmistelussa yhdenmukaistamaan esitysluonnoksessa käytetyt käsitteet tiedonhallintalain mukaisiksi.

Kriittisimpiä huomioita lausujissa herättivät esityksen kustannusvaikutukset ja osa lausunnonantajista pitikin niitä alimitoitettuina. Lausunnoissa todettiin, että oppilaitoksiin kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia on etukäteen vaikea arvioida, mutta kustannuksia arvioitiin aiheutuvan muun muassa henkilökunnan lisääntyneestä hallinnollisesta työmäärästä, koulutustietojen pysyvästä säilyttämisestä sekä henkilöstön koulutuksesta ja perehdytyksestä. Myös valtiovarainministeriö esitti jatkovalmistelussa harkittavaksi, olisiko esitysluonnoksesta aiheutuvat kokonaiskustannukset syytä eritellä ja selostaa yksityiskohtaisemmin. Mahdollisuutta käyttää tietojen tallentamiseen Opetushallituksen tarjoamaa maksutonta käyttöliittymää pidettiin tärkeänä, sillä vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjien valmiudet tallentaa tietoja tietovarantoon ovat hyvin erilaiset.

Lausuntopalautteessa yksittäisenä asiakokonaisuutena esiin nousi taiteen perusopetuksen rooli osana vapaan sivistystyön koulutusta. Taiteen perusopetusliitto TPO ry totesi lausunnossaan, että esitys johtaisi toteutuessaan tilanteeseen, jossa oppilas voisi saada kansalaisopistossa suoritettua vapaan sivistystyön kurssin kirjauksen tietovarantoon, mutta samassa oppilaitoksessa taiteen perusopetuksen kautta saavutettu osaaminen jää kirjaamatta. TPO ry piti tärkeänä, että myös taiteen perusopetuksen näkökulmat tulisivat huomioiduiksi.

4 LAUSUNNONANTAJIEN KESKEISIMMÄT NÄKEMYKSET

4.1 Akava ry

Akava ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Akava pitää tarpeellisena ja perusteltuna esitystä siitä, että vapaan sivistystyön oppilaitoksille säädettäisiin mahdolliseksi tallentaa opiskelijan pyynnöstä vapaassa sivistystyössä hankitun vapaatavoitteisen koulutuksen tuottama osaaminen Koski-tietovarantoon.

Akava katsoo, että esitys tukee jatkuvan oppimisen uudistuksen tavoitteita, sillä se lisää mahdollisuuksia osaamisen tunnustamiseen ja tunnistamiseen myös muussa kuin tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Toimiva jatkuvan oppimisen järjestelmä edellyttää, että osaaminen saadaan näkyviin ja joustavammin tunnustetuksi, jotta uudenlaiset osaamiskokonaisuudet voivat kehittyä.

4.2 Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene kannattaa esitettyä lakimuutosta. Lakimuutos helpotaisi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa suoritettujen opintojen tunnistamista ja tunnustamista. Uudistuksen myötä vapaassa sivistystyössä suoritettuja opintokokonaisuudet on helpompi tunnistaa osaksi korkeakouluopintoja, kun suoritustiedot opintojen laajuuden ja arvosanojen osalta ovat saatavilla Koski-tietovarannosta.

Vapaassa sivistystyössä suoritettuja opintoja koskevat tiedot

Lakiesityksen 9 a § / 9 d § esitetään, että vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjä voi tallentaa opiskelijan opintoihin liittyvät tiedot, jotka käsittävät koulutuksen nimen ja koulutuksen laajuuden, koulutuksen päättymispäivän ja osaamisen arviointi. Tietoja voidaan Koski-tietovarantoon jatkossa tallentaa niistä opinnoista, jotka täyttävät vapaasta sivistystyöstä annetun lain uuden 6 b § edellytykset. Uudessa pykälässä edellytetään, että tietovarantoon hyväksyttävän ”koulutuksen laajuus on määriteltävä opintopisteinä ja se on kuvattava ja arvioitava osaamisperusteisesti.”

Arene katsoo, että tallennettavaksi esitetyt tiedot eivät anna riittävää kuvaa suoritetuista opinnoista. Tallennettavaksi esitettyjen tietojen perustella on mahdoton tehdä esimerkiksi opintojen hyväksilukua (AHOT), sillä pelkkä koulutuksen laajuus ja arvosana eivät riitä koulutuksen sisältöjen tai tason arviointiin. Jotta tietovarantoon tallennettavaa tietoa voitaisiin aidosti käyttää hyödyksi koulutusjärjestelmän sisällä, tulisi suoritustietoihin liittää kuvaus suoritettujen koulutuksen sisällöistä sekä koulutuksen tason määrittely. Koulutuksen taso voitaisiin määritellä esimerkiksi Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen (FINQF) ja kielikoulutuksen osalta Eurooppalaisen kielitaidon viitekehyksen (CERF) tai Yleisten kielitutkintojen taitotasojen perusteella.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa suoritettava avoimen ammattikorkeakoulun opintotarjonta

Ammattikorkeakoulut järjestävät yhdessä vapaan sivistystyön kanssa avoimen ammattikorkeakoulun opintokokonaisuuksia. Kuten lakiesityksen perusteluissa todetaan, vastaa korkeakoulu näiden opintosuoritusten kirjaamisesta korkeakoulujen rekistereihin, joista tieto edelleen tallennetaan korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon.

Arene pitää tärkeänä, että myös jatkossa korkeakoulujen ja vapaan sivistystyön yhdessä toteuttamien avoimen korkeakoulun opintokokonaisuuksien kirjaaminen opinto- ja tutkintorekisteriin tapahtuu korkeakoulun toimesta.

4.3 Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE kannattaa opinto- ja tutkintorekisterilain muuttamista vapaan sivistystyön osalta. Esitys on linjassa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevan työryhmän (OKM/62/0404/2018) työn kanssa.

Uudistus edistää vapaan sivistystyön opintojen tunnistamista ja tunnustamista ammatillisessa koulutuksessa, kun koulutukset kuvataan osaamisperusteisesti ja suoritustiedot opintojen laajuuden ja arvioinnin osalta ovat saatavilla Koski-tietovarannosta.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Esityksen mukaan muutosten taloudelliset vaikutukset ovat vähäisiä. AMKE pitää tärkeänä, että erityisesti muissa oppilaitoksissa ja työelämässä hyödynnettävää vapaan sivistystyön osaamista viedään yhteiseen valtakunnalliseen Koski-tietovarantoon. Tämä edellyttää osaamisperusteista kuvausta ja opiskelijan suorituksen arviointia opintopisteinä sekä muutoksia tietojärjestelmiin, mikä aiheuttaa kustannuksia mm. lisääntyneenä työmääränä.

Ylläpitäjille muutoksesta aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia tulee tukea valtionavustusrahoituksella. On myös tärkeää, että Opetushallitus tukee uudistuksen toimeenpanoa riittävällä koulutuksella.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

-

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

-

Muut kommentit

-

4.4 Bildningsalliansen rf

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Bildningsalliansen understöder de allmänna målsättningarna med propositionen med förslag till lagar om ändring av lagen om nationella studie- och examensregister och lagen om fritt bildningsarbete. Förändringarna är i enlighet med den promemoria som uppgjordes av den arbetsgrupp som jobbade med identifiering och erkännande av kunskande inom fritt bildningsarbete (OKM/62/0404/2018). I den

poängterade arbetsgruppen betydelsen av att synliggöra det kunnande man uppnår inom den fria bildningen och att detta kunnande ska kunna synliggöras och utvärderas samt ingå i det nationella studie- och examensregistret Koski.

Den här propositionen stöder också de målsättningar det nuvarande regeringsprogrammet har kring att höja befolkningens kompetensnivå så att den främjar sysselsättning och svarar mot det arbetskraftsbehov som finns nu och i framtiden. Det är av betydelse att man kan identifiera och erkänna all form av kunnande. Det här förslaget stöder även de målsättningar man har kring reformen av det kontinuerliga lärandet.

För att kunna föra över utbildningar till Koski databasen ska läroinrättningen kunna beskriva utbildningen, dess omfattning i studiepoäng, när utbildningen avslutats och bedömning av kunnandet. Dessutom krävs det att den studerande anholder om att få sitt kunnande utvärderat och sina uppgifter registrerade.

Fritt bildningsarbete med sina fem olika läroinrättningsformer har olika former av utbildningar som var på sitt sätt bidrar till att främja individers kunnande. Det är inte ändamålsenligt att all utbildning ska kunna utvärderas och prestationer registreras. Därför är de av speciell betydelse att frivilligheten till att kunna utvärdera kunnandet och registrera prestationer samt studerandes uppgifter kvarstår både för individen och läroinrättningen.

Kunnande ska enligt förslaget bedömas med godkänt/underkänt men att man också kan använda sig av annan skala. Bildningsalliansen motsätter sig inte förslaget men vill påpeka att användning av annan skala än godkänt/underkänt kan bidra till en stor variation mellan olika läroinrättningar och läroinrättningsformer vilket kan försvåra erkännande av kunnande hos mottagande part, t.ex. annan läroinrättning.

Enligt motiveringarna till förändringen av Lagen av nationella studie- och examensregister (§ 9a/9d) framhåller man att anhållan om att få sina uppgifter registrerade ska ske i början av studierna. Här kunde man förtydliga att anhållan ska ske utgående från de direktiv som den enskilda läroinrättningen/huvudmannen har. Det behöver finnas tydliga instruktioner för den studerande om hur man kan anhålla om att bli utvärderad och få sina uppgifter registrerade i Koski databasen. Man ska inte i efterskott kunna få sitt kunnande utvärderat och sina prestationer bedömda. Processen kring anhållan får inte bli för byråkratisk och betungande för huvudmannen.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Reformen kommer att innebära betydande ekonomiska insatser från de enskilda läroinrättningarna, både ifråga om personresurser och arbetstid men också ifråga om ekonomiska satsningar på att utveckla de olika digitala administrations- och kursprogram som används inom de olika läroinrättningsformerna. De digitala programmen ska uppfylla de kriterier som behövs för att på ett smidigt sätt kunna överföra uppgifter från läroinrättningens egna program och register till Koski, endera automatiskt eller manuellt. De program som används inom den fria bildningens olika läroinrättningar varierar och därmed kommer också den ekonomiska satsningen att vara olika.

Det behövs också personalfortbildning för både pedagogisk och administrativ personal så att de kan använda de digitala systemen på ett ändamålsenligt sätt. Dessutom kommer det här att innebära ar-

bete med själva kurs- och läroplaner så att de innehåller kompetensbaserade beskrivningar på kompetensmålen. Det krävs kompetensbaserade beskrivningar för att man inom läroinrättningen ska kunna utvärdera den kompetens som individen uppnått för att sedan registrera den i studie- och examensregistret. De arbetsinsatser och ekonomiska satsningar på att utveckla de digitala system som kommer att krävas av den fria bildningens läroinrättningar i initialskedet borde kompenseras med statsunderstöd.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Bildningsalliansen understöder förslaget och anser att det är viktigt att inga uppgifter överförs till annan myndighet utan individens eget godkännande till det. Bildningsalliansen anser det viktigt att information från Koski inte kan användas t.ex. av myndighet ifråga om utbetalning av förmåner.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Förutom de ekonomiska konsekvenserna för läroinrättningarna kommer reformen att innebära ökat behov av personalfortbildning av både fast anställd lärarpersonal och timlärare. Inom den fria bildningen är speciellt antalet timlärare rätt hög. Inom många medborgarinstitut är den fasta personalen rätt liten och timlärarna ansvarar för en stor del av undervisningen. Ifall man vill utveckla kurs- och läroplanerna så att de har kompetensbaserade beskrivningar på innehållet behöver man även aktivera timlärarna. Det här kommer att betyda att man behöver anställa timlärarna för att delta i det här utvecklingsarbetet, vilket kommer att betyda kostnader för de enskilda läroinrättningarna.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Det bör påpekas att den studerande som begär om utvärdering av sitt kunnande och att personens uppgifter överförs till Koski databasen ska göra det i början av studierna och enligt de instruktioner den enskilda läroinrättningen har angående processen. Processen får inte leda till betungande byråkrati för huvudmannen och läroinrättningen behöver kunna få en möjlighet att ge egna direktiv till hur förfarandet av en skriftlig anhållan ska ske

Muut kommentit

Bildningsalliansen understöder propositionen. Förslaget ger den fria bildningen en möjlighet att synliggöra den kompetens man får inom de utbildningar och den verksamhet som sker inom fritt bildningsarbete. Den här processen är också viktig med tanke på reformen kring det kontinuerliga lärandet och de åtgärder som finns inom den livslånga vägledningen. Bildningsalliansen uppskattar att Utbildningsstyrelsen planerar en fortbildning i användningen av Koski för personalen inom den fria bildningen. Bildningsalliansen anser också att det är viktigt att Koski fungerar på svenska och att koder samt termer är korrekta.

4.5 Espoon kaupunki

Espoon kaupunki pitää esitettyjä muutosehdotuksia perusteltuina ja tarpeellisina.

4.6 Helsingin kaupunki

Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kannattaa hallituksen esitysluonnoksen mukaisia lainmuutoksia. Ne vastaavat vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevan työryhmän (OKM/62/0404/2018) esitystä. Vaikka lakiesitys tuo vapaalle sivistystyölle uusia velvoitteita, siinä huomioidaan kuitenkin vapaan sivistystyön ominaispiirteet sekä vahvuudet, joita ovat vapaus, joustavuus ja omaehtoisuus.

Osaamisen tunnistaminen ja mahdollisuus viedä tietoja Koski-palveluun on tervetullut lisä jatkuvan oppimisen integroitumisessa vapaaseen sivistystyöhön. Se voi hyödyttää monia opiskelijoita tekemällä vapaassa sivistystyössä opittuja tietoja ja taitoja näkyviksi. Samalla se tekee näkyväksi vapaan sivistystyön oppilaitosten merkittävää roolia osana jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kannattaa opintojen laajuuden määrittelyä opintopisteiksi, tietojen ja taitojen kuvaamista osaamisperusteisesti ja opiskelijan osaamisen arviointia. Nyt kun Koski-järjestelmää varten tulee koulutukset arvioida, aiheuttaa se muutoksia toimintaan ja opettajien työnkuvaan. Siksi onkin tärkeää, että lakiesitys lähtee siitä, että toiminta on vapaaehtoista ja arviointia käytetään vain sellaisissa opinnoissa, joihin se sopii. Luontevin arviointitapa kansalaisopiston kursseilla tulee olemaan yksinkertainen merkintä siitä, onko kurssi suoritettu hyväksytysti vai ei. On hyvä, etteivät lainmuutokset edellytä vapaan sivistystyön kaikkien kurssien arvioimista ja tietovarantoihin viemistä 1.8.2021 mennessä, vaan tässä voidaan käyttää harkintaa ja edetä joustavasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Lakiuudistuksen käytännön toteutuksessa oppilaitoksissa on vielä monia avoimia kysymyksiä, jotka tulee ratkoa ja johon olisi hyvä saada valtakunnallista ohjeistusta. Kansalaisopistojen erittäin laajan ja monipuolisen kurssitarjonnan kurssikuvausten muuntaminen osaamisperusteiseksi vaatii aikaa ja resursseja. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toivoo valtion tukea lainmuutoksen edellyttämään kehittämistyöhön.

Luonnoksessa esitettyjä yhteiskunnallisia vaikutuksia voidaan pitää hyvin kannatettavina. Lainmuutokset tuovat näkyväksi opittuja tietoja ja taitoja. Tiedot ovat ilmaiseksi ja nopeasti opiskelijan käytettävissä ajasta ja paikasta riippumatta, mikä edistää luotettavan tiedon saatavuutta ja saavutettavuutta. Lakimuutos tukee osaltaan myös vähemmistö- ja erityisryhmien opintojen hyväksilukua. Erityisesti vapaan sivistystyön erityistehtävänä oleva maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetus on luontevaa viedä Koski-järjestelmään. Oppivelvollisuuden laajenemisen kannalta on hyvä, että myös vapaan sivistystyön kurssit ovat mukana yhteisessä tietovarannossa: tämä voi tietyiltä osin helpottaa toisen asteen koulutuksen osaamisen todentamista.

4.7 Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä. JHL on aikaisemmin lausunut 26.9.2019 vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevan työryhmän muistioloennoksen ehdotuksista.

JHL kannattaa opinto- ja tutkintorekisterilain muuttamista vapaan sivistyksen osalta luonnoksessa esitetyllä tavalla. Uudistus tukee osaamisen tunnistamista ja tunnustamista varsinkin, kun suuri osa aikuisväestön koulutuksesta järjestetään vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.

JHL pitää tärkeänä, että vapaatavoitteisten koulutusten tietojen tallentaminen olisi oppilaitoksen ylläpitäjälle vapaaehtoista, ja että tietojen tallentamiseen voisi käyttää Opetushallituksen tarjoamaa maksutonta käyttöliittymää. Lisäksi JHL pitää tärkeänä, että oppilaitoksen ylläpitäjä voisi lain voimaantulon jälkeen porrastaa koulutustarjontansa ja näin tarjota opintosuoritusten tallentamista koulutus kerrallaan joustavasti omien resurssien puitteissa. Vapaan sivistyksen oppilaitosten luonteesta johtuen kaikkea lyhytkestoista koulutusta ei ole tarvetta viedä Koski-tietovarantoon.

JHL pitää tärkeänä, että tietojen tallentaminen tehdään vain, jos opiskelija pyytää sitä. On mahdollista, että kurssitieto voi antaa epäsuoran vihjeen henkilön yksityiselämästä. Koski-tietovarantoon tallennetut tiedot ovat pysyviä. Siksi on tärkeää, että Koski-palvelussa henkilö voi itse hallinnoida omia tietojään ja antaa suostumuksen tietojen luovuttamiseen esimerkiksi työnantajalle.

9a§/9d§ Vapaan sivistystyön koulutusta koskevat tiedot –kohdassa sanotaan, että opiskelija pyytää tietojen tallentamista. Lain perusteluosassa tarkennetaan, että ”Pyyntö tulisi tehdä käytännössä jo koulutuksen alussa, jotta vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin ehdotettu arvioinnin edellytys täyttyy.” Tätä olisi syytä täsmentää siten, että pyyntö on tehtävä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistuksen mukaisesti, koska vapaan sivistyksen koulutukset poikkeavat toisistaan. Esimerkiksi opiskelijan tulisi tehdä pyyntö heti koulutuksen alussa, jotta ei jouduttaisi tulkinna varaisiin tilanteisiin, jos opiskelija haluaisikin tehdä pyynnön kesken lyhytkestoisen koulutuksen.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

JHL pitää taloudellisten vaikutusten arviointia oppilaitosten ylläpitäjille alakanttiin arvioituna. Vaikka Opetushallitus tarjoaisi maksuttoman käyttöliittymän tietojen siirtoon, edellyttää muutos oppilaitoksen omaan opintohallintojärjestelmään muutostöitä mm. pyynnön osoitusvelvollisuuden pysyvään todentamiseen. Tämä tarkoittaa, että oppilaan antama lupa tietojensa viemiseen ja tallentamiseen Koski-palveluun tulee tallentaa ja säilyttää pysyvästi oppilaitoksen omassa tietovarannossa. Laissa käytettäisiin opiskelijan tahdonilmaisesta termiä pyytäminen. Oppilaitoksen ylläpitäjälle syntyy tietosuoja-asetuksen näkökulmasta lakisääteinen velvollisuus tallentaa koulutusten tietoja, jos oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija pyytää tietojen tallentamista.

Muutos edellyttää koulutuksen osaamisperusteista kuvaamista – käytännössä kuvausten viemistä Opetushallituksen ePerusteet-palveluun – sekä koulutuksen laajuuden määrittelyä opintopisteinä sekä opiskelijan suorituksen arviointia.

Opetushallitus järjestää vapaan sivistyksen oppilaitoksille kaksi puolen päivän koulutustilaisuutta osaamisperusteisuudesta ja arvioinnista, mikä on liian vähän. Muutos on uusi myös vapaan sivistyksen opiskelijoille, mikä edellyttää oppilaitoksen ylläpitäjälle viestinnällisiä toimia ja opettajien kouluttamista.

JHL katsoo, että ylläpitäjälle aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia tulisikin tukea esimerkiksi määräaika- sella valtionavustusrahoituksella tai erillisrahoituksella.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin

edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuorustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Koska tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon on vapaaehtoista vapaan sivistyksen oppilaitokselle ja opiskelijan on esitettävä pyyntö tietojen tallentamiseen, ei viranomaisille muodostu merkittävää hyötyä tilastoinnissa, päätöksenteossa tai etuuksien käsittelyssä. JHL katsoo, että opintopisteitä ei tule käyttää vapaan sivistystyön rahoituksen määrittämisessä.

JHL:n mielestä Opetushallituksen järjestämät kaksi puolen päivän koulutustilaisuutta osaamisperusteisuudesta ja arvioinnista ovat liian vähän uudistuksen laajuuteen nähden. Vapaan sivistyksen oppilaitoksissa on paljon tuntiopettajia, jotka tarvitsevat koulutusta osaamisperusteisuuteen ja arviointiin. Muutos on uusi myös vapaan sivistyksen opiskelijoille, mikä edellyttää oppilaitoksen ylläpitäjälle viestinnällisiä toimia.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Vapaan sivistyksen koulutuksen huomioiminen osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen saattaa nopeuttaa aikuisten muiden oppilaitosmuotoisten tutkintojen suorittamista, millä on pitkällä aikavälillä yhteiskunnallista vaikutusta.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

9a§/9d§ Vapaan sivistystyön koulutusta koskevat tiedot –kohdassa sanotaan, että opiskelija pyytää tietojen tallentamista. Lain perusteluosassa tarkennetaan että ”Pyyntö tulisi tehdä käytännössä jo koulutuksen alussa, jotta vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin ehdotettu arvioinnin edellytys täyttyy.” Tätä olisi syytä täsmentää siten, että pyyntö on tehtävä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistuksen mukaisesti, koska vapaan sivistyksen koulutukset poikkeavat toisistaan. Esimerkiksi opiskelijan tulisi tehdä pyyntö heti koulutuksen alussa, jotta ei jouduttaisi tulkinnan varaisiin tilanteisiin, jos opiskelija haluaisikin tehdä pyynnön kesken lyhytkestoisen koulutuksen.

Muut kommentit

-

4.8 Järvenpään kaupunki

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Järvenpään kaupunki kannattaa muutoksen tekemistä lakiin valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä siten, että vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille säädettäisiin mahdolliseksi tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suorustietoja valtakunnalliseen opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain mukaiseen tietovarantoon.

Esitetty muutos tukee opiskelijan oikeuksia saada näkyväksi kansalaisopistossa hankittu osaaminen. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessin kautta hänellä on mahdollisuus siten sisällyttää kansalaisopistossa hankkimansa osaamisen omaan yksilölliseen opintopolkuunsa, sikäli kun tutkinnosta vastaava koulutuksen järjestäjä sen hyväksyy.

Kurssi- ja opintosuoritusten vieminen arviointineen KOSKI-palveluun tuo näkyväksi myös kansalaisopistoissa suoritettut opinnot ja siten helpottaa myös tutkintoon johtavien koulutuksen järjestäjien työtä yksilöllisten opintopolkujen rakentamisessa yhdessä opiskelijan kanssa.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Esityksessä on käsitelty muutokseen liittyviä kysymyksiä monipuolisesti ja laajasti. Järvenpään kaupunki kiinnittää huomiota lakipykälissä ja yksityiskohtaisissa perusteluissa sekä taloudellisten vaikutusten arvioinnissa siihen, että esityksessä ei ole otettu ollenkaan kantaa KOSKI-palvelun käyttöönottoon liittyviä kustannuksia, kuten manuaalisesta lisätyöstä, henkilöstön koulutuksesta ja erityisesti mahdollisten rajapintojen rakentamisesta järjestelmien välillä aiheutuvista kustannuksista. On siis oletettavaa, että ne jäävät ylläpitäjän kustannuksiksi. – Muutoksen tukemiseksi olisi tarpeellista, että valtio osallistuu koulutuksen järjestäjien tietojärjestelmien päivitys- ja henkilöstön koulutuskustannuksiin.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

-

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

-

Muut kommentit

-

4.9 Järvi-Pohjanmaan kansalaisopisto

Osaamisperusteisuus aiheuttaa vaatimuksia paikallisten kurssisuunnitelmien laatimiseen. Monilla yleissivistävän opetuksen opettajilla ei ole pedagogista koulutusta ja heille voi tuottaa haasteita kuvata kursseja pedagogisten tavoitteiden kautta. Myös opiskelijan arviointi voi olla vierasta. Osaamisperusteisuus vaatii henkilöstökoulutusta.

4.10 Kansalaisopistojen liitto KoL

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Kansalaisopistojen liitto kannattaa opinto- ja tutkintorekisterilain muuttamista vapaan sivistystyön osalta. Muutos tukee osaamisen tunnistamista ja tunnustamista myös muissa oppilaitoksissa ja työelämässä samalla kun se kokoaa osaamista yhtenäiseen valtakunnalliseen rekisteriin. Aikuisväestön koulutuksesta suuri osa toteutuu nimenomaan vapaassa sivistystyössä, joten on tärkeää saada tämä koulutus näkyviin myös Koski-tietovarantoon.

Esitys vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevalle työryhmälle työtä (OKM/62/0404/2018).

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Suoritetietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon edellyttää, että koulutuksen laajuus on määritelty opintopisteinä ja koulutus on kuvattu sekä opiskelijan osaaminen arvioitu osaamisperusteisesti.

Perustelutekstin luvussa 4 mainitaan, että oppilaitosten kustannuksiin ei osoiteta lisärahoitusta esityksen mukaisten tietojen tallentamisesta, siirtämisestä, opintojen sisällöllisestä kehittämisestä ja arvioinnista syntyviin lisäkustannuksiin. Edellä mainituista ja mahdollisista muista, tässä vaiheessa vielä hahmottumattomista tehtävistä syntyy kuitenkin vääjäämättä lisäkustannuksia, jotka pitää huomioida.

Oletettavaa on, että jatkossa myös kansalaisopistojen tulee pyynnöstä tunnistaa ja tunnustaa muualla hankittua osaamista. Tämä edellyttää osaamista ja lisätyötä, mikä osaltaan kasvattaa kustannuksia.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Kansalaisopistojen liiton mielestä on hyvä, että opistojen ylläpitäjät voivat parhaaksi arvioimassaan aikataulussa alkaa tarjota opiskelijoille tietojen tallentamisen mahdollisuutta.

Erillinen, maksuton ja manuaalisesti käytettävä käyttöliittymä Koski-tietovarantoon tarjoaa pienemmille opistoille yhdenvertaisen mahdollisuuden saattaa niissä hankittu osaamisen kehittäminen näkyväksi.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Kansalaisopistojen liiton mielestä on tärkeää, että tavoitteena ja suunnitelmissa on tukea oppilaitosten osaamisen tunnistamista ja tunnustamista kehittävää sekä Koski-tietovarannon käyttöönottoa helpottavaa työtä Opetushallituksen järjestämällä koulutuksilla ja valtionavustuksilla sekä opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksilla. Osaamisperusteisen ajattelumallin haltuunotto on useamman vuoden kestävä prosessi.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Opiskelijan tulee pyytää tietojen tallentamista Koski-tietovarantoon. Perusteluosassa todetaan pykälään 9a/9d liittyen, että pyyntö tulisi käytännössä tehdä jo koulutuksen alussa. Olisi hyvä täsmentää, että pyyntö on tehtävä ennen koulutuksen aloittamista tai jo heti koulutuksen alussa oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistamalla tavalla. Opiskelijoille saattaa jäädä epätietoisuutta mahdollisuudesta pyytää

tietojen tallentamista, mikäli asiasta ei ole riittävän selkeästi informoitu. Lisäksi olisi syytä selkiyttää, onko opiskelijalla mahdollisuus muuttaa kantaansa suoritustietojen tallentamisesta.

Muut kommentit

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi tallentamisvelvoitetta laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä kansanopistojen vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksista, joissa noudatetaan Opetushallituksen opetussuunnitelmasuosittelusta.

Kansalaisopistojen liitto on syksyn 2020 aikana eri lausunnoissa kiinnittänyt huomiota siihen, että koulutuksen kansallinen arviointikeskus Karvi julkaisi vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen kahden vuoden pilottivaiheen arvioinnin ”Maahanmuuttajien koulutuspolut” elokuussa 2020 (<https://karvi.fi/vapaa-sivistystyo/maahanmuuttajien-koulutuspolut/>).

Tässä arvioinnissa, johon osallistuivat niin maahanmuuttajien opettajat kuin koulutuksen järjestäjien edustajatkin vapaan sivistystyön eri oppilaitosmuodoista, nostetaan esille tärkeitä tuloksia ja suosituksia koulutuksen ja sen rahoituksen kehittämiseksi (<https://karvi.fi/ammattillinen-koulutus/teema-ja-jarjestelmaarviointit/maahanmuuttajien-koulutuspolut/>).

Olisi siis tärkeää kehittää ensin lukutaitokoulutuksesta kokonaisuutena mahdollisimman hyvin toimiva ja sille asetettuihin tavoitteisiin vastaava koulutusmalli. Kehittämistyön myötä tämän koulutuksen volyymeja tulisi myös lisätä todelliseen tarpeeseen vastaaviksi ja tallentaa niitä valtakunnalliseen rekisteriin. Tällä tavalla voitaisiin edistää myös Koulutuspoliittisen selonteon luonnoksessa ehdotettua toimenpidettä ”maahanmuuttajille tarkoitettun vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen riittävyys ja saavuus molemmilla kansalliskielillä varmistetaan”.

4.11 Kansallisarkisto

Kansallisarkisto kiittää Opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto.

Esityksessä ehdotetaan, että valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa (884/2017) säädetään vapaan sivistystyön oppilaitoksille mahdollisuus tallentaa vapaan sivistystyön koulutuksen suoritustietoja Koski-tietovarantoon.

Tallentaminen edellyttää, että oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutuksen opiskelijoille, määritellyt koulutuksen laajuuden opintopisteinä, kuvannut koulutuksen osaamisperusteisesti sekä arvioinut opiskelijan suorituksen suhteessa kuvaukseen. Tallentaminen edellyttää myös opiskelijan pyyntöä oppilaitoksen ylläpitäjälle.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä säädettyyn lakiin (884/2017) esitetään uusia säännöksiä. Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat nykyään koulutuksen ja opetuksen järjestäjät sekä Opetushallitus. Esityksessä ehdotetaan uusiksi yhteisrekisterinpitäjiksi vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiä. Lakiin esitetään lisättäväksi uusi pykälä 9 a §/9 d §, jonka mukaan tietovarantoon tallennettavia tietoja ovat: koulutuksen nimi ja koulutuksen laajuus, koulutuksen päättymispäivä ja osaamisen arviointi. Nämä tiedot ovat pysyvästi säilytettäviä, sillä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 11 §:n mukaan tietovarantoon tallennettavat tiedot säilytetään pysyvästi.

Lisäksi 9 a §/ 9 d §:n perusteluista käy ilmi, että oppilaitoksen ylläpitäjille tulee velvollisuus säilyttää opiskelijan pyynnön ilmaisevat asiakirjat pysyvästi, jotta oppilaitoksen ylläpitäjä voisi osoittaa tietojen

tallentamisen perustuneen niihin. Jos oppilaitoksen ylläpitäjä lakkaa, pyynnöt ja mahdolliset hyväksyn-
nät tulisi siirtää Opetushallituksen säilytettäväksi osana valtakunnallista opinto- ja tutkintorekistereistä
annetun lain 5 §:n 3 momentissa kuvattuja tehtäviä.

Esitetystä 9 a § /9d §:ssä kuvatut tietovarantoon tallennettavat koulutustiedot ja pyyntöasiakirjat mää-
ritellään pysyvään säilytykseen niiden alkuperäisessä käyttötarkoituksessa, jolloin vastuu niiden säilyt-
tämisestä on tietovarannon rekisterinpitäjillä. Säädös ei esitä tietoja arkistoitavaksi yleisen edun mu-
kaisessa arkistointitarkoituksessa. Alkuperäiseen käyttötarkoitukseen pysyvään säilytykseen säädet-
tyjä tietoja ei siirretä tiedonhallintalain (906/2019) perusteluiden mukaan lainkaan arkistoon. Tämä
merkitsee rekisterinpitäjille kustannuksia, sillä pysyvä säilyttäminen alkuperäisessä käyttötarkoituk-
sessa on huomattava kustannustekijä. Kuitenkin Kansallisarkiston arvonmääritys- ja seulantapolitiikan
kriteereillä arvioituina samoilla tiedoilla on myös yleisen edun mukaista arkistollista arvoa.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiä ovat kunnat, kuntayhtymät ja rekisteröidyt yhteisöt ja sää-
tiöt. Yksityiset toimijat ovat arkistolain (831/1994) 1 §:n 1 -2 momentin piirissä silloin, kun ne hoitavat
julkista tehtävää ja käyttävät julkista valtaa. Tällöin Kansallisarkiston arkistolain 8 §, 11 § ja 14 §:n no-
jalla antamat päätökset pysyvästi säilytettävistä asiakirjatiedoista ja niiden säilytysmuodosta koskevat
niitä.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät ovat julkista tehtävä hoitaessaan noudattaneet Kansallis-
arkiston 17.11.2003 antamaa päätöstä pysyvästi säilytettävistä kunnallisista opetustoimen asiakir-
joista (KA 321/43/03). Kansallisarkisto on myös antanut 4.10.2016 Opetus- ja kulttuuriministeriölle
päätöksen opetustoimen rekisterien ja valtakunnallisten tietojärjestelmien tietojen pysyvästä säilytyk-
sestä ja säilytysmuodosta (AL/188800/07.01.01.03.01/2016).

Kansallisarkisto kiinnittää huomiota valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavien tietojen säilytys-
vastuihin ja pysyvästi säilytettävien tietojen kaksinkertaiseen säilyttämiseen.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 11 §:ssä säädetään tietovarantoon tal-
lennetut tiedot pysyvään säilytykseen alkuperäisessä käyttötarkoituksessa. Kansallisarkisto on puoles-
taan määrännyt yllämainituissa oppilaitoksille ja Opetus- ja kulttuuriministeriölle antamissaan seulon-
tapäätöksissä opinto- ja tutkintotiedot arkistolain mukaan pysyvään säilytykseen eli arkistoitaviksi ylei-
sen edun mukaisessa arkistointitarkoituksessa.

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjistä ja vastuiden jaosta säättävän 5 §:n perusteluista (HE 72/2017 vp
s. 39) saa käsityksen, että tietovaranto on kopiotietovaranto, jossa opetuksen ja koulutuksen järjestä-
jät säilyttävät kopioita osasta vastuullaan olevasta opiskelijarekisterin tietosisällöstä. Jos tietovaranto
on kopiotietovaranto, samoja pysyvään säilytykseen määriteltäviä tietoja säilytetään pysyvästi keskite-
tysti tietovarannossa ja oppilaitosten opiskelijarekistereissä. Tällainen päällekkäinen säilytys ei ole tie-
donhallintalain tavoitteiden mukaista ja siitä kertyy merkittäviä tietojen säilyttämisen, ylläpidon ja ar-
kistoinnin kustannuksia eri toimijoille. Tietojen säilymisen ja käytettävyyden turvaamisen kannalta kus-
tannustehokkainta ja järkevintä olisi, että pysyvästi säilytettävät opinto- ja tutkintotiedot säilytettäisiin
pysyvästi yksinomaan valtakunnallisessa tietovarannossa, josta arkistoitavat tiedot aikanaan siirrettäi-
siin digitaalisesti Kansallisarkistoon.

Oppilaitokset voivat käyttää tietojen tallentamiseen Opetushallituksen tarjoamaa maksutonta käyttö-
liittymää tai tallentaa tiedot manuaalisesti. Tämä on hyvä asia, sillä vapaan sivistystyön oppilaitosten
ylläpitäjien valmiudet tallentaa tietoja Koski-palveluun vaihtelevat suuresti. Suurilla toimijoilla on
kurssi- ja opiskelijatietojärjestelmät, joista ne nyt jo siirtävät rajapinnan kautta tutkintoon tähtäävän
koulutuksen tietoja Koski-palveluun. Pienet toimijat siirtävät tiedot manuaalisesti.

Tietojen tallentaminen aiheuttaa osalle oppilaitoksista tietojärjestelmäkustannuksia. Analogisesti toimivat oppilaitosten ylläpitäjät joutuvat harkitsemaan opiskelijahallinto- ja kurssijärjestelmän hankintaa. Osa joutuu rakentamaan kurssi- ja opiskelijahallintojärjestelmäänsä rajanpinnan Koski-tietovarantoon tai tekemään muutoksia olemassa olevaan järjestelmään niin, että opiskelijan henkilötietoja, suoritustietoja ja pyyntötietoja voidaan ylipäänsä tallentaa, käyttää ja siirtää. Lisäksi oppilaitoksille tulee kustannuksia 9a§/9d§:ssä kuvattujen pysyvästi säilytettävien tietojen ja pysyvästi säilytettävien pyyntöasiakirjatietojen ylläpidosta ja säilyttämisestä. Näitä kustannuksia esityksessä ei ole riittävästi huomioitu.

Kun opiskelijan suoritustietojen tallentaminen tietovarantoon on vapaaehtoista ja perustuu opiskelijan pyyntöön ja kun pysyvään säilytykseen määrään vain sellaisten tietojensa tallentamista pyytäneiden opiskelijoiden tiedot, oppilaitoksen ylläpitäjille näyttäisi kertyvän samasta koulutuksesta kahdenlaisia tietoja: 1) Opiskelijan pyyntöön perustuvia pysyvästi säilytettäviä suoritustietoja ja pyyntöasiakirjatietoja ja 2) määrääjän säilytettäviä kurssitietoja niistä opiskelijoista, jotka eivät ole pyytäneet tietojensa tallentamista tietovarantoon. Tämä ei ole järkevää toimintaa. Pysyvän säilytysvelvollisuuden tulisi koskea kaikkia saman koulutuksen yhteydessä kertyneitä suoritustietoja.

4.12 Kansaneläkelaitos

Kela kunnioittaen lausuu seuraavaa esityksestä laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi.

Digitalisaatio Kelan etuuksien käsittelyssä

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman (10.12.2019) mukaan ”Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknologisen kehityksen luomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Suomi kehittää säädösympäristöä ja hallintoa siten, että ne mahdollistavat digitalisaation ja kestävä kehityksen sekä laajan kokeilukulttuurin.”

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 20 §:n mukaan ”Viranomaisen on pyrittävä hyödyntämään toisen viranomaisen tietoaineistoja, jos viranomaisella on oikeus saada tarvittavat tiedot toiselta viranomaiselta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla. Tietojen hyödyntämisessä on huolehdittava asianosaisen tai muun hallinnon asiakkaan oikeusturvasta. Jos viranomaisella on oikeus saada toisen viranomaisen tietovarannosta tehtäviensä hoitamista varten tietoja luotettavasti ja ajantasaisesti teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla, se ei saa vaatia asiakastaan esittämään tai toimittamaan tällaista todistusta tai otetta, ellei se ole välttämätöntä asian selvittämiseksi.”

Kelan tavoitteena on saada kaikki etuuksien ratkaisuun tarvittava tieto digitaalisesti kaikilta yhteistyökumppaneiltaan. Opintojen ajalta maksettavien etuuksien osalta tämä tarkoittaa erityisesti oppilaitoksilla olevia opiskelutietoja. Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain mukaisten tietovarantojen ja Kelan välille rakennetut yhteydet mahdollistavat digitalisaation jo nyt hyvin laajasti. Opiskelijan ei tarvitse toimittaa Kelaan opiskelutodistusta tiedoista, jotka käyvät ilmi tietovarannoista. Oppilaitosten ei tarvitse erikseen ilmoittaa Kelaan sellaisista opiskelun muutoksista, joista tieto saadaan suoraan tietovarannoista. Vapaan sivistystyön koulutus on kuitenkin poikkeus, koska sitä koskevia opiskelutietoja ei ole valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain mukaisessa Koski-tietovarannossa.

Kela kannattaa vapaan sivistystyön koulutuksen lisäämistä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain mukaiseen Koski-tietovarantoon. Erityisesti oppivelvollisuuskoulutukseen liittyvä

tieto koulutuksen maksuttomuudesta on merkittävä Kelan etuusratkaisuissa. Tieto vaikuttaa mm. opintoetuuksien määrään sekä siihen, voiko opiskelija saada koulutukseen koulumatkatukea. Kun tieto koulutuksen maksuttomuudesta saadaan suoraan tietovarannosta, Kelan ei tarvitse pyytää erillistä oppilaitoksen todistusta asiakkaan hakemuksen käsittelyn yhteydessä, mikä sujuvoittaa huomattavasti asiakkaan asian käsittelyä Kelassa.

Kela ehdottaa, että vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjällä olisi aina velvollisuus kirjata Koski-tietovarantoon vapaan sivistystyön koulutukset, joihin voi saada opinto- tai koulumatkatukea. Oppilaitoksen vapaaehtoisuuteen perustuva tietojen kirjaaminen ei muuta Kelan tarvitsemia tietoja riittävässä määrin digitaalisiksi. Kelan olisi edelleen pyydettävä hakemusten ratkaisemista varten tarvittavat tiedot erillisillä opiskelutodistuksilla ja oppilaitosten pitäisi edelleen ilmoittaa Kelaan opiskelun muutoksista erillisillä dokumenteilla. Opiskelun seuranta ja muutoksista ilmoittamista varten Kela lähettäisi oppilaitoksille jatkossakin luettelon tukea saavista opiskelijoista. Sen lisäksi, että erillisten dokumenttien laatiminen lisää työtä, se on myös tietosuojariski. Tietojen saaminen suoraan Koski-tietovarannosta takaisi tietoturvallisen ja ajantasaisen tietojen kulkemisen oppilaitoksilta Kelaan.

Kela ei siis ehdota, että kaikki vapaan sivistystyön koulutus tulisi kirjata tietovarantoon. Vain opintotutkeen tai koulumatkatukeen oikeuttava koulutus olisi tarpeellista saada tietovarantoon. Tarvittavia tietoja olisivat erityisesti opiskeluoikeuden alkamis- ja päättymispäivä sekä tieto koulutuksen maksuttomuudesta. Lisäksi tukioikeuden seuranta varten koulutuksen järjestäjän pitäisi kirjata tietovarantoon, jos opiskelu keskeytyy ennen arvioitua päättymispäivää. Myös asuntolassa asumista koskevien tietojen kirjaaminen tietovarantoon on tärkeää

Kela ehdottaa lisäksi, että vapaan sivistystyön koulutuksen tietojen luovuttaminen Koskitietovarannosta ei saisi olla riippuvainen asiakkaan suostumuksesta. Kelalla on jo tällä hetkellä oikeus saada kaikki opiskelutiedot suoraan oppilaitoksilta. Kela ei näe perustetta sille, että sen lakisääteistä tiedonsaantioikeutta rajoitetaan ehdotetulla tavalla. Jos Kelan tiedonsaantioikeus jää riippuvaiseksi siitä, antaako opiskelija siihen suostumuksen, Kela ei voi ottaa palvelua käyttöön, koska tiedon saaminen olisi liian sattumanvaraista eikä takaisi hakemusten viivytyksetöntä käsittelyä.

Vapaan sivistystyön koulutuksen laajuus

Vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin ehdotetaan uutta 6 b §:ää, jonka mukaan koulutuksen laajuus määritellään opintopisteinä. Vastaavasti myös opintotukilain 5 a §:n 4 momenttiin pitäisi lisätä opintojen päätoimisuuden kriteeriksi opintopiste.

Voimassa olevan opintotukilain 5 a §:n 4 momentin mukaan ”... opinnot ovat päätoimisia, jos opetusohjelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia, 4,5 osaamispistettä tai kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti.”

4.13 Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry/KSL-opintokeskus kannattaa lakimuutosta, joka mahdollistaa myös vapaan sivistystyön koulutustietojen tallentamisen kansalliseen opinto- ja tutkintorekisteriin. Kiihtämme sitä, että vapaan sivistystyön oleellinen luonne, eli oppimisen vapaus esitetään säilytettäväksi eikä vapaatavoitteisten koulutustietojen tallentaminen Koski -tietovarantoon ole oppilaitoksia velvoittava. Uudistus mahdollistaisi myös vapaan sivistystyön oppilaitoksen edelleen itse päättää opintojensa sisällöstä sekä siitä, missä laajuudessa koulutuksia suunnitellaan ja toteutetaan Koski -tietovarantoon

tallentamisen mahdollistaviksi. Omaehtoisessa opiskelussa on samoin tärkeää yksilön, oppijan oppimisen vapaus. Lakimuutos mahdollistaisi opiskelijan itse päättää haluaako hän, niissä vapaan sivistystyön opinnoissa, joissa se on mahdollista, koulutustietonsa tallennettavaksi Koski-tietovarantoon. Samalla on tärkeää, eri tavoin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen merkityksellisyydestä huolimatta, että vapaan sivistystyön oppilaitoksissa säilyy tulevaisuudessakin monipuolisen omaehtoisen opiskelun mahdollisuus ilman, että opintosuorituksia on tarpeen tallentaa.

Kriteerit tietovarantoon tallennettavista tiedoista - opintojen laajuus, osaamisperustainen suunnittelu ja osaamisen arviointi - ovat perusteltuja. Osaamisen arvioinnin osalta vaihtoehto hyväksytty/hylätty mahdollisen arviointiasteikon rinnalla on tarkoituksenmukainen ja selkeä ratkaisu.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

KSL näkee esitettävän uudistuksen hyödyt niin yksilön kuin yhteiskunnankin tasolla sen mahdollisia kustannusvaikutuksia suuremmiksi. On hyvä, että muutokseen on varauduttu kehittämis- ja koulutusresurssilla sekä mahdollistamalla tarvittaessa maksuttoman käyttöliittymän käyttö tietojen siirtämiseksi Koski -tietovarantoon. Oppilaitos voi myös itse vaikuttaa tietojen tallentamisen käyttöönoton aikatauluun ja laajuuteen ja näin säädellä muutoksesta mahdollisesti seuraavaa resurssitarvetta. Esityksen perustelujen mukaan muutoksesta ei aiheutuisi oppilaitokselle merkittäviä kustannuksia tai kustannukset olisivat ensisijaisesti vähäisiä. Esimerkiksi suoritusten tallentaminen tietovarantoon poistaisi perinteisen todistusten kirjoittamisen. Todellisuudessa oppilaitos jatkossakin, tietovarantoon tallennettavien tietojen rinnalla, kirjoittaa edelleen myös todistuksia ja hallinnoi rinnakkaisia järjestelmiä. Tämä on luonnollinen seuraus siitä, että kaikkia vapaatavoitteisia koulutustietoja ei jatkossakaan tulla tallentamaan, eikä tarvitsekaan tallentaa, tietovarantoon. Kun oppilaitos päättää koulutustietojen tietovarantoon tallentamisen mahdollisuudesta sen tulee huomioida prosessin eri vaiheissa tarvittava resurssi. Keskeisiä työmäärään vaikuttavia muutoksia ovat ainakin koulutusten kuvaaminen osaamisperustaisesti ja koulutustietojen tallentaminen e-perusteisiin, pyyntöjen säilyttäminen, osaamisen arviointi sekä varsinainen tiedonsiirto joko rajapinnan kautta tai manuaalisesti.

Osa vapaan sivistystyön oppilaitoksista tekee jo nyt joissain koulutusmuodoissaan tiedonsiirtoja Koski-tietovarantoon ja/tai niillä on käytössään sellaisia opintohallintojärjestelmiä, jotka mahdollistavat rajapinnan rakentamisen. Muun koulutusmuodon käyttöön soveltuva opintohallintojärjestelmä ei välttämättä sovellu (ainakaan sellaisenaan) vapaatavoitteisten koulutustietojen hallintaan. Kuten esityksen perusteluissakin todetaan, vapaassa sivistystyössä ei esimerkiksi ole henkilöperusteista tiedonkeruuta. Siitä huolimatta, että vapaatavoitteisten koulutustietojen tietovarantoon tallentaminen on oppilaitoksille vapaaehtoista ja oppilaitoksilla on valmiutta itsekin panostaa tärkeän muutoksen vaikutuksiin, on erittäin tärkeää, että uudistuksesta oppilaitoksille mahdollisesti aiheutuvia kustannus- ja resurssivaikutuksia seurataan ja arvioidaan huolellisesti sekä tarvittaessa myös huomioidaan rahoituksessa.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

On keskeistä, että vapaan sivistystyön koulutustietojen osalta mahdollisten arkaluonteisten tietojen siirtäminen perustuu opiskelijan suostumukseen. Esityksen mukaisesti osallistumisesta esimerkiksi

opintokeskusten järjestämiin koulutuksiin tiedoista voi olla tunnistettavissa arkaluontoista, muun muassa terveydentilaan, haavoittuvaan elämäntilanteeseen tai toimimiseen ammattiyhdistylikkeessä tai poliittisessa puolueessa liittyvää tietoa.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Jatkossa ja uudistuksen toimenpanon edetessä on tärkeää edistää vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista hyödyntämällä esimerkiksi Oma Opintopolku -palvelun mahdollisuuksia siirtää opiskelijan suostumuksella koulutustietoja mm. työnhaun, työelämän ja muiden opintojen tueksi. Myös muulla tavoin, esim. vapaaehtoistyössä ja/tai järjestötoiminnassa, hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mahdollisuuksia on tarpeen arvioida.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

KSL pitää hyvänä esityksessä ehdotettua käytäntöä tallentaa tiedot Koski-tietovarantoon opiskelijan pyynnöstä. Pynnön toteuttamisen tulee olla opiskelijalle ja oppilaitokselle sujuvaa ja selkeää. Pynnön pysyvästi säilyttämisen velvoite tulee ratkaista siten, että siitä ei aiheudu oppilaitokselle kohtuuttomia tietojärjestelmävaatimuksia, resurssiseurauksia tai vastuita. Voisi olla tarpeen arvioida pynnön säilyttämisen mahdollisuutta esimerkiksi Koski -tietovarannossa tai Oma Opintopolku -palvelussa.

Muut kommentit

-

4.14 Kirkkohallitus

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus

- pitää lakiehdotuksen tavoitteita ja tavoiteltavia vaikutuksia oikeansuuntaisina sekä
- näkee niillä olevan merkitystä jatkuvan oppimisen tarjonnan laajenemiselle ja alueelliselle saavutettavuudelle.

4.15 Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry pitää hyvänä esitystä mahdollisuudesta tallentaa vapaassa sivistystyössä hankitun koulutuksen suoritustietoja Koski-tietovarantoon. Tämä edistää laaja-alaisen osaamisen tunnistamista ja tukee siirtymää tutkintokeskeisyydestä osaamiskeskeisyyteen. Esityksessä on myös hyvää, että tietojen tallentaminen pohjautuu sekä osallistujan pyyntöön että koulutuksen järjestäjän vapaaehtoisuuteen.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

-

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

-

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

-

Muut kommentit

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry haluaa muistuttaa, että vapaan sivistystyön ohella myös valtionapua saavat neuvontajärjestöt järjestävät vapaatavoitteista tutkintoon johtamatonta koulutus- ja kurssitoimintaa, joka monelta osin tukee elinikäistä oppimista ja vahvistaa työelämätaitoja. Vapaan sivistystyön koulutuksen ohella myös tätä neuvontatyössä annettavan koulutuksen tunnistamista ja tunnustamista tulisi edistää ja parantaa sekä tutkia mahdollisuuksia näiden opintosuoritusten lisäämiseksi Koski-tietovarantoon.

Valtakunnallisen Taitojärjestön käsityöneuvonnan kursseille osallistuu vuosittain noin 30 000 osallistujaa ja työpajoihin noin 70 000 osallistujaa. Vaikka opetustuntien määrä kokonaisuudessaan ei vuosittain ole verrattavissa vapaan sivistystyön kokonaistuntimääriin, on käsityöneuvonnan koulutuksella merkitystä yksilötasolla. Kädentaitojen koulutuksen osuus erilaisissa tutkintoon johtavissa koulutuksissa on vähentynyt, joten yhä useampi haluaa täydentää osaamistaan erilaisilla kädentaitojen kursseilla. Näin ollen olisi tärkeää, että myös tällaiset neuvonnan koulutuksissa suoritettut, vapaatavoitteiset tutkintoon johtamattomat laajemmat opintokokonaisuudet olisivat opiskelijan pyynnöstä mahdollista tallentaa Koski-tietovarantoon, eivätkä koulutukseen osallistujat joutuisi eriarvoiseen asemaan opintosuoritusten kirjaamisen suhteen. Tällä toimenpiteellä edistettäisiin käsityöneuvonnassa hankittu osaamisen näkyväksi tekemistä ja se tukisi jatkuvan oppimisen yhteiskunnallista tavoitetta.

4.16 Laukaan kunta

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Laukaan kunta kannattaa esitettyä lakimuunnosta vapaan sivistystyön osalta. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen antaa opiskelijoille uusia ja laajempia mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Uudistuksesta syntyvät lisäkustannukset siirtyvät käytännössä ylläpitäjän ja oppilaitoksen maksettaviksi, mikä tekee uudistusprosessin vaatiman kehittämistyön läpiviemisestä ja osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen mahdollistamisesta haasteellista. Kustannusten suuruutta on tässä vaiheessa vaikea arvioida mm. siksi, koska ei etukäteen tiedetä mahdollisuutta hyödyntävien opiskelijoiden määrää.

Koski-tietovarannon käyttöönotosta aiheutuu kustannuksia mm. henkilöresurssin lisätarpeen ja rajapinnan luomisen muodossa, vaikka käyttöliittymä itsessään tarjotaan käyttöön maksuttomasti. Lisäksi kurssikuvausten muuttaminen osaamisperusteisiksi ja arvioinnin toteuttaminen vaativat sekä päätoimiselta henkilöstöltä että tuntiopettajilta lisää työtä, ja se lisää vaatimuksia ja ajantarvetta myös kursisuunnitteluprosessiin. Uudistuksen käyttöönotto tulee lisäämään myös henkilöstön koulutustarvetta. Kaikki edellä mainittu tuottaa prosessiin kustannuksia erityisesti kuluvan työajan lisääntymisen kautta.

Jos edellä olevia kustannuksia ei voida huomioida valtionosuuden perusteena olevassa yksikköhinnassa, olisi hyvä, että koulutuksen järjestäjät voisivat hakea valtion erillisavustusta toiminnan kehittämiseen erityisesti sen alkuvaiheessa, jolloin Koski-tietovarantoa otetaan käyttöön.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Uudistuksesta aiheutuva työmäärän muutos ja niiden uudelleen arviointi tuovat tarvetta oppilaitosten ylläpitäjille tarkastella henkilöstön tehtäviä uudelleen. Pohdintaan tulevat myös lisääntyneet vaatimukset tuntiopettajan työhön (esim. suoritusten arviointi), mihin vapaan sivistystyön kentällä toimivilla opettajilla ei moneltakaan osin ole tällä hetkellä koulutusta eikä velvoitetta.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Ei kommentoitavaa.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Ei kommentoitavaa.

Muut kommentit

-

4.17 Naantalın kaupunki

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Lakiesitys ja osaamisen tunnustaminen on kokonaisuudessaan positiivinen asia vapaan sivistystyön kannalta ja antaa mahdollisuuksia kehittää toimintaa. Osaamisen tunnustaminen antaa opiskelijoille uudenlaisia mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Uudistuksesta syntyvät kustannukset jäänevät oppilaitoksille. Taloudellisten vaikutusten arvioiminen etukäteen on vaikeaa. Vapaassa sivistystyössä hankitun osaamisen tunnustaminen ja kokoaminen valtakunnalliseen Koski-tietojärjestelmään edellyttää kurssien osaamisperusteista kuvaamista ja opiskelijan osaamisen arviointia. Tämä lisää huomattavasti opetushenkilöstön ja tukipalvelujen työmäärää. Lisäksi tarvitaan muutoksia tietojärjestelmiin, mistä syntyy lisäkustannuksia. Muutoksesta ylläpitäjälle aiheutuvat taloudelliset vaikutukset tulisi ottaa huomioon valtionavustusrahoituksessa.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

-

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Opiskelijalta tulee pyytää tietojen tallentamista/osaamisen arviointitiedon tallentamista Koski-tietovarantoon. Selkeintä olisi, että pyyntö on tehtävä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistamalla tavalla, jotta asia on opiskelijan näkökulmasta riittävän selkeä. Opiskelijalle on selvennettävä myös, että tietoja ei ole mahdollista tallentaa jälkikäteisesti ja pitkällä "viiveellä" suoritetusta arvioinnista.

Muut kommentit

Osaamisperustaisuus tulee lisäämään erityisesti opetushenkilöstön työmäärää. Erityisesti sivutoimisille tuntiopettajille tämä tulee olemaan suuri haaste. Osaamisperustaisuuden ydin (kurssien tavoitteet, osaamiskuvaukset, arviointi) poikkeaa huomattavasti kansalaisopiston nykyisestä perustoiminnasta. Pienille opistoille, joissa ei ole juurikaan päätoimista opetushenkilöstöä, osaamisperustaisuuden toteuttaminen tulee olemaan lähes mahdoton tehtävä ilman merkittäviä lisäpanostuksia tuntiopettajien työhön.

4.18 Oikeusministeriö

(opetus- ja kulttuuriministeriön tiivistämä)

Henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely

Kuten edellä on todettu, esitysluonnoksessa ehdotetaan henkilötietojen käsittelyä koskevaa erityissääntelyä. Esitykseen sisältyvät säännösehdotukset kuuluvat yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalan piiriin. Lähtökohta on, että tietosuoja-asetus on suoraan sovellettavaa ja sellaisenaan velvoittavaa lainsäädäntöä. Asetuksen puitteissa on kuitenkin mahdollista antaa tai pitää voimassa kansallista lainsäädäntöä, jolla tarkennetaan tai täsmennetään asetuksen sisältöä.

Kansallisen liikkumavaran käytöstä

Kansallinen liikkumavara pohjautuu keskeisiltä osin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin, eli tilanteisiin, joissa henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisääteiseen tehtävään (c alakohta) tai jos se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (e alakohta). Arkaluonteisten henkilötietojen osalta liikkumavara perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan alakohtiin. Lisäksi asetuksessa on useita artiklakohtaisia tarkennuksia kansallisesta liikkumavarasta. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan kansallinen lainsäädäntö voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan asetuksen sääntöjen soveltamista, jos kansallinen liikkumavara perustuu asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan.

Esitysluonnoksessa pääasiallisia vaikutuksia koskevassa osiossa on tunnistettu (s. 10) käsittelyn perustuvan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Esitysluonnoksessa ehdotettu käsittely olisi sallittua silloin, kun se on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Oikeusministeriön käsityksen mukaan kansallista liikkumavaraa ehdotetaan käytettäväksi ainakin opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 4 §:n 5 momentissa, 9 a §:ssä ja 9 d §:ssä.

Perustuslakivaliokunta on ottanut tietosuoja-asetuksen jälkeisessä lausuntokäytännössään kantaa henkilötietojen käsittelyä koskevan erityissääntelyn tarpeeseen. Valiokunta on todennut, että henkilötietojen suojan toteutuminen tulisi jatkossa ensisijaisesti taata yleisen tietosuoja-asetuksen ja sitä täydentävän ja täsmentävän tietosuojalain nojalla. Valiokunta on myös korostanut, että kansallisen erityislainsäädännön säätäminen tulisi varata vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuoja-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi perustuslainmukaisella tavalla (kts. tarkemmin erityisesti PeVL 14/2018 vp, s. 3 ja PeVL 2/2018 vp, s. 5). Perustuslakivaliokunnan mukaan tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely mahdollistaa myös viranomais toiminnan sääntelyn osalta aikaisempaa sääntelymallia huomattavasti yleisemmän, henkilötietojen suojaa ja käsittelyn perusteita sääntelevän lakitasoisen sääntelyn (kts. PeVL 14/2018, s. 4). Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaisesti hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta. Oikeusministeriö katsoo, että esitysluonnoksen säätämisyjärjestystä koskevassa osiossa tulee jatkovalmistelun yhteydessä ottaa huomioon edellä keskeisimmiltä osiltaan kuvattu perustuslakivaliokunnan perustuslain 10 §:ä koskeva lausuntokäytäntö ja tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran käytöstä.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelystä

Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa (s. 18) todetaan, että tietovarantoon tallennettavat tiedot eivät lähtökohtaisesti olisi luonteeltaan arkaluonteisia. Perustelujen mukaan on kuitenkin mahdollista, että henkilön osallistuminen esimerkiksi alkoholista irti pääsemiseen tai avioeron hoitamiseen liittyvälle kurssille voi antaa henkilön yksityiselämästä epäsuoria vihjeitä, joita henkilö ei haluaisi julkisesti nähtäville. Jokin kurssitieto voi antaa epäsuoran vihjeen myös henkilön poliittisista mielipiteistä tai uskonnollisesta tai filosofisesta vakaumuksesta. Tämän vuoksi onkin ehdotettu, että tietojen tallentaminen tietovarantoon olisi sidottu henkilön antamaan pyyntöön. Ketään ei veloitettaisi tallentamaan vapaassa sivistystyössä suorittamiaan kursseja tietovarantoon.

Henkilötietojen käsittelyn kohdistuessa yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluviin tietoihin, tulee käsittelyssä täyttyä jokin 9 artiklan 2 kohdassa luetelluista tilanteista. Koska perustelujen mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on mahdollista, tulee esityksen perusteluissa tunnistaa, mihin yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan

2 kohdan alakohtaan tai alakohtiin mahdollinen käsittely perustuisi, huomioiden myös sen, että kansallisen tietosuojalain (1050/2018) 6 §:ssä säädetään myös em. artiklaa täydentävästi ja täsmentävästi eräiden erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä. Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Myös EU:n yleisen tietosuojaasetuksen mukaan erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asyayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5). Tällaista rajausta on valiokunnan uudemmassa käytännössä pidetty säätämisyjärjestyskysymyksenä (ks. esim. PeVL 15/2018 vp, s. 40). Oikeusministeriö huomauttaa, että jatkovalmistelun yhteydessä säätämisyjärjestysperusteluita on täydennettävä huomioimalla edellä esitetty perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö.

Pyytäminen tietojen tallentamiselle

Esitysluonnoksen 9 d §:n mukaan vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 6 b §:n edellytykset täyttävässä, muussa kuin mainitun lain 7 a luvussa taikka oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan edellyttäen, että oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija pyytää tietojen tallentamista: 1) koulutuksen nimi ja koulutuksen laajuus; 2) koulutuksen päättymispäivä; 3) osaamisen arviointi. Esitysluonnoksessa on perusteltu, että laissa käytettäisiin opiskelijan tahdonilmaisesta termiä pyytäminen sen selkeyttämiseksi, että kyseessä ei olisi tietosuoja-asetuksen mukainen suostumusperusteinen henkilötietojen käsittely. Oikeusministeriön käsityksen mukaan laissa käytetty terminologia ei automaattisesti tarkoita, etteikö käsittely voisi tosiasiallisesti perustua yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuun suostumukseen. Vaikuttaa siltä, että laajaa Koski-tietovarantoa koskeva rekisterisääntely perustuu yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, mutta yksittäistä rekisteröityä koskeva henkilötietojen käsittely, jossa rekisteröity vapaaehtoisesti pyytää tietoja tallennettavaksi tietovarantoon perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohtaan, ja rekisteröidyn oikeudet määräytyisivät a alakohdan perusteella. Rekisteröidyllä olisi siten muun muassa oikeus peruuttaa antamansa suostumus ja saada suostumusperusteiseen käsittelyyn liittyvät henkilötiedot poistetuksi.

Esitysluonnoksessa todetaan myös, että oppilaitoksen ylläpitäjän olisi säilytettävä tietojen tallentamista koskeva pyyntö ja mahdollinen hyväksyntä pysyvästi, jotta se voisi osoittaa tietojen tallentamisen perustuneen niihin. Pyyntöön pysyvä säilytysvelvollisuus vaikuttaa myös olevan hyvin lähellä yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan, että rekisteröity on antanut suostumuksen henkilötietojensa käsittelyyn. Oikeusministeriö huomauttaa, että ehdotetun 9 d §:n käsittelyperusteteen valintaa on jatkovalmistelun yhteydessä perusteltava yksittäisen rekisteröidyn henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta tarkemmin.

Käsitteistöä

Oikeusministeriö on hallitusten esitysten 173/2020 vp ja 174/2020 vp yhteydessä lausunut eduskunnan sivistysvaliokunnalle tarpeen tarkentaa ja arvioida valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain osittain jo voimassa olevia säännöksiä, erityisesti teknisen käyttöyhteyden osalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on edellä mainittujen lausuntojen johdosta sivistysvaliokunnalle antamissa vastineissaan 24.11.2020 ja 3.12.2020 todennut, että käsitteistön päivittämistarve voitaisiin arvioida seuraavan kerran opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia koskevan muutoksen yhteydessä. Voimassa olevan lain 3, 5 23, 24, 29 ja 30 säädetään tietojen käsittelystä teknisen käyttöyhteyden avulla. Nyt eräiltä osin muutettavaksi ehdotetaan 29 §:ä. Voimassa olevan 29 §:n 3 momentin kahden ensimmäisen virkkeen mukaan viranomaiset saavat palvelusta tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla. Opetushallitus voi avata teknisen käyttöyhteyden sellaiselle viranomaiselle, jolla tämän tai muun lain nojalla on oikeus käsitellä tietoja. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki) voimaantulon jälkeen teknisen käyttöyhteyden käsitteestä on ollut tarkoitus luopua. Tiedonhallintalain yhteydessä kumottiin useita erityislainsäädännön säännöksiä, jotka koskivat teknisen käyttöyhteyksien avulla tapahtuvaa tietojen luovuttamista. Oikeusministeriö katsoo, että lakiehdotuksessa olisi syytä käyttää yhtenäistä käsitteistöä tiedonhallintalain kanssa. Jatkovalmistelun yhteydessä olisi tarpeen arvioida, tulisiko edellä mainituissa pykälissä kyseeseen tiedonhallintalain 22 §:ssä tarkoitettu tekninen rajapinta vai 23 §:ssä tarkoitettu katseluyhteys, ja olisiko pykälien terminologia tarpeen päivittää vastaamaan tiedonhallintalakia.

Yhdenvertaisuus ja kielelliset oikeudet

Luonnoksessa tarkastellaan esityksen yhteiskunnallisia vaikutuksia ja nostetaan esille mm. tiedon saatavuus ja saavutettavuus. Esityksen tavoitteena on, että kansalaiset saisivat tarvitsemansa opintosuoritus- ja tutkintotiedot Koski-tietovarannosta keskitetysti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti, ja myös ajasta ja paikasta riippumatta, mikä palvelisi eri väestöryhmiä. Esityksen mukaan Oma Opintopolku -palvelu ei nykyisessä versiossa täytä digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) mukaisia saavutettavuusvaatimuksia, mutta esitetyn lain voimaantuloon mennessä palvelusta on avautunut uusi versio, joka täyttää saavutettavuusvaatimukset. Esityksessä todetaan, että Oma Opintopolku on tarjolla suomen, ruotsin ja englannin kielillä, mutta ei esimerkiksi saamen kielellä. Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä yhdenvertaisuusvaikutuksia.

Suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa kappaleessa tarkastellaan opiskelijoiden yhdenvertaisuutta siitä näkökulmasta, että kaikki oppilaitokset eivät välttämättä tarjoaisi mahdollisuutta tallentaa tietoja koulutuksista Koski-tietovarantoon (esim. haja-asutusaleilla, joissa etäisyydet ovat pitkiä ja oppilaitosten koulutustarjonta tai ruotsinkielisen koulutuksen saatavuus vähäisempää kuin kaupungeissa). Tällöin opiskelija voisi esittää ylläpitäjälle toiveen siitä, että ylläpitäjä alkaisi tarjota tietojen tallennusmahdollisuutta Koski-tietovarantoon tulevaisuudessa. Opiskelija voisi myös saada paperisen todistuksen opintosuorituksistaan oppilaitoksesta, kuten tälläkin hetkellä.

Oikeusministeriö pitää hyvänä ja kannatettavana esityksen tavoitetta siitä, että kaikki opiskelijan opinnot olisivat hänen niin halutessaan Oma Opintopolku-palvelussa katsottavissa. Oikeusministeriö pitää myönteisenä sitä, että esityksessä kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kielellisiin oikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen. Erityisen tärkeää on se, että Oma Opintopolku -palvelu on käytettävissä molemmilla kansalliskielillä, sillä sen kautta opiskelija hallinnoi itse Koski-tietovarannossa olevia tietojaan. On tärkeää, että palvelu todella toimii molemmilla kansalliskielillä, suomeksi ja ruotsiksi, myös käytännössä ja että järjestelmän käyttäjät voivat saada tukea tai apua järjestelmän käytössä tai mahdollisissa ongelmatilanteissa molemmilla kielillä.

Saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään saamelaisen oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa. Sähköisen asiointin mahdollistaminen myös saamen kielillä saamen kielilain soveltamisalaan kuuluvissa viranomaisissa nousee esille apulaisoikeuskanslerin tuoreessa Kelaä koskevassa ratkaisussa (OKV/1161/1/2018, <https://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/foka/2019/20194846>). Ratkaisun mukaan

saamenkielisen verkkoasiointimahdollisuuden puuttuminen loukkaa saamenkielisten yhdenvertaisuutta Kelan palvelujen saamisessa. Toimivalla verkkoasiointipalvelulla on erityisen tärkeä merkitys, kun kehitetään ja lisätään hallinnon digitalisaatiota. Saamelaisten kielellisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden kanssa ei ole sopusoinnussa se, että tämä palvelukanava on jäänyt saamenkielisten asiakkaiden ulottumattomiin. Apulaisoikeuskanslerin näkemyksen mukaan Kelan verkkoasiointipalvelun tärkeys ja digitalisaation hyödyllisyys korostuvat saamelaisten kotiseutualueella, koska alueella on pitkät välimatkat ja Kelan toimipaikkoja on vähän alueen maantieteelliseen kokoon nähden.

Oikeusministeriössä valmistellussa hallituksen kielilainsäädännön soveltamista koskevassa kertomuksessa 2017 nostettiin erityisesti esille kielellisten oikeuksien toteutuminen viranomaispalveluiden digitalisaation lisääntyessä. Jotta digitalisaation hyödyt saataisiin kaikkien käyttöön, on perus- ja ihmisoi-keudet huomioitava jo aikaisessa vaiheessa. Tässä yhteydessä kielellisten perusoikeuksien toteutumi-
nen on edellytys digitalisaation täysimääräiselle hyödyntämiselle. Toisaalta digitalisaatio voi myös mahdollistaa kielellisesti laajempaa ja parempaa viranomaispalvelua. Digitaalisia palveluita on kehitet-
tävä rinnakkain suomen ja ruotsin kielellä sekä tarvittaessa saamen kielillä, jotta väestöryhmien yh-
denmukainen kohtelu turvataan myös yhteiskunnan muuttuessa. Myös muut kieliryhmät tulisi huomi-
oida ja tarjota heille kielellistä palvelua digitalisaation avulla. Saavutettavuus on tärkeää huomioida
kehitetessä digitaalisia palveluita. Palvelut ovat saavutettavia, kun jokainen voi osallistua yhdenver-
taisesti niiden käyttöön. (Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2017, s. 121-125).

4.19 Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Yleistä: Lakiesitys ja koko osaamisen tunnistaminen on kokonaisuudessa erittäin positiivinen asia va-
paan sivistystyön kannalta ja antaa mahdollisuuksia kehittää toimintaa.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudel- lisiin vaikutuksiin?

Ongelmana esityksessä on uudistuksesta johtuvien kustannukset siirtyminen pelkästään oppilaitok-
sille. Lakiesityksen mukaan oppilaitosten mahdollisuus määritellä opintoja talletettavaksi Koski-tieto-
varantoon on vapaaehtoista. Todellinen vapaaehtoisuus lienee tulevaisuudessa kyseenalaista, johtuen
esim. oppilaitosten kilpailuasetelmasta. Lakiehdotuksen mukaan oppilaitoksille muodostuvaan lisään-
tyvään työmäärään ja kuluihin ei kohdisteta valtionapuja.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käy- tännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa val- takunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 moment- teja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

-

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Opintojen määrittelyyn sisältyvät tavoitteet, sisällöt ja arviointi on hyvin uusi asia, ja poikkeaa nykyi-
sestä toiminnasta huomattavasti. Tämä tulee lisäämään työmäärää oleellisesti oppilaitoksissa, joissa
ei nykyiselläänkään välttämättä ole henkilöresursseja eikä mahdollisesti asiantuntemusta lisätehtäviin.

Esimerkiksi kansalaisopistoissa toiminta pyörii valtaosaltaan tuntiopettajien toimesta, ja juuri tuntiopettajilla on tarvittava asiantuntemus opintojen suunnitteluun, mutta onko oppilaitoksilla halua ja mahdollisuuksia palkata tuntiopettajia tekemään suunnittelutyötä. Toisaalta vakinaista henkilökuntaa tuskin on tarpeeksi hoitamaan uusia tehtäviä, varsinkaan pienissä oppilaitoksissa ei tarvittua osaamista useinkaan löydy.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

-

Muut kommentit

Uusia tehtäviä annettaessa oppilaitoksille myös uuden työn vaatimat resurssit tulisi turvata, myös tarvittava lisäkoulutus.

4.20 Opetushallitus

Opetushallituksen näkemyksen mukaan vuosittainen tietovarannon ylläpitolisäys (42 000€) on huomioitava Opetushallituksen toimintamomentilla. Ylläpitokustannusten rahoittaminen kehittämismäärärahamomentilla ei ole kestävä ratkaisu.

4.21 Opintokeskukset ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Opintokeskukset ry pitää tärkeänä esityksen tuomaa mahdollisuutta vapaan sivistystyön opintojen tuomiseen osaksi kansallista opinto- ja tutkintorekisteriä. Yleisesti pidämme tärkeänä esityksen mukaisesti, että oppilaitoksilla on mahdollisuus tehdä päätös opintojen tallentamisesta ja että opiskelijalla itsellään säilyy mahdollisuus päättää koulutuksen osalta omasta halustaan saada opintosuorituksensa tallennetuksi rekisteriin.

Opintokeskukset ry pitää hyvänä määrittelyä ja selkeänä muotoilua kriteereistä tietovaraintoon tallennettavista tiedoista: osaamisperustainen suunnittelu ja arviointi sekä mitoittaminen opintopisteinä. Arvioinnin osalta pidetään hyvänä mahdollisuutta vaihtoehtoisesti hyväksytty/hylätty tai arviointias- teikkoa käyttävään arviointiin

Esityksen mukaan lakia sovellettaisiin voimaan tulon jälkeen 1.8. alkaneisiin koulutuksiin. Monissa opintokeskuksissa valmistautuminen kriteerit täyttävään koulutuksen suunnitteluun ovat jo pitkällä. Esitämmekin, että Koski-tietovaraintoon olisi mahdollisuus kirjata myös ennen lain voimaan astumista alkaneet vapaan sivistystyön koulutukset, jotka täyttävät laissa määritellyt koulutuksen kriteerit ja joista on mahdollista saada lain edellyttämä pyyntö opiskelijalta tietojen tallentamiseksi.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Taloudelliset vaikutukset oppilaitoksille tulevat tietojärjestelmien kehittämisen (rajapinnat olemassa olevista opintohallinnon järjestelmistä) sekä henkilöstökuluina henkilöstön kouluttamisen sekä Koskitallennusten ja e-perusteisiin tallennusten myötä. Koulutustoiminnan toteuttamisessa lisäresurssia tarvitaan etenkin arvioinnin toteuttamiseen koulutuksessa. Siirtymävaiheessa myös opetushenkilöstön perehtyminen uuteen toimintatapaan, osaamisperustaiseen suunnitteluun ja arviointiin edellyttää henkilöstökoulutuksen ja työssäoppimisen resursointia. Työmäärää ja henkilöstökustannusvaikutuksia on toistaiseksi kokonaisuudessaan vaikea arvioida. Uudistuksen yhteydessä on tarpeellista tehdä arviointia ja seuranta vaikutuksista henkilötyömäärään. Koska oppilaitos edelleen pitää yllä todistusjärjestelmää, varsinaisia säästöjä ei muutoksesta synny. Opintokeskukset ry arvioi kuitenkin, että hyödylliset vaikutukset vapaassa sivistystyössä hankitun osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa ovat kustannusvaikutuksia merkityksellisemmät.

Opetushallituksen tarjoamaa mahdollisuutta maksuttomaan käyttöliittymään ja tietojen manuaaliseen kirjaamiseen pidetään tärkeänä. Tämä mahdollistaa myös pienille oppilaitoksille tietojen tallentamisen. Muutos tuottaa myös tarpeen automaattisten rajapintojen kautta tapahtuviin tietojen siirtoihin etenkin suurempien oppilaitosten tietojärjestelmistä, tästä voi aiheutua oppilaitoksille merkittäviäkin kustannuksia, mikä on syytä ottaa huomioon koulutustoiminnan tukipalveluissa (vos-rahoituksen kustannuspohjassa) tai kohdentaa niihin erillistä avustusrahoitusta.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Opintokeskukset ry pitää tärkeänä esityksen mukaisesti, ettei opintotietoja siirretä ilman opiskelijan tekemää suostumusta Oma opintopolku -järjestelmästä muihin järjestelmiin tai luovuteta muuhun viranomaiskäyttöön. Kuten esityksen perusteluissa on mainittu opintokeskusten yhteistyössä järjestöjen kanssa järjestämiin koulutuksiin voi liittyä arkaluonteista tietoa, joka antaa viitteitä esimerkiksi tiettyyn sairauteen tai vaikeaan elämäntilanteeseen liittyen tai tietoa ammattiyhdistysliikkeessä tai poliittisessa puolueessa toimimisesta.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Opintokeskukset ry pitää tärkeänä, että esityksen lähtökohtaisena tavoitteena on muutoksen hyödyt opiskelijalle itselleen sekä yhteiskunnalle vapaassa sivistystyössä hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mahdollistamiseksi ja vahvistamiseksi. Hyödyt opiskelijalle itselleen ja yhteiskunnalle tulevat näkyviksi myös työelämässä ja tutkintotavoitteisessa koulutuksessa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa osana jatkuva ja elinikäistä oppimista.

Keskeistä on, että toimeenpanon myötä edistetään myös vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamista. Tämä edellyttää tietoisuuden lisäämistä vapaan sivistystyön opinnoista sekä tietojärjestelmien edelleen kehittämistä ja tietoisuutta niiden käyttömahdollisuuksista siten, että Oma opintopolku-palvelun kautta opintosuoritukset on mahdollista opiskelijan luvalla sujuvasti siirtää edelleen palveluihin, joissa opiskelija voi hyödyntää merkintöjä näyttämällä saavutettua osaamistaan mm. työhaussa, työelämässä ja muissa opinnoissa.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Opintokeskukset ry pitää hyvänä esityksen mukaista käytäntöä tallentaa tiedot Koski-tietovarantoon opiskelijan pyynnöstä. Pyyntöä toteuttaminen käytännössä tulee olla mahdollista toteuttaa sujuvalla tavalla esimerkiksi koulutuksen ilmoittautumisen yhteydessä.

Velvoite pyyntöjen pysyvään säilyttämiseen oppilaitoksissa herättää epävarmuutta. Opintokeskukset ry pyytääkin harkitsemaan mahdollisuutta toteuttaa pyyntöjen pysyvä säilyttäminen Koski-palvelussa tai Oma opintopolku -palvelussa.

Muut kommentit

Opintokeskukset ry kiittää muutoksen valmisteluun liittyneestä aktiivisesta kuulemisesta ja osallistavasta työskentelystä valmistelussa, mihin myös opintokeskusten on ollut mahdollisuus osallistua. Lain mukaisen toimintamallin käyttöönottamisessa Opintokeskukset ry pitää edelleen tärkeänä, että myös toimeenpanon suunnittelussa kohdennetaan tukea vapaan sivistystyön oppilaitoksille ja osallistetaan vapaan sivistystyön oppilaitosmuotoja toimeenpanon suunnitteluun ja arviointiin.

Opintokeskusten osalta toimeenpanon tukemisessa on tärkeää ottaa huomioon, että keskeinen osa opintokeskusten koulutuksissa kouluttajana ja koulutuksen suunnittelutehtävissä toimivista on työsuhteessa järjestöihin, sillä opintokeskukset toteuttavat vapaan sivistystyön lain mukaisesti koulutusta yhdessä jäsenjärjestöjen kanssa. Tämän vuoksi on oleellista, että tuki opetushenkilöstön kouluttamiseen ja ohjaamiseen osaamisperustaiseen koulutussuunnitteluun ja arviointiin on mahdollista ulottaa myös yhteistyökoulutusta toteuttavien järjestöjen koulutushenkilöstöön.

Opintokeskukset ry pitää tärkeänä esityksen mukaista uudistusta vapaan sivistystyön tietojen kirjauksesta Koski-tietovarantoon. Opintokeskuksissa opiskelee vuosittain lähes 400 000 osallistujaa, joten uudistuksella on laaja merkitys. Vapaan sivistystyön luonteen ja laajan tarkoituksen huomioon ottaen tärkeää on myös, etteivät Koski-kirjaukset ja kriteerit osaamisperustaiselle koulutussuunnittelulle, arvioinnille ja koulutuksen mitoittamiselle opintopisteiksi ole velvoittavaa kaikelle koulutukselle vaan oppilaitokselle jää mahdollisuus päättää tarkoituksenmukaisesta toimintatavasta koulutuskohtaisesti.

4.22 Opintokeskus Visio / Vihreä Sivistysliitto ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Opintokeskus Visiota ylläpitävä Vihreä Sivistysliitto ry kannattaa hallituksen esitysluonnoksen mukaisia lainmuutoksia. Esitetyt muutokset tukevat elinikäistä oppimista sekä erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä saavutettavan osaamisen näkyväksi tekemistä ja tunnistamista. Samalla uudistus tukee vapaan sivistystyön asemaa formaalin koulutuksen rinnalla ja sitä täydentävänä elementtinä. Muutosten voidaan arvioida lisäävän motivaatiota osallistua vapaan sivistystyön piirissä järjestettävään koulutukseen. Nämä muutokset ovat opintokeskuksemme ja opiskelijoidemme kannalta tervetulleita.

Esitetyissä uudistuksissa on myös monta seikkaa, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota jatkovalmistelussa. Erityisen huolella tulee suhtautua siihen, miten opiskelijoiden arviointipyyntöjen varmentaminen ja tallentaminen toteutetaan. Toivomme, että asian jatkovalmistelussa kuullaan myös riittävästi vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjien näkemyksiä.

Vihreä Sivistysliitto yhtyy Työväen Sivistysliiton lausuntoon siitä, että opiskelijalla tulee olla mahdollisuus itse päättää suoritustietojensa jakamisesta. Opintokeskukset järjestävät aatteellista koulutusta myös muun muassa poliittisiin puolueisiin kuuluville, ja tämä tieto voi mahdollisesti olla arkaluontoista. Onkin tärkeää, että opiskelija voi itse päättää suorituskohdasta tietojensa näkymisestä niin nyt kuin tulevaisuudessa.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Esitysluonnoksessa todetaan, että ”Esityksen mukaisesta tietojen tallentamisesta ei arvioida syntyvän oppilaitosten ylläpitäjille merkittäviä kustannuksia. Vapaatavoitteisen koulutuksen tietojen tallentaminen olisi oppilaitoksen ylläpitäjälle vapaaehtoista.”

Opintokeskus Visiota ylläpitävä Vihreä Sivistysliitto ry. esittää kantanaan, että tietojen tallentaminen tulee joka tapauksessa aiheuttamaan vapaan sivistystyön oppilaitoksille kuluja muun muassa henkilökunnan lisääntyneen hallinnollisen työmäärän sekä henkilöstön koulutuksen ja perehdytyksen toteuttamiseksi. Jotta opiskelijan etua voidaan muutoksen jälkeen edistää riittävän hyvin, tulee asia huomioida oppilaitosten saamien valtionosuusmaksujen suuruutta korottamalla. Toiminnan suuntaaminen osaamisperusteiseksi vaatii osittain nykyisten ajattelu- ja toimintamallien muutosta. Sen lisäksi, että tämä vaikuttaa muutosvaiheessa toimintaan, tulee uudenlainen toimintamalli vaatimaan enemmän henkilöstöresursseja opintojen suunnitteluun ja hallintaan pysyvästi. Erityisen merkittävää tämä on siksi, että vapaan sivistystyön oppilaitokset tarjoavat yleensä hyvin moninaista kirjoa opintoja. Koska opintojen suunnittelusta ja hallinnoinnista tulee raskaampaa useamman vuoden ajaksi, olisi valtionosuusrahoituksen korotus perusteltua.

Varsinkin alkuvaiheessa, kun järjestelmä on muutosvaiheessa eikä uudistus ole tuttu kaikille opettajille tai opiskelijoille, tulee tilanne aiheuttamaan lisätöitä niin opintojen hallinnon, opiskelijoiden ohjauksen sekä tiedottamisen osalta. Tämän lisäksi pidämme välttämättömänä esitettyä opetushallituksen tarjoamaa koulutusta Koski-tietovarannon käyttöön.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Pidämme tärkeänä, että koulutuksen järjestäjien rajapinnan kautta Koski-tietojärjestelmään omista järjestelmistään tai manuaalisesti syöttämien tietojen tallentamiseen on tarjolla riittävästi resursoitua teknistä tukea opetushallituksen suunnalta.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Vaikka pidämme esitettyä muutosta vaikutuksiltaan myönteisenä, haluamme kiinnittää huomiota sen mahdollisiin kielteisiin välillisiin vaikutuksiin vapaan sivistystyön luonteen kannalta. On tärkeää, että vapaa sivistystyö säilyttää jatkossakin heterogeenisen ja vapaan luonteensa. On nähtävissä mahdollinen tilanne, että jatkossa vain Koski-tietojärjestelmään tallennettuja, opiskelijan työmarkkinapotentiaalia lisäävää koulutusta pidetään tärkeänä ja tukemisen arvoisena. Opintojen mitoittaminen opintopisteiden kautta on myös pääasiassa järkevää, mutta voi toisaalta johtaa paineisiin vähentää lyhyiden ja epämuodollisten koulutustilaisuuksien roolia vapaan sivistystyön kentällä. Tältä osin on tärkeää, että

muutos ei asetu ”kaltevalle pinnalle”, jolloin myöhemmin päädytään tilanteeseen, jossa kaikki vapaan sivistystyön opinnot veloitetaan siirtämään Koski-tietovarantoon. Sen lisäksi, että tämä lisäisi merkittävästi ainakin opintokeskusten työmäärää, voisi tämä myös vähentää mahdollisuutta järjestää ajan-kohtaisiin ja epämuodollisiin osaamistarpeisiin keskittyviä koulutuksia.

Erityisesti opintokeskusten roolina on antaa järjestäjätahonsa aatteelliseen taustaan pohjautuvaa koulutusta. Toiminnan kohteena voi olla myös muita erityisen herkässä yhteiskunnallisessa asemassa olevia ryhmiä, muun muassa maahanmuuttajia. Näiden ryhmien osalta on tärkeää, että heillä säilyy tosiasiallinen mahdollisuus hallita omien tietojensa näkyvyyttä, eikä tietojen jakamisesta tehdä opiskelijoille velvoittavaa esimerkiksi osana työllistymissuunnitelmia.

Edelleen on välttämätöntä, että opintopolkuni.fi -palvelun saavutettavuus taataan lain vaatimalla tavalla. Palvelu pitää olla käytettävissä kotimaisilla kielillä, englanniksi ja sen tulee olla käytettävissä myös vammaisille henkilöille. Opiskelijan mahdollisuutta käyttää järjestelmää myös muilla Suomessa laajasti käytetyillä kielillä tulee harkita. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että heikon (suomen kielen) lukutaidon omaavat opiskelijat (muun muassa lukutaito-opetukseen osallistuvat opiskelijat) pystyvät myös hyödyntämään palvelua.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Nähdäksemme opiskelijan pyyntö opintojen arvioinnista on vaikutuksiltaan merkittävä askel. Olisi toivottavaa, että arviointipyyntöjen hallinnointiin löydetäisiin mahdollisimman työekonomisen ja kepeän järjestelmä. Yhtenäisyyden ja tietosuojan sekä tiedonhallinnan varmuuden toteutumiseksi olisi toivottavaa, että opiskelija voisi esittää arviointipyyntönsä sähköisesti suoraan Koski-tietovarantoon liittyvän järjestelmän kautta koulutuksen järjestäjälle (mikäli koulutuksen järjestäjä on ko. koulutuksen Koski-tietovarantoon vienyt), ja koulutuksen järjestäjä voisi vastata tuohon pyyntöön oman opintohallintojärjestelmänsä kautta taikka manuaalisesti tiedot syöttämällä. Tämä mahdollistaisi myös paremmin arviointipyyntöjen säilyttämisen pysyvästi. Sähköisen järjestelmän kautta annetun arviointipyyntönsä lisäksi lienee myös mahdollista toteuttaa malli, jossa oppilaitos toimittaisi dokumentoidun suostumuksen esimerkiksi liitetiedostona (esim. skannattu paperi).

Arviointipyyntöt on myös tehtävä koulutuksen osalta hyvissä ajoin, selvän määräajan puitteissa. Esimerkiksi opintokeskus Vision kouluttajina toimii suuri määrä tuntiopettajia ja määräaikaista kouluttajia, joiden olisi kohtuullista tietää jo heti koulutuksen alussa, tuleeko heidän arvioida joidenkin opiskelijoiden osaamista. Luontevinta olisi, että oppilaitos voisi edellyttää arviointipyyntönsä esittämistä koulutukseen ilmoittautumisen yhteydessä ja ettei arviointipyyntöjä tarvitse ottaa vastaan kuin sähköisesti, oppilaitoksen määrittelemässä (tiedot opetushallituksen määrittämät vähimmäisehdot täyttyvässä) muodossa.

Muut kommentit

Näemme, että esityksessä tulee edelleen kiinnittää huomiota siihen, miten paljon näennäisesti ainoastaan tekninen uudistus tulee vaikuttamaan vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintatapoihin. Osaamisperusteinen opintojen arviointi ei ole nykyisellään laajasti osa koulutustemme arkipäivää. Tämä tulee vaikuttamaan niin opintojen suunnittelun prosessiin kuin opettajien työn sisältöön. Tällä on myös taloudellisia vaikutuksia, sillä opettajille on järjestettävä riittävästi aikaa opiskelijoiden osaamisen arviointiin. Joissakin lyhyimmissä koulutuksissa osaamisperusteinen arviointi voi olla käytännössä mahdotonta, ellei sitten arviointi koske vain sitä, onko opiskelija ollut läsnä opetuksen aikana. Tämä ei vastaa osaamisperusteisen arvioinnin henkeä.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset joutuvat myös puntaroimaan, miten laajoja opintoja siirretään Koskeen. Varsinkin opintokeskuksissa järjestetään myös lyhytkoulutusta, jonka kesto voi olla vaikkapa yhdestä kolmeen iltaa. Monet näistä lyhytkoulutuksista voivat olla opiskelijoiden laajemman osaamisen tunnistamisen kannalta relevantteja, sillä niissä tarjotaan muun muassa järjestötoiminnan kannalta olennaisia sisältöjä. Opintokeskuksen kannalta tällaisten lyhytkoulutusten osaamisperusteiden luominen ja opintojen siirtäminen Koskeen, sekä oppijoiden osaamisen arviointi voi kuitenkin vaatia merkittävää työmäärää, sillä kurssien kirjo on erityisen laaja. Ylipäänsä toivomme opetushallitukselta tukea myös osaamisperusteisen arvioinnin toteuttamiseen niin opintokeskusten vakituiselle henkilökunnalle kuin opettajillekin.

Opintokeskuksen tapauksessa on tärkeää, että opintokeskus on jatkossakin se taho, joka päättää, mitkä opinnot siirretään Koski-tietovarastoon. Opiskelijalle ei voi muodostua subjektiivista oikeutta vaatia opintojen siirtämistä Koskeen, sillä tämä voi aiheuttaa tilanteen, jossa opintokeskuksen resurssit eivät riitä jonkin tietyn opintokokonaisuuden työekonomiseen toteutukseen ja tällöin opinnot jäävät järjestämättä kokonaan. Opintokeskuksen tulee myös saada asettaa sitovia aikarajoja arviointipyyntöjen esittämiselle etukäteen ja määrämuotoisena. On opettajan kannalta käytännössä mahdotonta toteuttaa osaamisperusteinen arviointi, mikäli arviointipyyntö tulee vasta jälkikäteen opetuksen jo päättyttyä.

4.23 Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Opintokeskus Sivis pitää tärkeänä esitetyn lainmuutoksen tuomaa mahdollisuutta vapaan sivistystyön opintojen tuomiseen osaksi kansallista opinto- ja tutkintorekisteriä Koskea. Pidämme hyvänä esityksen mukaista mallia, jossa oppilaitos tekee päätöksen koulutuksen tallentamisesta ja opiskelijalla itsellään on mahdollisuus päättää koulutuksen osalta omasta halustaan saada opintosuorituksensa tallennetuksi rekisteriin.

Pidämme selkeänä ja toimivana lakiesityksen määrittelyä kriteereistä tallennettavalle koulutukselle (osaamisperustaisuus suunnittelussa, arviointi ja mitoitus opintopisteiksi). Arvioinnin osalta pidämme tärkeänä mahdollisuutta hyväksytty/hylätty -asteikon käyttämiseen tai arviointiasteikon käyttöön. Vapaan sivistystyön luonteen mukaisesti on myös tärkeää, ettei kriteereistä ja tietojen tallentamisesta tietovaraintoon tule velvoittavaa oppilaitokselle.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Taloudelliset vaikutukset oppilaitoksille tulevat henkilöstökulujen ja tietojärjestelmien kehittämisen myötä. Käytännössä kustannuksia tulee muodostumaan tietojärjestelmien rajapintojen kehittämisestä automaattista tiedonsiirtoa varten, opetushenkilöstön kouluttamisesta osaamisperustaiseen koulutussuunnitteluun ja arviointiin sekä tallennustyöstä etenkin e-perusteet järjestelmään. Pidämme tärkeänä kehittämisavustuksia etenkin siirtymävaiheessa, jotta uudistus on mahdollista ottaa sujuvasti käyttöön.

Opintokeskus toteuttaa koulutustoimintaansa yhdessä 76 jäsenjärjestönsä kanssa. Taloudellisia vaikutuksia tulee myös järjestöjen koulutushenkilöstön kouluttamisesta, perehdyttämisestä ja neuvonnasta uudistuksen toteuttamisessa. Vapaalle sivistystyölle kohdennetun henkilöstökoulutuksen yhteydessä

myös opintokeskuksen kanssa koulutusta toteuttavat järjestöjen koulutustoimijat tulee ottaa uudistuksessa huomioon.

Pidämme uudistuksen hyötyjä merkittävinä ja kustannusvaikutuksia hyötyihin nähden kohtuullisina.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Pidämme esitystä opintotietojen siirtämisestä vain opiskelijan tekemän suostumuksen perusteella tarpeellisenä. Opintokeskus toteuttaa koulutusta yhteistyössä mm. terveys- ja sosiaalialan järjestöjen kanssa, jolloin tieto koulutukseen osallistumisesta voidaan kokea arkaluonteisena esimerkiksi tiettyyn sairauteen, vammaan tai muuten elämäntilanteeseen viittaavana.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Pidämme tärkeänä, että esitys perustuu opiskelijan ja yhteiskunnan hyötyyn. Uudistuksen myötä vapaa-ajalla ja omaehtoisissa opinnoissa hankittu osaaminen tulee aiempaa paremmin tunnistetuksi ja tunnustettavaksi. Hyödyt tulevat näkyviksi myös työelämässä ja tutkintotavoitteisessa koulutuksessa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa osana jatkuvaa ja elinikäistä oppimista.

Uudistuksen siivittämänä tulee edistää edelleen tietoisuutta vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksestä, tunnistamisesta ja tunnustamisesta mm. työelämässä ja tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Konkreettista kehittämistä tarvitaan hyötyjen saamiseksi myös tietojärjestelmien kehittämisessä siten, että hankittu osaaminen on mahdollista näyttää esimerkiksi työnhakupalveluissa tai sujuvasti tutkintotavoitteisessa koulutuksessa.

Vapaan sivistystyön koulutuksella on arvoa osallistujille myös voimaantumisen ja oman osaamisen tunnustamisen näkökulmasta. Vaikutuksena voi pitää myös sitä, että osallistujat itse pystyvät paremmin tunnistamaan myös vapaassa sivistystyössä hankitun osaamisensa.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Pidämme hyvänä esitettyä käytäntöä tallentaa tiedot Koski-tietovarantoon opiskelijan pyynnöstä. Pyyntöä toteuttaminen käytännössä tulee olla mahdollista toteuttaa sujuvalla tavalla esimerkiksi koulutuksen ilmoittautumisen yhteydessä.

Muut kommentit

Opintokeskus toteuttaa koulutusta yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa. Uuden toimintatavan tukemisessa tärkeää onkin, että myös koulutusta toteuttavien järjestöjen koulutussuunnittelijoiden ja kouluttajien osaamista osaamisperustaisessa koulutussuunnittelussa ja arvioinnissa vahvistetaan. On tärkeää, että tämä kohderyhmä otetaan jatkossa huomioon kohdennettaessa avustuksia opetushenkilöstön kouluttamiseen.

4.24 Oulun kaupunki

(opetus- ja kulttuuriministeriön tiivistämä)

Oulun kaupunki/Oulu-opisto ja Meri-Pohjolan opistopiiri lausuu:

Kansalaisopistotoiminnan perustehtävän tulee säilyä.

Muutoksessa tulee huomioida Kansalaisopiston perustehtävän säilyminen eli Laki vapaan sivistystyön tarkoituksesta ja tavoitteista 1 § (29.12.2009/1765): "Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävä kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus."

Oulun kaupunki/Oulu-opisto ja Meri-Pohjolan opistopiiri kannattaa opinto- ja tutkintorekisterilain muuttamista vapaan sivistystyön osalta. Muutos tukee osaamisen tunnistamista ja tunnustamista myös muissa oppilaitoksissa ja työelämässä samalla kun se kokoaa osaamista yhtenäiseen valtakunnalliseen rekisteriin. Aikuisväestön koulutuksesta suuri osa toteutuu nimenomaan vapaassa sivistystyössä, joten on tärkeää saada tämä koulutus näkyviin myös Koski-tietovarantoon.

Esitys vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevalle työryhmän työtä (OKM/62/0404/2018).

Suoritetietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon edellyttää, että koulutuksen laajuus on määritelty opintopisteinä ja koulutus on kuvattu ja opiskelijan osaaminen arvioitu osaamisperusteisesti.

Perustelutekstin luvussa 4 mainitaan, että oppilaitosten kustannuksiin ei osoiteta lisärahoitusta esityksen mukaisten tietojen tallentamisesta, siirtämisestä, opintojen sisällöllisestä kehittämisestä ja arvioinnista syntyviin lisäkustannuksiin. Edellä mainituista ja mahdollisista muista, tässä vaiheessa vielä hahmottumattomista tehtävistä syntyy kuitenkin vääjäämättä lisäkustannuksia, jotka tulee huomioida valtionosuuksia ja mahdollisia muita rahoituksia myönnettäessä.

Tulevaisuudessa myös kansalaisopistojen tulee pyynnöstä tunnistaa ja tunnustaa muualla hankittua osaamista. Tämä edellyttää osaamista ja lisätyötä, mikä osaltaan kasvattaa kustannuksia ja tähän on ehdottomasti saatava lisärahoitusta.

Koski-tietovarantoon liittyvää koulutusta tulee tarjota riittävästi. Kansalaisopistotoimintaa toteutetaan hyvin vähäisellä työpanoksella. Usein opistossa työskentelee yhden koko- tai osa-aikaisen rehtorin lisäksi yksi koko- tai osa-aikainen sihteeri, yksi tai muutama virkaopettaja sekä useita/kymmeniä/satoja tuntiopettajia, niin miten järjestellään jo nykyisin ylityöllistetyn henkilöstön työajan riittävyys ja/tai miten/mistä rahoituksesta korvataan lisätyöstä palkkaa työtä tekeville henkilöstölle.

Mistä otetaan resurssi ennen kaikkea etukäteistyöhön/valmistelutyöhön/arviointiin/Koskikirjauksiin/yms?

Mikä on se porkkana, jolla mm. tuntiopettajat saadaan motivoitua uuden tekemiseen? Miten turvataan riittävä henkilöstömäärä toteuttamaan normaalin opetuksen järjestämisen lisäksi Kosken käyttö, opetuksen suunnittelu ja organisointi "Koskikelpoiseksi", opintojen ohjaustoiminta yms.?!

Kansalaisopistoille on jatkossa turvattava/järjestettävä opintojen ohjausresurssia rahoitusta lisäämällä.

Jos Koski-tietovarantoasiaa viedään eteenpäin, tulee siihen kohdentaa lisärahoitusta. Toimintaa ei saa "imuroida" jo nykyisellään vähäisestä resurssista.

Opiskelijan pyynnön tai huoltajan pyynnön opiskelutietojen rekisteröitymisestä Koskeen on tultava hyvässä ajoin ennen opintojen alkamista. Opiskelijan on ymmärrettävä, että Koskeen rekisteröitävä opiskelija opintoineen sisällyttää myös arvioinnin.

Onko tehty yhteiset valtakunnalliset ohjeet/tulossa ohjeet arvioinnista: onko sanallinen vaiko numeerinen, skaalalla 1-5 vai 4-10 vai hyväksytty-hylätty vai joku muu (esim. erinomainen, hyvä, tyydyttävä)? Kun tulee arviointia, tulee luoda valmiiksi valtakunnalliset arvioinnin kriteerit, ja niiden käyttöönotolle pitää olla koulutuksia ja siihen varattava rahoitusta riittävästi.

Opistojen ylläpitäjien on voitava parhaaksi arvioimassaan aikataulussa alkaa tarjota opiskelijoille tietojen tallentamisen mahdollisuus.

Erillinen, maksuton ja manuaalisesti käytettävä käyttöliittymä Koski-tietovarantoon tarjoaa kaikille opistoille yhdenvertaisen mahdollisuuden saattaa niissä hankittu osaamisen kehittäminen näkyväksi ohjelmistopuolella. Koulutusta ja valtion lisärahoitusta on ohjattava henkilöstöresursseihin tämän toteuttamiseksi.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Kansalaisopiston opiskelijaksi tuleva opiskelija saa tiedon alueensa kansalaisopiston Koskikannan mukaisista opinnoista opinto-ohjelmasta, henkilöstöltä yms. Osaamisperusteisen ajattelumallin haltuunotto tulee olemaan pitkä ja aikaa vaativa prosessi.

Opisto järjestää alueen tarpeiden, toiveiden, opiston resurssien mukaisesti vapaan sivistystyön opetusta, myös Koskikantaan vietävää opetusta. Asiakkaat voivat toivoa opetustarjontaa normaalin kansalaisopistokäytännön mukaisesti, mutta opisto toteuttaa sitä opetustarjontaa, johon sillä on mahdollisuudet (opettajat, tilat, välineet, rahoitus, varusteet yms.).

Haasteita, huolia

Asetetaanko pienet ja isot kansalaisopistot "vastakkain" siinä mielessä, että

- aine- ja alakohtaisten opettajien (myös pedagogisesti kelpoisesti pätevät)
- tilojen
- opiskelijoiden riittävän määrän

yms. saaminen vaihtelee huomattavasti alueittain eri puolilla Suomea. Pohjoisen, itäisen, harvaan asuttujen alueiden kansalaisopistoilla on jo nyt vaikeuksia saada joidenkin aineiden opettajia. Tämä asia on todettu mm. digiopetustaitoisten opettajien osalta Meri-Pohjolan opistopiirinkin alueella.

Huomioidaanko esimerkiksi ns. harvinaiset taidot omaavien opettajien osaaminen kun annetaan arviointia eli mahdollistetaanko se ilman opettajatutkintoa? Jos arvioinnin tekijän pitää olla pedagogisen koulutuksen saanut, miten turvataan esim. 20-50 vuotta tuohitöitä opettaneen opettajan mahdollisuudet/oikeudet arvioida tuohityön opiskelijan osaamisen tasoa? Mistä ammatillisesta, yliopistollisesta oppilaitoksesta löydät pedagogin, joka hallitsee tuohitöiden tekemisen opettamisen (joka voisi siis virallisesti arvioida)?

Näyttötutkintojärjestelmä:

Miksi näyttötutkintojärjestelmää ei ole viety huolella, systemaattisesti ja tehokkaasti eteenpäin?

Ollaanko rakentamassa kaksinkertaista järjestelmää ja unohtamassa näyttötutkintojärjestelmää?

Kokemukset kansalaisopistojen suuntaviivaopinnoista oli kokeilu, joka ei tuottanut toivottua tulosta. Pieniltä kansalaisopistoilta tuli silloin negatiivista palautetta, mistä johtuen näitä opintoja ei otettu käyttöön. Huolehditako tässä prosessissa riittävästi myös pienten kansalaisopistojen toiminnan jatkumon turvaaminen?

Tunnistetaanko valtakunnan tasolla riittävän hyvin Suomen alueelliset erot (mahdollisuudet ja ongelmat) kyvystä tarjota Koskikelpoista opetusta?

Hyväksilukeminen on tehtävä valtakunnallisesti samanarvoiseksi, samantapaiseksi, tasa-arvoiseksi koko Suomen alueella.

Rajoittaako ryhmään tulijoiden halukkuutta osallistua opetukseen, jos opetus muuttuu ”liian” koulu-maiseksi? Kansalaisopistot ovat kautta sadan vuoden mahdollistaneet peruskouluaikaisen ”koulupelon” vähenemisen vapaamuotoisella opiskelutavallaan. Turvataanhan vapaan sivistystyön jatkumo tulevaisuudessa?

Lakimuutos on mahdollisuus

- opiskeluaikojen tiivistämiseen, lyhentämiseen kun osaamista tunnustetaan ja tunnustetaan tasa-arvoisesti
- opiskelijan opiskelumotivaatio nousee kun eri tavoilla hankittu osaaminen tunnustetaan
- opiskelijan hyvinvointi lisääntyy kun aiemmin hankittu, mahdollisesti vapaa-ajalla, omin kustannuksin hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan
- opiskelijan opintoaika voi lyhentyä, mikä tarkoittaa yksilötasolla kustannussäästöjä
- opiskelijan opiskelumahdollisuudet omalla paikkakunnalla lisääntyvät kun voi opiskella lähikansalaisopistossa, jonka opintoja tunnustetaan ja tunnustetaan ilman että pitää matkustaa esim. Utsjoelta tai Turun saaristosta jonnekin kauas toiselle paikkakunnalle opiskelemaan
- kun ammattiin valmistavat oppilaitokset hyödyntävät myös kansalaisopistoissa hankittua osaamista tunnustaan/tunnustaan/hyväksilukien, voidaan lyhentää opiskelijoiden opiskeluaikoja, mikä vapauttaa resurssia muuhun opetustyöhön, mikä nopeuttaa valmistumisprosessia/mikä tuo niin koulutuksen järjestäjän kuin kansallisen tasonkin säästöjä, mikä pystyy nopeammin vastaamaan työelämän tarpeisiin tuottaen osaavia työntekijöitä työelämän tarpeisiin niin isossa kuviossa kuin täsmäkoulutuksissakin
- kansalaisopistotoiminnan imago ja brändi korotuu, kun kansalaisopistot ”listataan” oikeaksi oppilaitokseksi, jota ne ovat olleet jo yli 100 vuotta
- kansallisella tasolla saadaan koulutusmäärärahojen tehokkaampaa käyttöä kun poistetaan päällekkäisyyksien opintojen järjestämistä
- kansallisella tasolla tehostetaan koulutusaikojen tiivistämistä, mikä tuo kustannustehokkuutta
- kansallisella tasolla oppilaitosmuodot tekevät, veloitetaan tekemään yhteistyötä päällekkäisyyksien vähentämiseksi, mikä tuo kustannustehokkuutta
- kansallisella tasolla pystytään entistä paremmin vastaamaan työelämän tarpeisiin kun osaamista tunnustetaan ja tunnustetaan myös täsmäosaamisen lisäämisellä

- Kansalaisopistot toimivat kaikkialla Suomessa, myös syrjäisimmillä alueilla kun taas toisen ja ylemmän asteen oppilaitokset toimivat yhä harvenevammassa verkossa kun näitä oppilaitoksia keskitetään kaupunkeihin.

Onko mahdollista

- a) lisätä kansalaisopistojen opetustuntimäärää lähiopetuksena lähialueella
- b) turvata työtä mm. tuntiopettajille
- c) lisätä oppilaitosten välistä yhteistyötä palveluja toisilta ostamalla
- d) tehostaa oppilaitosten yhteisopettajuuksia
- e) muuta mitä?

Kansalaisopistojen toteuttaessa opetusta tai harrastustavoitteista toimintaa koko Suomessa, on tärkeää, että kansalaisopistot otetaan organisoimaan alueen harrastustoiminnan toteutus, jossa keskiössä on opetuksellinen toiminta. Näin saadaan kerättyä keskitetysti monipuolinen osaamistieto rekisteriin.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Opiskelijan pyynnön tai huoltajan pyynnön opiskelutietojen rekisteröitymisestä Koskeen on tultava hyvissä ajoin ennen opintojen alkamista, oppilaitoksen ohjeistamalla tavalla.

Opiskelijan on ymmärrettävä, että Koskeen rekisteröitävä opiskelija opintoineen sisällyttää myös arvioinnin.

4.25 Palkansaajien tutkimuslaitos

Esityksessä todetaan, että vapaassa sivistystyössä hankittu osaaminen tulisi tunnistaa ja tuoda paremmin näkyviin. Ratkaisuksi esitetään, että koulutuksen suoritustiedot tallennetaan Koski-tietovarantoon.

Esitys vaarantaa yhdenvertaisuuden

Esitys on ongelmallinen, sillä tietojen tallentamisen mahdollistaminen on oppilaitoksille vapaaehtoista ja vaatii tämän lisäksi myös opiskelijan tekemän pyynnön oppilaitoksen ylläpitäjälle. Vapaaehtoisuuden seurauksena ei ole selvää, kuinka nyt tehtävät muutokset mahdollistavat esityksen tavoitteiden saavuttamisen. Nykyisessä muodossaan vain osa opiskelijoista pääsisi hyötymään tietojen tallentamisesta. Onkin erityisen pulmallista, että oppilaitoksien päättävältä (tietojen tallentamiseen liittyen) vaarantaa opiskelijoiden yhdenvertaisuuden. Etenkin alueellisesti on olemassa mitä luultavimmin merkittäviä eroja oppilaitoksien valmiuksissa tallentaa tietoja Koskitietovarantoon.

Muutostarpeet merkittäviä

On vaikea perustella, miksi vapaan sivistystyön koulutustoiminta eroaa muusta julkisesti tuetusta koulutustoiminnasta niin merkittävästi, että tiedonkeruu toiminnan tuotoksesta perustuisi oppilaitoksien ja opiskelijoiden vapaaehtoisuuteen. Vapaan sivistystyön koulutuksen suoritustiedot tulisi viedä kaikkien osalta Koski-rekisteriin, jos toimintaa rahoitetaan edes osin julkisista varoista. Oppilaitoksien ja opiskelijoiden vapaaehtoisuudesta tiedonkeruuseen liittyen tulisi päästä eroon viimeistään siirtymä-

kauden jälkeen. Esityksessä esitetään, että tietojen tallentaminen edellyttää opiskelijan pyyntöä oppilaitoksen ylläpitäjälle (mikäli tämä siis ylipääntensä on mahdollista ko. oppilaitoksessa). Tämä esityksen kohta tulisi minimissään muuttaa niin, että tiedot viedään oppilaitoksen toimesta automaattisesti tietovarantoon, mutta henkilö voi erikseen pyynnöstä estää tietojen siirron. Näin henkilöillä olisi edelleen päätäntävalta tietojen tallennukseen liittyen, mutta tietovarantoon päivittyvät tiedot olisivat täydellisiä.

4.26 Porin kaupunki

Porin kaupungin sivistystoimiala kannattaa esitystä. Sivistystoimiala katsoo, että Koski-järjestelmää tulee kuitenkin kehittää ennen esitettyjen uudistusten toimeenpanemista. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kokemusten perusteella järjestelmä on vielä keskeneräinen ja se vaatii koulutuksen järjestäjältä paljon työtä. Vapaan sivistystyön resurssien järkevän kohdentamisen kannalta Koski-järjestelmän tulee olla helppokäyttöinen ja toimintavarma ennen sen käyttöönottamista.

4.27 Posion kansalaisopisto

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Posion kunta kannatta hallituksen esitysluonnoksen mukaisia pykäläehdotuksia. Ne vastaavat opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevan työryhmän (OKM/62/0404/2018) esitystä.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Posion kunta pitää oppilaitosten ylläpitäjien taloudellisten vaikutusten etukäteisarviointia haasteellisenä oppilaitosten ja niiden järjestelmien ja toimintaan liittyvien eroavaisuuksien vuoksi. Koski-tietojärjestelmän hyödyntämisen vapaaehtoisuus, Opetushallituksen tarjoama maksuton käyttöliittymä ja väljä toteuttamismahdollisuus lisäävät ylläpitäjille taloudellisia vaikuttamismahdollisuuksia. Kuitenkin tavoitteena on viedä erityisesti muissa oppilaitoksissa ja työelämässä hyödynnettävää vapaan sivistystyön osaamista yhteiseen valtakunnalliseen Koski-tietojärjestelmään. Muutos edellyttää osaamisperusteista kuvaamista, koulutuksen laajuuden määrittelyä opintopisteinä, opiskelijan suorituksen arviointia sekä muutoksia järjestelmiin. Posion kunta katsoo, että ylläpitäjälle muutoksista aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia tulee tukea valtionavustusrahoituksella.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Posion kunta pitää tärkeänä, kuten lakiluonnoksessa esitetään, ettei vapaatavoitteisen tietojen velvoittavaa tallentamista oteta käyttöön lakiuudistuksen alkuvaiheessa.

Posion kunta katsoo myös, että Opetushallituksen tarjoamat henkilöstökoulutukset ja valtionavustukset ovat tärkeitä ja tulevat tarpeeseen.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Opiskelijan tulee pyytää tietojen tallentamista Koski-tietovarantoon. Perusteluosassa todetaan pykälään 9a/9b liittyen, että pyyntö tulisi tehdä käytännössä jo koulutuksen alussa. Olisi hyvä lisäksi täsmentää, että pyyntö on tehtävä ylläpitäjän tarkemmin oheistamalla tavalla. Opiskelijoille ei saa jäädä epäselväksi se, ettei pyyntöjä voi esittää jälkikäteen tai liian myöhään osaamisen arviointiajankohtaan nähden.

Muut kommentit

-

4.28 Raision kaupunki

Raision kaupunki ei anna asiasta lausuntoa.

4.29 SAK ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry pitää kokonaisuutta ja siihen liittyviä lakimuutoksia erittäin hyvinä ja kannatettavina. Opiskeleva henkilö voi itse määritellä mitkä opinnot haluaa rekistrieriin ja voi jakaa tietoja oman harkintansa mukaan muille osapuolille. Pykälissä on huomioitu hyvin tiettyjen koulutusten arkaluonteisuus, joiden käsittelyssä pitää noudattaa erityistä varovaisuutta.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Kuten esityksestä käy ilmi, taloudelliset vaikutukset ovat varsin pieniä. SAK pitää hyvänä, että muutoksen yhteydessä varataan rahoitusta henkilöstökoulutuksiin ja muihin uudistusta tukeviin toimenpiteisiin. SAK näkee, että vapaan sivistystyön toimijoita voisi tukea avustuksilla, jotka kohdennetaan KOSKI-tietovarannon käyttöönottoon ja muuhun koulutuksen digitalisaation kehittämiseen. Vapaa sivistystyö pitää huomioida, kun EU:n elvytysrahaston kautta kanavoitavia tukia jaetaan.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Ei kommentoitavaa.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Esitys tukee jatkuvan oppimisen uudistuksen tavoitteita ja lisää erityisesti aikuisten osaamistason nosta ja työllisyyttä.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

SAK pitää hyvänä mallia, jossa opiskelija voi esittää pyynnön mitkä opinnot haluaa rekisteriin ja voi jakaa tietoja oman harkintansa mukaan muille osapuolille. Pynnön esittäminen pitää olla helppoa yksilölle eikä se saa kuormittaa liikaa koulutuksen järjestäjää. SAK pitää tärkeänä, että käytännöt ovat mahdollisimman yhdenmukaisia koulutuksen järjestäjien välillä.

Muut kommentit

Esityksen mukaan lakia sovellettaisiin lain voimaan tulon jälkeen aloitettuihin opintoihin. Useat vapaan sivistystyön toimijat ovat jo kehittäneet toimintatapojaan lakiesityksen mukaisiksi. SAK esittää, että lain voimaan tultua KOSKI-tietovarantoon voitaisiin kirjata myös jo ennen lain voimaan tuloa alkaneita opintoja, jos niiden laajuus on määritelty opintopisteinä, koulutukset on kuvattu osaamisperusteisesti, ja opiskelijan suoritus on arvioitu suhteessa kuvaukseen.

SAK painottaa, että on tärkeää seurata uudistuksen etenemistä ja kuinka paljon suorituksia KOSKI-järjestelmään kirjataan. Esityksessä on mainittu, että KOSKI-palvelun tietoja ei käytettäisi tilastointiin, mutta tietoa kannattaa kerätä erilaisilla keinoilla, esimerkiksi vapaan sivistystyön järjestäjille suunnatuilla kyselyillä.

4.30 Salon kaupunki

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Salon kaupunki/kansalaisopisto kannattaa esitystä siitä, että vapaan sivistystyön koulutuksen suoritus-tietoja voidaan merkitä Koski-tietovarantoon. Esitys mahdollistaa eri tavoin hankitun osaamisen näkyväksi tekemistä, tukee jatkuvan oppimisen tavoitteita ja antaa uusia mahdollisuuksia kehittää kansalaisopiston toimintaa.

Esitys vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevalle työryhmän työtä (OKM/62/0404/2018).

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Uudistuksesta johtuvat kustannukset siirtyvät pelkästään oppilaitoksille ja taloudellisten vaikutusten arvioiminen etukäteen on hyvin vaikeaa. Vapaassa sivistystyössä hankitun osaamisen kokoaminen yhteiseen valtakunnalliseen Koski-tietojärjestelmään edellyttää kurssien osaamisperusteista kuvaamista ja arviointia lisäen opetushenkilöstön ja tukipalvelujen työmäärää. Lisäksi tullaan tarvitsemaan muu-

toksia tietojärjestelmiin, mistä syntyy lisäkustannuksia. Ylläpitäjille muutoksesta aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia tulee huomioida valtionavustusrahoituksessa. Järjestelmään siirtymisen vapaaehtoisuus aiheuttaa eriarvoisuutta koulutuksen järjestäjien välillä.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Rajapinnan rakentaminen oppilaitoshallintajärjestelmään ei liene erityinen haaste.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Uudistuksen toteutus edellyttää henkilöstön kouluttamista osaamisperusteisten kurssikuvausten laadittamiseen sekä arviointiin. Erityisen haasteen tämä synnyttää tuntiopettajien osalta.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Pyyntö tietojen tallentamisesta Koski-tietovarantoon tulee tehdä koulutuksen alussa. Kirjausta tulisi täsmentää esimerkiksi siten, että pyyntö on tehtävä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistamalla tavalla, jotta ohjeistukset tulee laadittua ja opiskelija saa oikea-aikaisesti riittävän tiedon suoritusten arvioinnista ja tallentamisesta KOSKI-tietovarantoon. Jälkikäteen tätä ei voi tehdä.

Muut kommentit

Uudistus mahdollistaa vapaan sivistystyön siirtymisen aivan uudelle ulottuvuudelle tukemaan yksilöiden työelämässä ja vapaa-ajalla tarvitseman osaamisen tunnistamista ja tunnustamista ja sitomaan vapaata sivistystyötä entistä lujemmin osaksi koko koulutusjärjestelmää ja jatkuvaa oppimista.

4.31 Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry pitää tärkeänä, että vapaan sivistystyön opintojen tuominen osaksi kansallista opinto- ja tutkintorekisteriä mahdollistuu esityksen mukaisesti. Samalla Kansalaisfoorumi näkee erittäin tärkeänä, että oppilaitoksilla säilyy itsellään mahdollisuus päättää opintojen tallentamisesta ja opiskelijalla itsellään säilyy päätösoikeus sen suhteen, haluaako hän saada opintosuorituksensa tallennetuksi kansalliseen opinto- ja tutkintorekisteriin. Kansalaisfoorumi näkee hyvänä, että arviointi hyväksytty/hylätty -vaihtoehtoilla mahdollistetaan arviointiasteikon rinnalla.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Muutos ja sen edellyttämä kehitystyö synnyttää kuluja, ei säästöjä, ja uuden tietojärjestelmän käyttöönoton synnyttämä kuluerä voi olla verrattain suuri suhteessa rekisteriin vietävien koulutusten ja suoritemerkintöjen volyymiin. Opetushallituksen tarjoama mahdollisuus maksuttomaan käyttöliittymään ja tietojen manuaaliseen kirjaamiseen onkin erittäin tärkeä.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Kansalaisfoorumi kiittää esitystä siinä, ettei opintotietoja siirretä ilman opiskelijan tekemää suostumusta Oma opintopolku -järjestelmästä muihin järjestelmiin tai luovuteta muuhun viranomaiskäyttöön. Kuten esityksen perusteluissa on mainittu opintokeskusten yhteistyössä järjestöjen kanssa järjestämiin koulutuksiin voi liittyä arkaluonteista tietoa, joka antaa viitteitä esimerkiksi tiettyyn sairauteen tai vaikeaan elämäntilanteeseen liittyen tai tietoa ammattiyhdistyliikkeessä tai poliittisessa puoleessa toimimisesta.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Esityksen tavoitteena on, että vapaassa sivistisyössä hankitun osaamisen sekä sen hyötyjen tunnistaminen ja tunnustaminen mahdollistuu ja vahvistuu. On tärkeää, että esityksen toimeenpanon myötä edistetään vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamista myös tutkintotavoitteisessa koulutuksessa ja työelämässä. Kansalaisfoorumi esittää myös, että tämän rinnalle kehitetään myös muualla kuin opinnoissa - esimerkiksi vapaaehtoistoiminnassa - saavutetun osaamisen tunnistamisesta. Tässä kehittämistyössä esimerkiksi osaamismerkki voi olla hyvä väline. Edelleen, Kansalaisfoorumi painottaa omaehtoisen, itsensä monipuoliseen kehittämisen ja opinnollisen toiminnan tärkeyttä myös ilman rekisteriin kirjattavia, osaamisperustaisia opintosuoritteita: vapaan sivistystyön opintojen tulee edelleen mahdollistaa elinikäinen, omaehtoinen oppiminen ilman tarvetta todentaa sitä kenellekään muulle rekisterin kautta.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Esityksen mukainen käytäntö tallentaa tiedot Koski-tietovarantoon opiskelijan pyynnöstä on Kansalaisfoorumin mukaan perusteltu ja toimiva. Pyyntöä toteuttaminen käytännössä tulee olla mahdollista toteuttaa esimerkiksi koulutuksen ilmoittautumisen yhteydessä.

Muut kommentit

-

4.32 Sivistystyönantajat ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Sivistystyönantajat ry (myöhemmin Sivista) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta valtakunnallista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi. Sivista pitää vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tallentamismahdollisuutta luonnollisena jatkumona osaamisen tunnistamiselle ja tunnustamiselle vapaassa sivistystyössä. Lisäksi esitysluonnos tukee kansanopistojen uutta tehtävää laajennetun oppivelvollisuuden toteuttamisessa.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Sivista on huolestunut esityksen taloudellisesta vaikutuksista erityisesti pienempien vapaan sivistystyön ylläpitäjien kohdalla. Esitysluonnos sisältää runsaasti mahdollisia piilokustannuksia. Vaikka opintojen rekisteröinti on ylläpitäjille täysin vapaaehtoista, näemme sen kuitenkin viime kädessä alan kilpailun kannalta melko välttämättömänä toimenpiteenä. Näin ollen taloudellisia kustannuksia tulee kaikille ylläpitäjille väistämättä. Esitämme, että opetus- ja kulttuuriministeriö kuuntelee tarkkaan lausuntopalautteen perusteella koulutuksen ylläpitäjiä ja tarvittaessa korvaa ylläpitäjiä kustannuksia esimerkiksi valtioavusten kautta.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Monet toiminnoista ovat uusia ja poikkeavat nykyisestä toiminnasta. Työmäärän lisääntyminen ja hallinnollinen muutos asettavat paineita oppilaitoksen ylläpitäjille organisoida uudet tehtävät ja mahdollisesti päivittää henkilökunnan osaamista.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Sivistan mukaan prosessia, miten opiskelija pyytää tietojensa tallentamista, täytyy vielä selkeyttää. Esi-
tetty käytäntö on liian tulkinnanvarainen. Pyyntö tulisi tehdä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistuksen perusteella.

Muut kommentit

-

4.33 Snellman-korkeakoulu

Snellman-korkeakoulu pitää hallituksen lakimuutoksista annettua esitystä koskien valtakunnallista opinto- ja tutkintorekisteriä ja vapaata sivistystyötä hyvänä kokonaisratkaisuna. Tämä lakimuutos on kattava esitys, joka palvelee opiskelijoiden suoritusten tunnistamista ja tunnustamista seuraavissa opinnoissa ja oppilaitoksissa. Tämä edistää mielestämme opiskelijan etenemistä joustavasti opinnoissaan ja säästää myös yhteiskunnan varoja aiempien opintosuoritusten ja opintopisteiden ja arvioinnin siirtyessä opiskelijarekisteristä myös Koski-tietovarantoon.

4.34 Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto. Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa esitettyä mahdollisuutta saada rekisteröityä vapaan sivistystyön opintoja opintorekisteriin. Esitystä voidaan pitää hyvin perusteltuna.

Esityksessä ei ole sellaisia tietosuojaa koskevia näkökohtia, joihin liittyisi sosiaali- ja terveystoimen hallinnonalaan kuuluvaa tietosuojasääntelyä.

4.35 STTK ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

STTK kannattaa esitystä, jossa säädettäisiin vapaan sivistystyön oppilaitoksille mahdollisuus tallentaa opintojen suoritustietoja Koski-tietovarantoon. Esitys edistäisi myös jatkuvan oppimisen tavoitteiden toteutumista tuomalla muussa kuin tutkintoon johtavassa koulutuksessa hankitun osaamisen aiempaa paremmin näkyville. Vapaalla sivistystyöllä on merkittävä rooli esimerkiksi aliedustettujen ryhmien kouluttamisessa. On kannettavaa, että suoritustietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon perustuisi opiskelijan omaan pyyntöön.

Suoritustietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon edellyttää, että koulutuksen laajuus on määritelty opintopisteinä ja että koulutus on kuvattu ja opiskelijan osaaminen arvioitu osaamisperusteisesti. Esityksessä ehdotetaan, ettei suoritustietojen kirjaaminen opinto- ja tutkintorekisteriin olisi vapaan sivistystyön toimijoille velvoittavaa. Ehdotusta perustellaan muun muassa vapaan sivistystyön vapaalla luonteella ja rahoitusperusteilla. Mikäli kaikki vapaan sivistystyön toimijat eivät ota esitettyä mahdollisuutta käyttöönsä, asettaa se opiskelijat keskenään eriarvoiseen asemaan. Vapaan sivistystyön oppilaitosten valmiuksia toteuttaa osaamisperusteisuutta koulutuksessa ja ottaa käyttöön uuden lainsäädännön tarjoamat mahdollisuudet tukitoimilla on tarpeen tukea erilaisilla tukitoimilla.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

-

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

-

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Uudistuksessa tulee kiinnittää huomiota myös opiskelijoille suunnattuun viestintään ja tiedotukseen, jotta opiskelijat oppivat tuntemaan uudistuksen heitä koskevat mahdollisuudet.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

On tärkeää, että opiskelijalle syntyy hallintaoikeus Koski-tietovarantoon tallennettuun tietoon, ja että hänellä on mahdollisuus itse hallinnoida tätä tietoa Oma Opintopolku -palvelussa. Tämä lisää yksilön mahdollisuuksia hyödyntää omaa osaamistaan koskevaa rekisteritietoa esimerkiksi työnhaussa.

Muut kommentit

-

4.36 Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Kannatamme esitettyjä muutoksia ja pidämme niitä hyvinä.

Käytännön toteutuksessa tulee huomioida resurssit, ohjeistus ja opiskelijoiden tosiasialliset mahdollisuudet saada osaamisensa arvioiduksi ja viedyksi Koski-tietovarantoon.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

-

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

-

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Kannatamme yllä mainittuja tavoitteita ja näemme että ne tukevat jatkuvaa oppimista, itsensä kehittämistä, järjestelmien hahmottamisen helpottamista ja yksilön itsemääräämisoikeutta ja -mahdollisuuksia. Se, että tietojen tallennus on opiskelijan itsensä päätettävissä myös tukee näitä tavoitteita ja on muistakin esitetyksessä avatuista syistä johtuen hyvä linja. Vapaavalintaisuus vaatii kuitenkin paljon tukea opiskelijoiden informoimiseksi tästä mahdollisuudesta ja sen vaikutuksista. Uhkana onkin, että mahdollisuus jää vajaasti käytettäväksi ja on kiinni koulutuksen tarjoajan käyttämistä järjestelmistä tai opintojärjestelmien resursoinnista.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Opetuksen järjestäjien tulisi informoida jatkossa opiskelijoita selkeästi mahdollisuudesta saada arviointi, jotta mahdollisuus tähän tosiasiallisesti myös toteutuisi. Epäselväksi jää, tuleeko pyyntö tehdä etukäteen ja missä muodossa. Jotta uudistus toteutuisi mahdollisimman selvänä, olisi tähän hyvä luoda yhteinen linja tai vähintään yhteiset käytännöt. Tavoitteena tulee olla, että opiskelijalla on opinnot

aloittaessaan selkeä kuva siitä, miten voi saada opintonsa rekisteröityä ja mitä seurauksia sillä on. Pidämme hyvänä, että opetushallitus on järjestämässä asiasta koulutuksia ja että vapaan sivistystyön yhteistyöryhmä seuraa uudistusta.

Muut kommentit

-

4.37 Suomen Kansanopistoyhdistys

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Yleistä esityksen perusteluista

Esityksen tavoitteena on saada vapaassa sivistystyössä hankittu vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukainen, muu kuin tutkintotavoitteinen osaaminen näkyväksi säätämällä mahdolliseksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa hankitun osaamista kuvaavien suoritustietojen vieminen Koski-tietovarantoon.

Suomen Kansanopistoyhdistys kannattaa tavoitetta saada vapaassa sivistystyössä hankittu osaaminen näkyväksi säätämällä mahdolliseksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa hankitun osaamista kuvaavien suoritustietojen vieminen Koski-tietovarantoon. Kansanopistoyhdistys katsoo, että esitetyt muutokset lisäävät vapaan sivistystyön opintojen näkyvyyttä ja parantavat opiskelijoiden mahdollisuuksia hyödyntää oppimaansa. Kansanopistoissa järjestettävät vapaan sivistystyön opinnot tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden sivistyä ja kasvaa ihmisenä sekä hankkia muussa koulutuksessa, työelämässä tai arjessa tarvittavaa osaamista, joka on tärkeää tunnistaa ja tunnustaa. Kansanopistojen vapaan sivistystyön opintoihin osallistuu myös erilaisia koulutuksessa aliedustettuja ryhmiä, joilla saattaa olla vähäinen aiempi opiskelutausta. Heidän osaltaan osaamisen näkyväksi tekeminen on erityisen merkittävää. Esitys hyödyttää toteutuessaan myös muita oppilaitoksia, työelämän toimijoita sekä ohjaavia tahoja. Suomen Kansanopistoyhdistys pitää esityksen yleisiä tavoitteita kannatettavina. Ne osaltaan edistävät jatkuvan oppimisen uudistuksenkin tavoitteita.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia käsitellään esityksessä kokonaisuutena. Niiden tarjoamat opinnot kuitenkin poikkeavat toisistaan. Kansanopistot (75) tarjoavat vapaan sivistystyön opintoina laajasti pitkäkestoisia ja päätoimisia koulutuksia. Kansanopistojen tulee laatia vapaata sivistystyötä koskevien säädösten mukaisesti pitkäkestoisiin (yli kahdeksan viikkoa) tai etäopetuksena toteutettaviin koulutuksiin opetussuunnitelma. Pitkäkestoisten ja päätoimisten opintojen osalta osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen tutkintotavoitteisten koulutusten rinnalla on erityisen tärkeää ja suoritustietojen näkyminen KOSKI-tietovarannossa erityisen perusteltua. Kansanopistojen pitkäkestoisissa koulutuksissa myös opiskelijoiden osaamisen arviointia eri muodoissaan usein toteutetaan jo nyt, koska se on opiskelijan oman kehittymisenkin kannalta tärkeää. Kansanopistot järjestävät myös kotoutumiskoulutusta omaehtoisena koulutuksena, lukutaitokoulutusta ja vaikeasti vammaisille suunnattua koulutusta. Kansanopistot järjestävät myös juuri voimaan tulleiden säädösten mukaan oppivelvollisille suunnattua vapaan sivistystyön koulutusta. Lisäksi kansanopistoissa on erilaisia lyhytkestoisia koulutuksia. Erilaisissa koulutuksissa tarve suoritustietojen rekisteröinnille ja osaamisen näkyväksi tekemiselle vaihtelee. Vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on mahdollisuus päättää opetuksen sisällöistä ja opetusmenetelmistä sekä painottaa arvopohjaansa opetuksessa. Opintoihin osallistutaan omaehtoisesti. Tässä esityksessä ei ehdoteta muutoksia tähän. Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä, että vapaan sivistystyön oppilaitoksilla säilyy mahdollisuus tarjota myös sellaisia opintoja, joita ei suorituksina viedä KOSKI-tietovarantoon ja joille ei siten laadita opintopisteytystä tai osaamisperusteista opetussuunnitelmaa.

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä

Esityksessä ehdotetaan, että vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille säädetään valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa mahdolliseksi tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja Koski-tietovarantoon. Myös vapaan sivistystyön koulutuksissa voitaisiin hyödyntää oppijanumeroa. Kansanopistoyhdistys pitää lakiin valtakunnallisesta opinto- ja tutkintorekisteristä tehtyjä muutosesityksiä § 2 ja 3 hyvinä ja perusteltuina.

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi HE 173/2020 yhteydessä hyväksyttyä § 9a siten, että oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa olevia opiskelijoita koskevat samat tietojen tallennusvelvoitteet kuin muitakin vapaan sivistystyön oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa olevia. Kansanopistoyhdistys pitää muutosta perusteltuna.

§ 9d käsitellään tallennettavia tietoja. Niitä olisivat opiskelijan suorittama koulutus, koulutuksen laajuus opintopisteinä, koulutuksen päättymisaika sekä opiskelijan osaamisen arviointi. Kansanopistoyhdistys katsoo, että esitetty tietojen määrä on perusteltu.

Oppilaitoksen ylläpitäjä voi esityksen (9d §) mukaisesti päättää siitä, viedäänkö koulutuksessa hankittu osaaminen Koski-tietovarantoon. Kansanopistoyhdistys pitää tätä hyvänä lähtökohtana, koska vapaassa sivistystyössä tarjottavat opinnot ovat erilaisia ja monimuotoisia. Lähtökohtaisesti Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä sitä, että kansanopistojen pitkäkestoisten koulutusten tiedot viedään Koski-tietovarantoon ja haluaa osaltaan edistää erilaisin kehittämistoimin kansanopistojen vapaan sivistystyön opintojen tunnistamista ja tunnustamista.

Esityksen mukaan opiskelijan tulee pyytää suoritustietojen viemistä Koski-tietovarantoon (§9 d). Ilman opiskelijan pyyntöä suoritustietoja ei voi siirtää Koski-tietovarantoon. Esityksessä todetaan, että tietojen viemiseksi Koski-tietovarantoon oppilaitoksen ylläpitäjän olisi ensinnäkin tullut päättää tarjota tietovarantoon tallentamista kaikille samaan koulutukseen osallistuville opiskelijoille. Toisena ehtona tallentamiselle olisi, että opiskelija pyytää tietoja tallennettavaksi. Esityksestä jää epäselväksi, voiko opiskelija vaatia oppilaitosta viemään tiedot Koski-tietovarantoon, vaikka oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt, että koulutusta ei kokonaisuutena viedä tietovarantoon. Tämä asia tulisi esityksessä ja sen toimeenpanossa selkeyttää. Lisäksi olisi syytä selkiyttää, onko opiskelijalla mahdollisuus muuttaa kantansa suoritustietojen tallentamisesta. Kansanopistoyhdistys katsoo, että opiskelijalla ei tule olla oikeutta vaatia tietojen siirtoa, mikäli koulutuksen järjestäjä on päättänyt, että koulutus ei ole tiedon siirron piirissä.

Kansanopistoyhdistys katsoo, että hallinnollisesti olisi yksinkertaisempaa, että jos oppilaitos on päättänyt tietyn koulutuksen suoritustietojen viemisestä KOSKI-tietovarantoon, sinne viedään lähtökohtaisesti tiedot kaikista kyseisen koulutuksen suorittaneista, ellei opiskelija sitä erikseen kiellä.

Laki vapaasta sivistystyöstä

Esityksessä ehdotetaan, että vapaan sivistystyön lakiin lisätään uusi 6 b §. Opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuus ja arviointi.

Se koskisi opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon tallennettavia vapaan sivistystyön koulutusten tietoja, mutta ei kuitenkaan oppivelvollisuuskoulutukseen kuuluvien 7 a luvun mukaisten koulutusten taikka oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen koulutusten tietoja. Kansanopistoyhdistys pitää ehdotetun 6 b § säännöskohtaista perustelutekstiä (s. 15) vaikeaselkoisena. Vaikka tekstissä todetaan, että säännös ei koske oppivelvollisuuskoulutuksen kuuluvien koulutusten tietoja, joista säädetään vapaan sivistystyön lain 7a luvussa, viitataan § 6 b toistuvasti 7a luvun mukaisiin pykäliin ja

todetaan, että niitä sovellettavan. Perustelutekstiä voitaisiin yksinkertaistaa ja sen luettavuutta parantaa.

§ 6 b määritellään, että laajuuden yksikkönä käytettäisiin opintopistettä. Kansanopistoyhdistys pitää perusteltuna opintopiste -käsitteen valintaa koulutuksen laajuuden kuvaamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että opiskelijan osaaminen olisi myös arvioitava, mutta todetaan kuitenkin, että kaikkia opiskelijoita ei lähtökohtaisesti arvioida, vaan oppilaitos tarjoaa siihen mahdollisuutta. § 6 b mukaisesti opiskelijan tulee pyytää arviointia erikseen. Kansanopistoyhdistys toteaa, että varsinkin kansanopistojen pitkäkestoisessa koulutuksessa on hankalaa, mikäli osa opiskelijoista pyytää arviointia ja osa ei sitä halua. Pitkäkestoiseen koulutukseen kuuluu opiskelijan itsearviointia ja yhdessä opettajan ja ohjaajan kanssa toteutettavaa arviointia, jotka tukevat opiskelijan kehittymistä. Kansanopistoyhdistys esittää, että mikäli opiskelijan tiedot siirretään Koski-tietovarantoon, ei hänen tarvitse enää erikseen pyytää arviointia. Erillisten pyyntöihin perustuvien -menettelyjen järjestäminen aiheuttaa hallinnollista työtä oppilaitoksissa sekä lisää väärinymmärrysten vaaraa. Lisäksi esimerkiksi vapaana sivistystyönä järjestettävässä kotoutumiskoulutuksessa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita (aikuisien maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet), jotka edellyttävät opiskelijan arviointia annetun asteikon mukaisesti ja arvioinnin kirjaamista opiskelijan todistukseen. On opiskelijan osalta vaikeaselitteistä, että Koski-tietovarannon osalta hänen tulee pyytää arviointia erikseen ja kuitenkin koulutuksen järjestämisen näkökulmasta arviointi tulee hänelle antaa.

Arvioinnin osalta todetaan, että vähimmäisvaatimuksena on, että koulutuksessa saavutettu osaaminen on hyväksytty, eli opiskelijan osaaminen vastaa vähintään koulutuksen osaamisperusteisessa kuvauksessa olevaa tasoa. Arviointiasteikko on siis tällöin hyväksytty / hylätty. Esitykseen on tuotu myös mahdollisuus hyödyntää jotakin muuta arviointiasteikkoa. Jos oppilaitos hyödyntää muuta arviointiasteikkoa, tulee sen käydä ilmi koulutuksen osaamisperusteisesta kuvauksesta. Kansanopistoyhdistys pitää hyvänä, että arviointi voi olla dikotomista asteikkoa monipuolisempaa. Kansanopistoyhdistys ihmettelee, että monipuolisempaa arviointiasteikkoa ei voida hyödyntää nyt oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa, sillä vapaan sivistystyön lain luvussa 7a ja koulutusta koskeissa opetussuunnitelman perusteissa linjataan, että oppivelvollisten osalta arviointiasteikkona on hyväksytty/hylätty. Kansanopistoyhdistys esittää, että lainkohdat yhtenäistetään siten, että sekä kansanopistojen oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa että muussa vapaan sivistystyön koulutuksessa voidaan käyttää hyväksytty/hylätty -arviointia tai vaihtoehtoisesti asteikkoarviointia.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Tietojen tallentaminen tietovarantoon edellyttäisi, että oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutuksen opiskelijoille, määritellyt koulutuksen laajuuden opintopisteinä, kuvannut koulutuksen osaamisperusteisesti sekä arvioinut opiskelijan suorituksen suhteessa kuvaukseen. Esitettyjen muutosten toimeenpano edellyttää sekä osaamisen kehittämisen tukea että resursseja. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa tulee siirtyä koulutuksen suunnittelussa osaamisperusteisiin kuvauksiin. Tämä vaatii opetussuunnitelmien muuttamista ja uudenlainen kuvaamistapa edellyttää koulutusta ja muuta oppilaitosten henkilöstön oman osaamisen kehittämistä. Myös arvioinnin toteuttaminen vapaan sivistystyön koulutuksissa edellyttää osaamisen kehittämistä. Esityksessä ehdotetaan erilaisia tukitoimia ehdotettujen uudistusten toimeenpanolle. Kansanopistoyhdistys pitää niitä erittäin tärkeinä.

Esityksen mukaan oppilaitoksen ylläpitäjä tallentaisi tiedot tietovarantoon opintohallintojärjestelmän rajapinnan kautta automatisoidulla tiedonsiirrolla tai manuaalisesti. Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä, että varsinkin alkuvaiheessa manuaalinen tiedonsiirto on mahdollista. Kansanopistoilla on käytössään erilaisia ja hyvin eri tasoisia järjestelmiä tietojen ylläpitämiseen. Vaikka Koski-tietovarantoon voidaan siirtää tietoja manuaalisesti, edellyttää muutos kuitenkin opintohallintojärjestelmien kehittämistä ja osalle niiden hankkimista. Tämä vaatii aikaa ja resursseja. Järjestelmämuutoksista tai niiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset eivät ole esityksessä todetun mukaisesti vähäisiä. Kansanopistoyhdistys toivoo, että Opetushallitus voisi antaa toimeenpanon tukea myös järjestelmien kehittämisessä, jotta epätarkoituksenmukaisilta ratkaisuilta vältytään ja järjestelmätoimittajilla on yhdenmukainen tieto käytettävissään.

Esityksestä aiheutuu myös muuta hallinnollista työtä, jonka asianmukaisessa järjestämisessä tarvitaan kehittämistä sekä toimeenpanon tukea.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Esityksen mukaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa (§10) olevat muut luovutuspykälät, kuten viranomais- ja tilastointikäyttö, suljettaisiin pois. Kansanopistoyhdistys pitää tätä hyvänä. Esityksellä ei tule muuttaa vapaan sivistystyön rahoituksen perusteena olevien tietojen keruuta. Myöskään tietojen hyödyntäminen esimerkiksi viranomaisten myöntämien etuuksien myöntämisessä ei ole tässä yhteydessä perusteltua.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Ks. edellä.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Ks. edellä.

Muut kommentit

Jatkokehittämisen näkökulmasta Kansanopistoyhdistys pitäisi tärkeänä selvittää mahdollisuutta kuvata myös opintojen tasoa. Vapaan sivistystyön opinnot ovat tällä hetkellä kansallisen osaamisen viitekehyksen tasokuvauksen ulkopuolella. Varsinkin pitkäkestoisten ja päätoimisten vapaan sivistystyön koulutusten näkökulmasta olisi syytä selvittää, miten niiden tasoa suhteessa viitekehykseen voitaisiin hahmottaa. Tämä lisäisi vapaan sivistystyön opintojen kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä kansainvälistä vertailtavuutta.

4.38 Suomen kesäyliopistot ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Suomen kesäyliopistot kiittävät lausumismahdollisuudesta ja monialaisesta valmistelusta, jossa on otettu vapaan sivistystyön toimijoiden näkökulmat ja toimintamahdollisuudet huomioon. Kesäyliopistot kannattavat opinto- ja tutkintorekisterilain muuttamista. Lakimuutokset vahvistavat vapaan sivistystyön oppilaitosten asemaa ja roolia osana oppilaitosten verkostoa ja katkeamattomia oppimispolkuja. Tärkeää on, että uudet toimintamallit eivät vaaranna kesäyliopistojen toiminnan vapautta, vaan vapaalle sivistystyölle jää niille ominainen piirre vastata nopeasti monenlaisiin koulutustarpeisiin monin eri tavoin.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Lain valmistelutyössä on todettu muutosten taloudellisten vaikutusten olevan vähäisiä, mutta on ilmeistä että toiminta aiheuttaa oppilaitoksille monenlaisia kustannuksia, jotka lakiluonnoksen mukaan jäävät oppilaitosten vastuulle. Kustannuksia syntyy mm. järjestelmien rajapintoihin liittyvistä töistä, uusien järjestelmien käyttöönotosta, tietojen tallennuksesta sekä erilaisista ohjaus ja neuvontakuluista. Kesäyliopistoissa voidaan ennakoida myös kouluttajapalkkioiden nousevan, kun kouluttajille tulee mm. arvioinnin myötä uusia tehtäviä. Kustannusten kasvun ei pidä siirtyä opintomaksuihin. Kesäyliopistojen rahoitus on alimitoitettu, joten mainitun kaltaiset menot voivat jopa estää tai hidastaa palvelun tarjoamista kansalaisille. Esitämme valtionavustuksen pysyvää korottamista, jotta kansalaisten etu ja lain henki voisivat toteutua.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

-

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Esitys avaa opetustoimialaa ja sen tuotoksia sujuvammin ja kattavammin työmarkkinoiden käyttöön, mutta ennen kaikkea se palvelee aikuisopiskelijoita tuomalla heidän osaamisensa aiempaa laaja-alaisemmin näkyviin.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Tietojen siirtäminen Koskeen voi lain mukaan tapahtua vasta 1.8 alkaen. Selkeä voimaantulopäivä on hyvä ratkaisu, sillä mikäli aiemmin suoritettujen opintojen vienti Koskeen jälkikäteen mahdollistettaisiin, voisi tämän ennakoida aiheuttavan sekä lisätyötä että sekaannusta.

Käytäntö, jossa opiskelija esittää itse pyynnön on selkeä ja perusteltu käytäntö, mutta edellyttää selkeää ohjausta, jotta vältytään koulutuksen päättymisen jälkeen tulevilta arviointipyyntöiltä mikä voisi aiheuttaa sekä lisätyötä että kustannuksia.

Muut kommentit

-

4.39 Suomen Kuntaliitto ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Kuntaliitto kannattaa opinto- ja tutkintorekisterilain muuttamista vapaan sivistystyön osalta. Muutos tukee osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä osaamisen kokoamista yhtenäiseen valtakunnalliseen rekisteriin. Esitys vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistelevan työryhmän työtä (OKM/62/0404/2018).

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Kuntaliitto pitää oppilaitosten ylläpitäjien taloudellisten vaikutusten etukäteisarviointia varsin haasteellisenä oppilaitosten ja niiden järjestelmien ja toimintaan liittyvien erovaisuuksien vuoksi. Koski-tietojärjestelmän hyödyntämisen vapaaehtoisuus, Opetushallituksen tarjoama maksuton käyttöliittymä ja väljä toteuttamismahdollisuus lisäävät ylläpitäjille taloudellisia valintamahdollisuuksia. Tavoitteena on kuitenkin viedä erityisesti muissa oppilaitoksissa ja työelämässä hyödynnettävää vapaan sivistystyön osaamista yhteiseen valtakunnalliseen Koski-tietojärjestelmän. Tämä edellyttää osaamisperusteista kuvaamista ja arviointia sekä muutoksia tietojärjestelmiin. Kuntaliitto katsoo, että ylläpitäjille muutoksesta aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia tulee tukea valtionavustusrahoituksella.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Opiskelijan tulee pyytää tietojen tallentamista Koski-tietovarantoon. Perusteluosassa todetaan pykälään 9a/9d liittyen, että pyyntö tulisi käytännössä tehdä jo koulutuksen alussa. Ilmaisu on tulkinnanvarainen. Olisi hyvä täsmentää, että pyyntö on tehtävä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistamalla tavalla. Opiskelijoille voi syntyä valitettavaa epäselvyyttä mahdollisuudesta pyytää tietojen tallentamisesta, mikäli asiaa ei ole riittävän selkeästi yksilöity ja informoitu. Tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon on oleellista. Tietoja ei ole mahdollista tallentaa jälkikäteisesti tai liian myöhään osaamisen arviointimahdollisuuksiin nähden.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

-

Muut kommentit

Kuntaliitto pitää henkilöstökoulutuksen toteuttamista hyvänä ja tärkeänä uudistuksen toimeenpanon tukena.

4.40 Suomen Lukiolaisten Liitto

Suomen Lukiolaisten Liitto (myöhemmin SLL) kiittää mahdollisuudesta lausua muutoksesta. SLL pitää esitettyä mahdollisuutta vapaan sivistystyön opintojen merkitsemisestä KOSKI-tietovarantoon kannattavana. Esitetty mahdollisuus tukee erinomaisesti jatkuvan oppimisen tavoitteita ja mahdollisuuksia tunnistaa ja tunnustaa aiemmin hankittua osaamista laajemmin. SLL kuitenkin haluaa muistuttaa opiskelijoille suunnatun tiedottamisen merkityksestä ja tiedottamisen selkeyden tarpeesta, jotta opiskelijan opintosuoritusmerkinnän saaminen rekisteriin ei jäisi kiinni tiedon puutteesta tai sen epäselvyydestä johtuen.

4.41 Suomen Opiskelijakuntien liitto SAMOK ry

SAMOK pitää kannattavana esitystä siitä että vapaan sivistystyön koulutuksen suoritustietoja voidaan merkitä Koski-tietovarantoon. SAMOKin näkemyksen mukaan esitys tukee jatkuvan oppimisen tavoitteita tunnistaa osaamista aiempaa laajemmin. SAMOKilla ei ole huomautettavaa lakiesitykseen.

4.42 Suomen ylioppilaskuntien liitto ry

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry. kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa seuraavaa.

SYL kannattaa esitystä, joka mahdollistaa vapaassa sivistystyössä hankitun vapaatavoitteisen koulutuksen tuottaman osaamisen tallentamisen Koski-tietovarantoon. SYL katsoo, että esitys helpottaa vapaassa sivistystyössä suoritettujen opintojen tunnistamista ja tunnustamista ja täten edistää jatkuvan oppimisen tavoitteita. Jotta vapaassa sivistystyössä kerrytetyn osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen olisi muissa opinnoissa mahdollisimman sujuvaa, on tiedoista käytävä ilmi arvio koulutuksen vaativuustasosta lakiesityksessä nyt mainittujen koulutuksen nimen, laajuuden, päättymispäivän ja osaamisen arvioinnin lisäksi. Nykyisten esitettyjen tietojen pohjalta on haastavaa arvioida, minkä tasoisesta koulutuksesta on kyse. Tämä vaikeuttaa tietojen myöhempää käyttöä osana osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

4.43 Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät kiittää Opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua näkemyksemme luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi.

Suomen Yrittäjien lausunto

Suomen Yrittäjät kannattaa esitystä, koska sen tavoitteena on saada vapaan sivistystyön kautta hankittu muu kuin tutkintotavoitteinen osaaminen näkyväksi säätämällä mahdolliseksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa hankitun osaamista kuvaavien suoritustietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon. Vapaassa sivistystyössä järjestettävä vapaatavoitteinen tutkintoon johtamaton opiskelu tuo osallistujille monenlaista työelämässä ja vapaaajalla tarvittavaa osaamista, jonka tunnistamista ja tunnustamista nyt helpotetaan. Esityksellä kehitetään osaamisperusteisuuden ulottamisesta läpi koulutusjärjestelmän ja tuetaan jatkuvaa oppimista. On kuitenkin tärkeää, että Koski-järjestelmää kehitetään

edelleen ja varmistetaan sen toimivuus. Myös vapaan sivistystyön opettajien osaamista on vahvistettava, jotta heillä on valmius järjestelmän käyttöönottoon.

4.44 Taiteen perusopetusliitto TPO ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen on perusteltu ja kannatettava lähtökohta uudistukselle. Näemme hyvänä myös sen, että uudistuksen perusteena on viranomaistarpeiden sijaan tavoite opiskelijan edun toteutumisesta ja osaamisen näkyväksi tekemisestä, ja että opiskelija voi itse päättää tietojensa kirjaamisesta.

Osa vapaan sivistystyön oppilaitoksista tarjoaa myös taiteen perusopetusta. Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattua taidekasvatusta, mutta myös aikuisväestön kiinnostus taiteen perusopetusta kohtaan on kasvussa. Nykyisellään taiteen perusopetuksen noin 128 000:sta oppilaasta noin 10 000 on aikuisia. Opetus perustuu opetussuunnitelmaan ja oppilaan osaamisen arviointi on osa järjestelmää. Opettajien kelpoisuuksista on säädetty asetuksella. Yleisen oppimäärän suorittamisesta opintoja kertyy 500 tuntia, ja laajan oppimäärän 1 300 tuntia.

Toteutuessaan esitys johtaa tilanteeseen, jossa oppilas voi saada kansalaisopistossa suoritetun vapaan sivistystyön kurssin kirjauksena Koski-tietovarantoon, mutta samassa oppilaitoksessa taiteen perusopetuksen kautta saavutettu osaaminen jää kirjaamatta. Asian valmistelua tehneen työryhmän muistiossa todetaan, että monet kansalaisopistot järjestävät myös taiteen perusopetusta. Muuta asiasta ei ole kirjattu. Nähdäksemme asiasta olisi ollut, ja olisi edelleen, tärkeätä tehdä kokonaisarvio, jossa myös taiteen perusopetuksen näkökulmat tulevat huomioiduiksi.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

On hyvä, että käyttöliittymä, ja sitä kautta sen ylläpito, tarjotaan maksutta. Myös tarjottu koulutus ja valtionavustukset tulevat varmasti tarpeeseen. Kiinnitimme kuitenkin huomiota kohdassa Muut toteuttamisvaihtoehdot esiin nostettuun kirjaukseen, jossa arvioidaan, että mikäli tietojen tallentaminen olisi ylläpitäjille velvoittavaa, voisi riskinä olla, että kaikilla ylläpitäjillä ei olisi osaamisperusteisuuteen ja tallentamiseen tarvittavia resursseja ja osaamista, mikä voisi johtaa oppilaitosten yhdistymisiin tai jopa lakkauttamisiin. Kirjaus herättää kysymyksen siitä, kuinka suuri osa oppilaitoksista kuuluisi mahdollisesti tähän ryhmään. Opiskelijoiden yhdenvertaisuuden osalta on kirjattu, että mikäli oppilaitos päättää olla ottamatta tietojen tallentamista käyttöön, voi opiskelija esittää siitä oppilaitokselle toiveen. Mikäli oppilaitoksella ei ole riittäviä resursseja käyttää järjestelmää, voi opiskelijan toiveeseen olla mahdotonta vastata.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin osalta uudistus on kannatettava. Mahdollisuus vapaa-ajalla hankitun, toisinaan hyvin syvällisenkin, osaamisen nykyistä laajempaan hyödyntämiseen ja osaamisen osoittamiseen niin muissa opinnoissa kuin työelämässä on erittäin kannatettavaa.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

-

Muut kommentit

Kohdassa Yhdenvertaisuus on kirjaus: ”Koska vapaan sivistystyön koulutuksia, pois lukien taiteen perusopetus, eivät ohjaa valtakunnalliset opintosuunnitelmat tai tutkintojen perusteet, ei eri oppilaitosten opiskelijoiden katsota olevan eriarvoisessa asemassa siitä johtuen, että jonkun oppilaitoksen koulutuksesta voi tallentaa tietoja tietovarantoon ja jonkun toisen oppilaitoksen koulutuksesta taas ei.” Osa kansalaisopistoista tarjoaa taiteen perusopetuksen opetusta, mutta se ei ole osa vapaan sivistystyön koulutusta. Taiteen perusopetuksesta säädetään laissa (633/1998) ja asetuksessa (813/1998) taiteen perusopetuksesta, joten tämä kirjaus tulisi muuttaa.

4.45 Tampereen kaupunki

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Tampereen kaupunki pitää hyvänä hallituksen esitystä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta siten, että vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille säädetään mahdolliseksi tallentaa vapaassa sivistystyössä hankitun vapaatavoitteisen koulutuksen tuottama osaaminen valtakunnalliseen Koski-tietovarantoon. Ehdotus vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistele- van työryhmän (OKM/62/0404/2018) esitystä.

Tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon edellyttää opiskelijan pyyntöä. Olisikin perusteltua jo lakimuutoksen yhteydessä täsmentää, että pyyntö tulee tehdä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistamalla tavalla. Lisäksi olisi hyvä määritellä, että pyyntö tulee tehdä jo koulutuksen alkaessa, jotta mm. oppilaitokselta vaadittava arviointityö on mahdollista toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla, eikä tulisi sekaannuksia jälkikäteisesti pyydetyistä kirjauksista.

Niin ikään oppilaitoksille on tärkeää Koski-tietojärjestelmän hyödyntämisen vapaaehtoisuus, toteuttamisen joustava aikataulu sekä se, missä laajuudessa hyödyntämistä toteutetaan.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Koska muutos edellyttää opintojen osaamisperusteista kuvaamista, arviointia, lisääntyvää opiskelijan ohjausresurssia sekä muutoksia järjestelmiin, on välttämätöntä, että ylläpitäjille muutoksesta aiheutu- vaa työmäärää sekä taloudellisia vaikutuksia tuetaan valtionavustusrahoituksella sekä pitkäjänteisellä henkilöstökoulutuksella. On syytä tähdentää, että merkittävän osan opetuksesta erityisesti kansalais-

ja työväenopistoissa antavat osa- ja määräaikaiset tuntiopettajat, mikä asettaa omat haasteensa opintojen osaamisperusteiselle kuvaamiselle sekä kaikkiaan muutoksen toteuttamisen aikataululle ja laajuudelle käytännössä. Valtakunnallisesti yhteneväinen toteutus edellyttää myös varautumista opettajille aiheutuvan lisätyön korvaamiseen sekä linjausta siitä, voiko opiskelija-arvioinnin Koski-tietovarantoa varten tehdä myös tuntiopettaja ilman nk. virkavastuuta.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, ettei vapaan sivistystyön oppilaitoksille ole asetettu lakisääteistä velvoitetta tietojen kirjaamiseksi Koski –tietovarantoon ja että ei ole esitetty määrällistä vaatimusta siitä, kuinka paljon opinnoista tulee kuvata osaamisperusteisesti järjestelmään viemistä varten. Tällöin oppilaitos voi toimia paikallisesti opiskelijoiden kysynnän edellyttämällä laajuudella. Paikallisesti tehtävä kurssien osaamisperusteinen kuvaaminen on työläs ja vaativa prosessi, mikä edellyttää resurssia, aikaa ja osaamista myös tuntiopettajilta.

Järjestelmään kirjattavien tietojen osalta laki edellyttää opiskelijan osaamisen arviointia, mikä on merkittävä muutos ja lisätyö vapaan suurimmassa osassa vapaan sivistystyön oppilaitoksia. Käytännössä toteutus edellyttää myös varautumista opettajille aiheutuvan lisätyön korvaamiseen sekä linjausta siitä, voiko opiskelija-arvioinnin Koski-tietovarantoa varten tehdä myös tuntiopettaja ilman nk. virkavastuuta.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Vapaassa sivistystyössä saavutetun osaamisen Koski–tietovarantoon viemisen toteuttamisessa tulee mahdollistua opintojen vapaatavoitteisuus, henkilökohtaistaminen sekä yksilölliset tavoitteet, jotta oppilaitosmuodon keskeinen arvo opiskelutavoitteiden omaehtoisuudesta toteutuu.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon edellyttää opiskelijan pyyntöä. Lakimuutokseen tulisi tämentää, että pyyntö tulee tehdä oppilaitoksen ylläpitäjän ohjeistamalla tavalla jo koulutuksen alkaessa, ettei oppilaitoksissa jouduta vastaamaan jälkikäteen tehtyjen pyyntöjen vaatimuksiin arvioinnista ja kirjaamisesta.

Muut kommentit

Vapaan sivistystyön oppilaitosten järjestämä vapaatavoitteinen koulutus on Suomessa ainutlaatuista ja erittäin moninaista sekä paikalliset sivistystarpeet huomioivaa. Lakimuutoksen tulee tukea tätä periaatetta ja olla ensisijaisesti mahdollistavaa niin opiskelijalle kuin oppilaitoksellekin. Tästä syystä on varottava sellaisia päämääriä, että kaikki vapaan sivistystyön koulutus edellytettäisiin järjestelmään kirjattavaksi, mikä ei olisi realistista eikä tarkoituksenmukaista.

4.46 Tehy ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Tehyläiset ylläpitävät ja kehittävät osaamistaan aktiivisesti koko työuransa ajan. Tästä syystä pidämme tärkeänä HE:n tavoitetta, jonka mukaan laaditaan kansalliset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet liittyen työelämään sekä koulutusjärjestelmään.

Kannatamme esityksen tavoitetta laajentaa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessia vapaaseen sivistystyöhön. Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset. Vapaan sivistystyön opinnot tuovat osallistujille monenlaista työelämässä ja vapaa-ajalla tarvittavaa osaamista, jonka tunnistamista ja tunnustamista tuleekin helpottaa ja parantaa. Tämä tukee myös käynnissä olevan jatkuvan oppimisen uudistamisen tavoitteita. Vapaan sivistystyön opinnot vietäisiin 1.8.2021 lähtien Koski-tietovarantoon. Opinto- ja osaamistietojen tallentamisen laajentaminen vie siten Koski-tietovarantoa myös lähemmäksi valtakunnallista osaamisrekisteriä.

Koski-tietovarantoon tallennettavat tiedot olisivat opiskelijan suorittama koulutus, koulutuksen laajuus opintopisteinä, koulutuksen päättymisaika sekä opiskelijan osaamisen arviointi.

Vapaan sivistystyön opintojen tallentamisen kattavuuden haasteena on oppilaitoksen vapaaehtoisuus ko. tietojen tallentamiseen. Oppilaitos voi siten, halutessaan tarjota tietojen tallentamista koulutuksen opiskelijoille. Vapaaehtoisuus ei mahdollista kattavan tietokannan muodostumista vapaan sivistystyön opintojen suorittamisesta Suomessa. Siksi pidämme tärkeänä, että opetusviranomainen tai muu relevantti taho kannustaa vapaan sivistystyön oppilaitoksia ko. tietojen tallentamiseen, jotta kansalaisten osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen edellytykset aidosti laajenevat.

On tärkeää, että opiskelijalle siirtyy tallennuksen jälkeen hallintaoikeus tietovarannossa oleviin tietoihin OPH:n Oma opintopolku-palvelun kautta. Uudistuksella voi parhaimmillaan olla myös työllistäviä vaikutuksia, kun kansalainen voisi halutessaan antaa luvan tietojen luovuttamiseen esimerkiksi työnantajalle muodostamalla linkin palvelun kautta opintosuorituksiinsa rekrytointiprosessissa. Muutoin tiedot tulee pysyä vain henkilön itsensä, oppilaitoksen ja tietovarannon ylläpitäjän (OPH) saatavilla.

Huomioitavaa on, että näistä uudistuksista tulee kansalaisten sekä asiasta hyötyvien muiden tahojen saada riittävästi tietoa, jotta ymmärrys Koski-tietovarannon sisällyttämistä tiedoista ja niiden hallintaoikeuksista on riittävä.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Vapaan sivistystyön tietojen tallentamisesta Koski tietovarantoon ei ole esityksessä katsottu aiheutuvan oppilaitoksille kustannuksia. Tämä voi vähentää oppilaitosten halukkuutta ko. tietojen tallentamiseen, koska käytännössä henkilöstön työaika sidotaan tehtävään. Myös oppilaitosten riittävästä perehdytyksestä uuteen tehtävään on huolehdittava. Uudistuksen toimeenpanoa on seurattava ja suositeltava oppilaitoksia tietojen tallentamiseen, jotta se olisi mahdollisimman kattavaa.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin

edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Pidämme tärkeänä, että Koski-tietovarannossa olevien tietoja voi kansalainen hyödyntää digitaalisen Oma Opintopolku –palvelun kautta. Tämä helpottaa erityisesti heitä, joilla on haasteita asioida opintoihin liittyvissä asioissa oppilaitoksessa fyysisesti. Toisaalta tulee myös turvata palvelun saatavuus heille, joilla ei ole mahdollisuutta digitaalisiin yhteyksiin. Esimerkiksi todistus omasta osaamisesta tulee jatkossakin olla mahdollista saada itse oppilaitoksesta. Oma opintopolku- palvelu tulee mahdollisimman pian päivittää versioon, joka täyttää digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) saavutettavuusvaatimukset, jotta kaikilla kansalaisilla olisi yhtäläiset mahdollisuuden sen käyttöön.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

On tärkeää, että tietojen tallentaminen tietovarantoon edellyttää opiskelijan pyyntöä oppilaitokselta. Pyyntöön varmistamisen vuoksi on perustelua, että se tapahtuu aina kirjallisesti joko paperilla tai sähköisesti. Alaikäisten kohdalla huoltajan tai muun laillisen edustajan hyväksymänä. Haasteena saattaa olla opiskelijan saavutettavuus pyyntöön. Siksi on tärkeää, että oppilaitos tiedottaa uudesta käytännöstä riittävän selkeästi opintojen alussa ja sen aikana.

Muut kommentit

Tehy ry kannattaa em. kommentit huomioiden hallituksen esitystä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi.

Lausunnon kommentointiin ovat osallistuneet myös Tehy ry:n yhteistyöjäsenjärjestöt.

4.47 Teollisuusliitto

Teollisuusliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi. Lausuntopyyntönumero: VN/18946/2020

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

4 § 5 momentti. Tietovarannon käyttötarkoitus. Teollisuusliitto pitää tärkeänä ehdotettua lisäystä siitä, että henkilö itse päättäisi 9 a §:ssä /9 d §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttötarkoituksista. Tämä lisäys on tärkeä suojakeino henkilölle mahdollisesti arkaluontoisten esimerkiksi poliittinen vakaumus, johonkin järjestöön kuulumisen ym., tietojen pääsyn estämiseksi ulkopuolisille.

9a § / 9 d §. Vapaassa sivistystyössä järjestettyä oppivelvollisille suunnattua koulutusta koskevat tiedot. Opiskelijan tulee pyytää tietojensa kirjaamista, ja oppilaitoksen tulee säilyttää nuo pyynnöt pysyvästi. Pyyntöprosessista ja tietojen kirjaamisesta ei saa tehdä liian raskasta niin, että tietoja ei kirjattaisi järjestelmään. Tiedot opiskelijan halukkuudesta suoritusten kirjaamiseksi tulisi olla mahdollista tehdä jo koulutukseen ilmoittautumisen yhteydessä. Jäljempänä täsmennämme ehdotusta.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Teollisuusliitto pitää tärkeänä, että oppilaitokset voivat käyttää Opetushallituksen tarjoamaa ilmaista käyttöliittymää. Tämä voi olla riittävä ratkaisu oppilaitoksissa, joissa Koski-järjestelmän vietävien opintosuoritteiden määrä on vähäinen. Mitä suuremmaksi kirjattavien suoritteiden määrä tulee, nousee siihen kuluva työaika merkittäväksi, mikä merkitsee, että kannatta integroida oppilaitoksen kurssinhalintajärjestelmät Opetushallituksen järjestelmää niin, että voidaan kerralla viedä kokonaisia kursseja Koski-tietokantaan. Järjestelmän käyttöönoton edistämiseksi olisi perusteltua, että järjestelmäintegroitua varten varattaisiin kohdennettua rahoitusta valtion varoista.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Teollisuusliitto pitää oppilaan tietoturvan kannalta tärkeänä, että opintosuoritustiedot eivät olisi muiden kuin tiedot kirjanneen oppilaitoksen käytössä ilman oppilaan Oma opintopolku-palvelussa antamaan suostumusta. Näin varmistetaan, ettei oppilaan kannalta arkaluonteiset tiedot joudu sellaisten käsiin, joille niitä ei tarkoitettu.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Teollisuusliitto pitää merkittävänä, eri opiskelumuotojen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta edistävänä, uudistuksena hallituksen esitysluonnosta valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi. Lakiesitys parantaa osaamisperusteisesti hankitun koulutuksen suorittaneiden mahdollisuuksia saada vapaan sivistystyön oppilaitoksissa suoritettua koulutuksen hyväksi lukemista opintopisteinä ja suoritteiden kirjaamista opetushallituksen Koski-tietovarantoon.

Teollisuusliitto pitää tärkeänä, että vapaan sivistystyön oppilaitoksille ei ole asetettu lakisääteistä velvoitetta tietojen kirjaamiseksi Koskitietovarantoon. Näin vapaan sivistystyön erityisluonne on otettu lakiesityksessä hyvin huomioon.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Lakimuutoksessa todetaan, että oppilaan tietojen kirjaaminen tehtäisiin vain oppilaan pyynnöstä. Tämä on kannatettavaa, mutta oppilaiden tahdonilmaisu kirjaaminen tulisi tehdä mahdollisimman helppoksi. Teollisuusliitto esittää, että oppilaan tahdon ilmaiseminen tietojen kirjaaminen Koskitietojärjestelmään ja oppilaan suoritusten arviointi tulisi voida ilmaista jo koulutukseen ilmoittamisen yhteydessä esimerkiksi raksittamalla kurssihakemuksen asianomaiset kohdat. Näissä rakseissa olisi teksti, jossa ilmaistaan oppilaan pyyntö tietoja kirjaamiseen ja kurssisuoritusten arviointiin.

Muut kommentit

Esityksen mukaan lakia sovellettaisiin lain voimaan tulon jälkeen aloitettuihin opintoihin. Teollisuusliitto esittää, että lain voimaan tultua Koski-tietovarantoon voitaisiin kirjata myös jo ennen lain voimaan tuloa alkaneita opintoja edellyttäen, että niiden laajuus on määritelty opintopisteinä, koulutukset on kuvattu osaamisperusteisesti, ja opiskelijan suoritus on arvioitu suhteessa kuvaukseen. Tämä helpottaisi jo ennen lain voimaan tuloa opintoja suorittaneiden opintojen hyväksi lukua esimerkiksi haettaessa ammatillisiin opintoihin. Oppilailla on jo ennen lain voimaantuloakin oikeus pyytää opintosuorituksistaan kirjallisesti todistukset, joiden perusteella toiset oppilaitokset arvioivat, onko ko. opinnot hyväsi luettavia esimerkiksi jossain tutkinnossa.

4.48 Tietosuojavaltuutetun toimisto

(opetus- ja kulttuuriministeriön tiivistämä)

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetulta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta.

Totean yleisesti aluksi seuraavaa. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta (EU) 2016/679. Tietosuojaa-asetuksella suojellaan luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia ja erityisesti heidän oikeuttaan henkilötietojen suojaan. EU:n yleinen tietosuojaa-asetus on EU:n säädös, joka on kaikilta osiltaan velvoittava ja jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (PeVL 14/2018). Kansallinen tietosuojalaki (1050/2018) täsmentää ja täydentää yleistä tietosuojaa-asetusta.

Henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi perustuslakivaliokunnan mukaan jatkossa ensisijaisesti taata yleisen tietosuojaa-asetuksen ja kansallisen yleislain nojalla. Tähän liittyen tulisi välttää kansallisen erityislainsäädännön säätämistä sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuojaa-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota sääntelytarpeeseen silloin, kun henkilötietoja käsittelee viranomainen. Perustuslakivaliokunta on todennut, että mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely (kts. PeVL 14/2018 vp). Valiokunnalla ei ole huomauttamista lähtökohtaan, jonka mukaan viranomaisen tehtävä ja toimivaltuudet tulee kuvata lainsäädännössä niin, että henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta ja tarkoitus voidaan perustellusti siitä johtaa toiminnan tavoite huomioon ottaen (kts. PeVL 14/2018 vp sekä myös tietosuojaa-asetuksen johdantokappale 45).

Valiokunnan käytännön mukaan sääntelyn selkeyteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämäänsä kuuluvissa toiminnoissa (ks. PeVL 31/2017 vp, PeVL 45/2016 vp, s. 3 ja PeVL 41/2006 vp, s. 4/II sekä tietosuojaa-asetuksen johdantokappale 41).

Esitän seuraavat henkilötietojen käsittelyä koskevat huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 9 a §:ää (1221/2020) ehdotetaan muutettavaksi siten, että vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on

tallennettava oppivelvollisuuslain (1214/2020) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan pykälässä tarkemmin mainitut tiedot opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 d §, jonka mukaan oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tähän valtakunnalliseen tietovarantoon vapaan sivistystyön vapaatavoitteisesta koulutuksesta tiedot koulutuksen nimestä, laajuudesta ja päättymispäivästä sekä osaamisen arvioinnista, jos oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija pyytää tietojen tallentamista. Edellytyksenä on myös, että koulutuksen laajuus on määritelty opintopisteinä ja se on kuvattu ja arvioitu osaamisperusteisesti vapaasta sivistystyöstä annetun lain 6 b §:ään ehdotetun muutoksen mukaisesti.

Henkilötietojen käsittelyn perusteeksi näissä tilanteissa on esitysluonnoksessa arvioitu yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan c alakohta (s. 10 ja 12). Totean, että silloin rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä on mahdollista säätää henkilötietojen käsittelystä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan sallimissa rajoissa. Lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Asiaa tulee arvioida hallituksen esityksen perusteluissa.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan käsittelyä ei voitu perustaa tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiseen yleiseen etuun, koska tietosuojalain (1050/2018) 4 §:n perusteluissa tuodaan selkeästi ilmi, että yksityisoikeudellinen yhteisö, joka toteuttaa julkista hallintotehtävää, ei voi perustaa käsittelyään yleiselle edulle (HE 9/2018 vp, s.80). Esitysluonnoksessa todetaan, että kaikkia vapaan sivistystyön oppilaitoksien ylläpitäjiä ei voida pitää viranomaisina, joten tämän käsittelyperustevaihtoehdon katsottiin sulkeutuneen pois.

Kiinnitän huomiota siihen, että oppilaitoksen ylläpitäjä on tallettanut vapaatavoitteista koulutusta koskevat tiedot valtakunnalliseen tietovarantoon alun perin opiskelijan pyynnöstä. Henkilötietojen käsittelyn perustuessa tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan rekisteröidyllä ei ole käytettävissään tietosuoja-asetuksen 21 artiklan mukaista vastustamisoikeutta. Esitysluonnoksessa ei ole arvioitu sitä, millä perusteella rekisteröity voisi halutessaan jälkeinpäin saada poistetuksi hänen pyynnöstään talletetut tiedot valtakunnallisesta tietovarannosta. Pidän asiaa merkittävänä ottaen vielä huomioon, että valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 11 §:n mukaan tiedot tulitaisiin säilyttämään pysyvästi. Kiinnitän huomiota siihen, että hallituksen esitysluonnoksessa ei ole arvioitu, miten tietosuoja-asetuksen mukaisia rekisteröidyn oikeuksia tulitaisiin soveltamaan lakimuutoksen kohteena olevassa henkilötietojen käsittelyssä.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan esityksessä ei lähtökohtaisesti ehdoteta käsiteltäväksi tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Esitysluonnoksessa on arvioitu, että oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentin mukainen koulutus olisi käytännössä suunnattu vain maahanmuuttajille ja näin tätä koulutusta koskeva osallistumistieto voisi kertoa henkilön maahanmuuttajataustasta, mutta koska tieto ei kuitenkaan tarkemmin kerro henkilön etnisestä alkuperästä, ei tiedon arvioida kuuluvan erityiseen henkilötietoryhmään. Esityksen mukaan on kuitenkin mahdollista, että henkilön osallistuminen esimerkiksi päihteistä irti pääsemiseen tai parisuhteen hoitamiseen liittyvälle vapaatavoitteiselle kurssille voi antaa henkilön yksityiselämästä epäsuoria vihjeitä, joita henkilö ei haluaisi julkisesti nähtäville, ja jokin kurssitieto voi antaa epäsuoran vihjeen myös henkilön poliittisista mielipiteistä tai uskonnollisesta tai filosofisesta vakaumuksesta.

Esitysluonnoksen mukaan tämän vuoksi onkin ehdotettu, että vapaatavoitteista koulutusta koskevien tietojen tallentaminen tietovarantoon olisi sidottu henkilön itsensä tekemään pyyntöön. Ketään hen-

kilöä ei velvoitettaisi tallentamaan vapaassa sivistystyössä suorittamiaan kursseja tietovarantoon. Totean, että niissä tilanteissa, joissa jokin koulutusta koskevasta tiedoista voidaan arvioida ilmentävän tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä kuvaavia tietoja, tietojen tallettaminen valtakunnalliseen tietovarantoon voi perustua vain saman artiklan 2 kohdan alakohdan mukaiseen perusteeseen. Asiaa tulisi arvioida vielä tältä osin tarkemmin lainvalmistelussa. Olisiko koulutusta koskevien tietojen tallettaminen valtakunnalliseen tietovarantoon silloin mahdollista tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan a alakohdan perusteella, jos rekisteröity pyytää tallettamista? Sikäli kun käsittelyn katsottaisiin olevan mahdollista suostumuksen perusteella, kiinnitän huomiota siihen, että rekisteröidyn peruuttaessa suostumuksensa, onko kyseiset tiedot silloin poistettava kokonaisuudessaan kaikista rekistereistä.

Tietosuoja-asetuksen 86 artikla mahdollistaa virallisten asiakirjojen julkisuuden ja tietosuoja-asetuksen mukaisen oikeuden henkilötietojen suojaan yhteen sovittamisen. Kiinnitän huomiota siihen, että vaikka koulutusta koskevat tiedot eivät kuuluisi tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan perusteella erityisiin henkilötietoryhmiin, tiedot voivat olla yleislakina sovellettavan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 24 §:n perusteella salassa pidettäviä tietoja. Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole arvioitu koulutusta koskevien tietojen mahdollista salassa pidettävyyttä. Tietojen luonne vaikuttaa yleisen tietosuoja-asetuksen johdantokappaleen 75 kohdan mukaan riskin arviointiin. Se vaikuttaa myös tietojen luovutusedellytyksiin.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 4 §:ään, joka koskee opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon käyttötarkoitusta, ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti, jonka mukaan henkilö päättää itse vapaatavoitteista koulutusta koskevien tietojen käyttötarkoituksesta. Lisäksi lain 10 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti, jonka mukaan kyseistä tietojen luovutusta koskevaa pykälää ei sovellettaisi vapaatavoitteista koulutusta koskeviin tietoihin. Myös lain 29 §:ään ehdotetaan uutta 6 momenttia, joka sulki pois saman pykälän 2 ja 4 momentin soveltamisen. Jos opiskelija ei halua luovuttaa vapaatavoitteista koulutusta koskevia tietoja mihinkään, tiedot olisivat hallituksen esitysluonnoksen mukaan vain henkilön itsensä, tiedot tallentaneen oppilaitoksen ylläpitäjän ja tietovarannon ylläpitäjän Opetushallituksen saatavilla (s. 5 ja 8).

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan rekisteröity voisi antaa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 29 §:n 5 momentin mukaisesti Opetushallituksen Oma opintopolku -palvelussa suostumuksen vapaatavoitteista koulutusta koskevien tietojen luovuttamiseen muodostamalla palvelussa esimerkiksi työnantajalle lähetettävän linkin tietovarannossa oleviin opintosuorituksiinsa. Tähän lakiin on sen vuoksi ehdotettu muutosta sen 28 §:n 2 momentin 1 kohtaan. Kiinnitän huomiota siihen, että rekisteröidyllä tulisi tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 11 kohta, 6 artiklan 1 kohdan a alakohta ja 7 artikla huomioon ottaen olla suostumusta antaessaan mahdollisuus valita, missä tilanteissa hän haluaa luovuttaa myös vapaatavoitteista koulutusta koskevat tiedot muiden opintosuoritustietojensa ohella lähettäessään linkin opintosuorituksiinsa.

Totean, että oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan tietosuojalain 28 §:n mukaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään. Henkilötietoja voi silloin luovuttaa viranomaisen henkilörekisteristä yleislakina sovellettavan julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaisesti, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty. Hallituksen esitysluonnoksessa onkin todettu, että vapaatavoitteista koulutusta koskeviin tietoihin voi kohdistua julkisuuslain 13 §:n 2 momentin mukainen tietopyyntö (s. 11). Kiinnitän huomiota siihen, että rekisteröity ei näyttäisi näin ollen voivan täysin itse päättää tietojensa käyttötarkoituksista ja niiden luovuttamisesta.

4.49 Tilastokeskus

Tilastokeskus tekee tilastoja vapaan sivistystyön koulutuksesta. Tilastokeskus esittää, että vapaan sivistystyön koulutuksen tietojen luovuttamista valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä tilastointikäyttöön ei estettäisi.

Tilastokeskus haluaa varmistaa, että tiedot oppivelvollisista, jotka osallistuvat kansanopistossa järjestettävään koulutukseen, jossa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisia aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa maahanmuuttajille tarkoitettun koulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta, ovat saatavissa tilastointitarkoituksiin.

Kun Koski-tietovarantoon liittyvää lainsäädäntöä uudistetaan, Tilastokeskus pitää tärkeänä, että kaikki tutkintoon johtava koulutus esi- ja perusopetus mukaan lukien sisällytettäisiin Koski-tietovarantoon ja luovutettaisiin tilastointikäyttöön riippumatta siitä, onko koulutus opetushallinnon alaista koulutusta vai ei.

4.50 Tuusulan kunta

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Uudistus parantaa vapaan sivistystyön näkyvyyttä ja asemaa oppilaitoskentällä. Opintosuoritusten kirjaaminen valtakunnalliseen tietokantaan ja opintosuoritusten arviointi palvelee erityisesti työikäisten ja nuorten vapaan sivistystyön opintojen hyödynnettävyyttä, kun suoritukset ovat helpommin luettavissa osaksi tutkintotavoitteisia opintoja tai työelämän jatkokoulutusta. Uudistus palvelee myös tavoitteeksi asetettua jatkuvaa ja elinikäistä oppimista.

Uudistuksen myötä vapaan sivistystyön opintojen kiinnostavuuden voi olettaa entisestään lisääntyvän nyt opinnoissa aliedustettujen väestöryhmien, kuten nuorten aikuisten keskuudessa. Samalla uudistus on omiaan monipuolistamaan kurssitarjontaa, kun voi olettaa kysynnän entistä enemmän lisääntyvän myös erityisesti osaamisperusteisuuden lähtökohdista suunnitelluilla kursseilla.

Osaamisen tunnustamisen ohella vapaan sivistystyön keskeisinä tavoitteina tulee säilyä sosiaalisten yhteyssuhteiden ylläpitämisen, yhteisöllisyyden rakentamisen ja voimaantumisen mahdollistuminen. On siten erittäin tärkeää huomioida myös esimerkiksi ikäihmisten, yksinäisyyttä kokevien ja vakavan syrjäytymisuhan alla olevien ihmisten opinnoille asettamat tavoitteet. Tutkintokuvausten ja -tavoitteiden laatiminen osaamisperusteiseksi ei saa haitata näiden ihmisten kokemia mahdollisuuksia tulla mukaan vapaan sivistystyön opintoihin.

Vapaan sivistystyön vapaatavoitteisuuden tulee uudistuksessa säilyä. Myös kynnyksen tulla mukaan opintoihin tulee edelleen olla mahdollisimman matala, jotta opintojen hyvinvointivaikutukset säilyvät täysipainoisina. Vapaan sivistystyön oppilaitosten ja opintojen luonne sallii muita oppilaitosryhmiä ”vapaaemmin” opiskelijan asettaa itse tavoitteet opinnoilleen. Ne voivat olla ainealoittaiseen oppimiseen liittyviä tai vaikkapa sosiaalisia tai henkiseen hyvinvointiin liittyviä. Muiden kuin ainealoittaisen oppimiseen liittyvien oppimistavoitteiden mittaaminen suorittein ja niiden liittäminen tietokantaan on hyvin haastavaa.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Opintosuoritusten kirjaamisen Koski-tietokantaan tulisi olla opiskelijalle ja oppilaitokselle maksutonta. Erityisesti kansalaisopistoissa suoritukset ovat usein opintopisteinä mitattuina pieniä, jolloin kustannukset kirjaamisesta opiskelijalle tai opistolle saattavat nousta suuriksi opintojen muihin kustannuksiin verrattuna.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

On tärkeää, että opintosuoritteiden tallentaminen Koski-tietokantaan tulee olla tehtävissä vaivatta oppilaitoksissa jo nykyisin käytössä olevia opetushallintojärjestelmiä käyttämällä. Viranomaisten on hyvä käyttäjien tarvekartoituksen pohjalta keskitetysti ohjeistaa ja tukea opetushallintojärjestelmien ylläpitäjiä tekemään muutokset siten, että syntyvä järjestelmä olisi oppilaitosten, opiskelijoiden ja Koski-järjestelmän ylläpidon kannalta mahdollisimman sujuva käyttöä.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Opintokuvausten laatiminen osaamisperusteisiksi vaatii erityisesti tuntiopettajilta lisää osaamista opintokuvausten laatimiseen, osaamisperusteisen opetuksen toteuttamiseen ja suoritusten arviointiin. Tähän tarvitaan koulutusta sekä mahdollisesti resursseja opiskeluun päätoimen ohessa. Tällä hetkellä tuntiopettajien työpanosta ei juurikaan korvata opetustuntikohtaista suunnittelu- ja opetustyötä enempää. Opintojaksokohtaiseen valmistelutyöhön tarvitaan lisää voimavaroja.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Pyynnön tulee olla opiskelijalle yksiselitteinen. Tulee myös varmistaa, että opiskelija riittävällä tarkkuudella ymmärtää Koski-tietokantamerkintänsä vaikutukset ja sen tarjoamat mahdollisuudet. Pyyntö tulee voida tehdä mahdollisimman vaivattomasti, keskitetysti ja tietosuojatusti, mahdollisesti ilmoittautumisen yhteydessä ”rasti ruutuun -merkinnällä” kaikkien niiden kurssien osalta, joita on mahdollista viedä Koski-tietokantaan.

Muut kommentit

-

4.51 Työ- ja elinkeinoministeriö

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyön annetun lain muuttamiseksi. Muutosten perusteella esitetään vapaan sivistystyön opintojen tal-

lentamisesta Koski-rekisteriin. TEM pitää pyrkimystä oikeansuuntaisena ja kannatettavana. Seuraavassa lausunnossa ministeriö tuo esiin joitain näkökohtia, joihin se toivoo kiinnitettävän huomiota jatkovalmistelussa.

Perustelumuistiossa todetaan, että vapaassa sivistystyössä järjestettävä vapaatavoitteinen tutkintoon johtamaton opiskelu tuo kuitenkin osallistujille monenlaista osaamista, jonka tunnistamista ja tunnustamista tulisi helpottaa ja parantaa. Samassa yhteydessä mainitaan hallitusohjelmaan kirjattu jatkuvan oppimisen uudistus, jota valmistellaan laajapohjaisesti OKM:n johdolla ja TEM:n aktiivisella osallistumisella. Jatkuvan oppimisen uudistamiseksi hallitusohjelmassa linjataan mm. siitä, että osaamisen tunnistamista ja tunnustamista kehitetään.

Esityksessä todetaan huomionarvoisesti, että koska aikuisväestön koulutuksesta suuri osa toteutuu vapaassa sivistystyössä, ei nykyistä tilannetta, jossa vapaassa sivistystyössä saavutettua osaamista ei tallenneta Koski-tietovarantoon, voida pitää toivottavana

Koski-tietovaranto edistää jatkuvaa oppimista tukemalla kansalaisia opintoihin hakeutumisessa, opintojen suorittamisessa, työmarkkinoille sijoittumisessa ja työnhaussa. Lisäksi se helpottaa opintoihin liittyvien etuuksien hakemista ja parantaa tietojen käytettävyyttä ja vähentää päällekkäistä tiedonsiirtoa. Tämä tehostaa viranomaisten toimintaa ja helpottaa kansalaisten sähköistä asiointia. Tietovarantoon voidaan tallentaa tietoja niin rajapinnan kautta automatisoidulla tiedonsiirrolla oppilaitoksen opintohallintojärjestelmästä kuin manuaalisesti erillisen käyttöliittymän kautta.

Työmarkkinoille sijoittumisessa, kohtaannon edistämisessä ja työnhaussa todennetulla osaamisella ja MyDatalla on huomattava merkitys. Tässä tapauksessa avainasemassa on se, miten mahdollistetaan yksilön suostumukseen perustuva omien tietojen jakaminen. TE-toimisto käyttää työnhakijan ammatilliseen osaamiseen liittyviä tietoja työväilytyksessä ja arvioidessaan työnhakijan tarvitsemia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvän yleisen kehityksen myötä muun kuin työkokemukseen ja esimerkiksi suoritettuun tutkintoon liittyvän ammatillisen osaamisen merkitys tulee kasvamaan. Hallitus on myös päättänyt niin sanotun pohjoismaisen työvoimapalveluiden mallin käyttöönotosta. Malli tulee entisestään korostamaan työnhakijan yksilöllisiä ominaisuuksia työnhakussa ja sen tukemisessa.

Esityksen tavoitteena on saada vapaassa sivistystyössä hankittu, vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukainen, muu kuin tutkintotavoitteinen osaaminen näkyväksi säätämällä mahdolliseksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa hankitun osaamista kuvaavien suoritustietojen vieminen Koski-tietovarantoon. Vapaassa sivistystyössä järjestettävä vapaatavoitteinen tutkintoon johtamaton opiskelu tuo osallistujille monenlaista työelämässä ja vapaa-ajalla tarvittavaa osaamista, jonka tunnistamista ja tunnustamista tulisi helpottaa ja parantaa.

Kuten todettua, tavoite tehdä vapaassa sivistystyössä hankittu osaaminen näkyväksi, on erittäin kannatettava. Näkyvyys ei itsessään kuitenkaan edistä Koski-rekisteriin tallennettavan tiedon hyödynnettävyyttä, mikäli hallituksen esityksen mukaisesti viranomais- ja tilastointikäyttöä koskeva mahdollisuus tietojen luovuttamiseen rajataan pois. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää ongelmallisena sitä, että esityksessä tarkoitettuihin opinto-suoritustietoihin ei sovellettaisi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momenttia tietojen luovuttamisesta tietovarannosta. TE-toimistot tarvitsevat jo nykyisin tietoja työnhakijaksi ilmoittautuneen henkilön ammatillisesta osaamisesta, työhistoriasta ja koulutuksesta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) perusteella tiedot kysytään työnhakijalta itseltään. TE-toimistolla on kuitenkin oikeus saada tiedot myös valtion viranomaisilta ja oppilaitoksilta. Koski-rekisteristä ei nykyisin tuoda tietoja suoraan TE-toimiston asiakastietojärjestelmään.

Uudistuksen ilmeinen potentiaali hyödyntää yksilöä työmarkkinoilla ei TEM:n näkökulmasta toteudu, mikäli tiedon käytön viranomaistarpeita ei huomioida. Esityksen kirjaus siitä, että lakimuutoksesta hyötyisivät myös oppilaitokset ja työelämä sekä edelleen yhteiskunta, jää tästä syystä pelkäksi oletukseksi.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

-

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Esityksen mukaan viranomaisten ei arvioida hyötyvän tietovarantoon tallennetuista vapaatavoitteisten opintojen tiedoista merkittävästi. Työ- ja elinkeinoministeriö ei pidä ongelmana, että vapaan sivistystyön opintojen rekisteriin merkityt tiedot perustuisivat opiskelijan pyyntöön, eivätkä tiedot sen vuoksi olisi täysin kattavia. Ministeriö pitää kuitenkin tärkeänä periaatetta, että yhteen rekisteriin merkityt tiedot olisivat myös muiden viranomaisten käytettävissä. Jos tässä vaiheessa tehdään ratkaisu siitä, etteivät tiedot ole muiden viranomaisten käytettävissä, ratkaisua lienee vaikea muuttaa myöhemmin, koska opiskelijoille olisi tässä tilanteessa annettu puutteellista tietoa siitä, mihin rekisterin tietoja tullaan käyttämään.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

-

Muut kommentit

-

4.52 Työväen sivistysliitto

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

4 § 5 momentti. Työväen Sivistysliitto pitää tärkeänä lisäystä, että edellä tässä pykälässä säädetystä poiketen henkilö päättäisi itse 9 a§:ssä / 9 d §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttötarkoituksesta. Tiedoista voi käydä ilmi arkaluonteisia asioita, kuten ammattiyhdistysliikkeeseen tai poliittiseen puolueeseen kuuluminen, ja siitä syystä tämä lisäys on tietosuojan kannalta merkittävä.

9a § / 9 d §. Opiskelijan tulee pyytää tietojensa kirjaamista, ja oppilaitoksen tulee säilyttää nuo pyynnot pysyvästi. Työväen Sivistysliitto painottaa, että pyynnöistä ja niiden tallettamista ei saa tehdä niin raskasta ja byrokraattista järjestelmää, että tietojen kirjaamista ei käytännössä voisi toteuttaa. Ehdotamme sopivaa käytäntöä jäljempänä tässä lausunnossa.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Työväen Sivistysliitto pitää hyvänä, että oppilaitokset voivat käyttää tallentamiseen Opetushallituksen tarjoamaa maksutonta käyttöliittymää, ja että tietoja voidaan kirjata maksutta myös manuaalisesti. Näin pienemmilläkin oppilaitoksilla on yhdenvertainen mahdollisuus tarjota opiskelijoilleen mahdollisuutta saada suorituksia Koski-tietovarantoon.

Tallentamisen vaatimat henkilöstökustannukset ja oppilastietojärjestelmän kustannukset jäävät oppilaitosten maksettavaksi. Henkilöresursseja tarvitaan myös siihen, että kurssitiedot kirjataan e-perusteisiin, ne eivät siirry sinne automaattisesti. Oppilaitoksille voi tulla taloudellisia kustannuksia myös siitä, että opiskelijoiden pyynnot suoritusten kirjaamiseen tulee tallentaa pysyvästi.

Mahdollisuus epävirallisen oppimisen kirjaamiseen Koski-tietovarantoon on kuitenkin yhteiskunnalle ja vapaan sivistystyön koulutuksiin osallistuville niin tärkeä ja hieno mahdollisuus, että oppilaitokset ovat varmasti valmiita osallistumaan tältä osin kustannuksiin. Jatkovalmisteluissa on kuitenkin syytä huolehtia siitä, että esimerkiksi e-perusteista, arviointikriteereistä tai opiskelijoiden pyyntöjen tallentamisesta ei tehdä liian raskaita järjestelmiä.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Työväen Sivistysliitto pitää tärkeänä sitä, että tiedot eivät olisi tietovarannossa muiden kuin tiedot tallentaneen oppilaitoksen käytettävissä ilman opiskelijan Oma opintopolku-palvelussa tekemää suostumusta tietojen luovutukseen. Tämä on meille keskeinen asia, sillä useat kurssitietomme saattavat sisältää arkaluonteista tietoa, kuten tietoa ammattiyhdistysliikkeessä tai poliittisessa puolueessa toimimisesta.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Työväen Sivistysliitto pitää erittäin hyvänä uudistuksena, että vapaan sivistystyön oppilaitoksissa suoritettut opinnot saadaan jatkossa kirjata Koski-tietovarantoon. Pelkästään opintokeskuksissa opiskelee vuosittain noin 400 000 ihmistä, joten niin työllisyyden edistämisen, osaamisen kehittämisen kuin yhdenvertaisuuden toteutumisen vuoksi on tärkeää, että myös heidän opintosuorituksensa voitaisiin jatkossa kirjata Koski-tietovarantoon. Tämän lain myötä eri oppilaitosmuotojen opiskelijat olisivat keskenään yhdenvertaisessa asemassa suhteessa osaamisensa tunnustamiseen. Siksi on tärkeää, että laki koskee kaikkia vapaan sivistystyön oppilaitosmuotoja.

Työväen Sivistysliitto pitää tärkeänä, että vapaan sivistystyön oppilaitoksille ei ole asetettu lakisääteistä velvoitetta tietojen kirjaamiseksi Koski-tietovarantoon. Näin vapaan sivistystyön erityisluonne on otettu lakiesityksessä hyvin huomioon.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Lakiluonnoksessa sanotaan, että tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon edellyttäisi opiskelijan pyyntöä oppilaitokselle. Lisäksi sanotaan, että opiskelijan tulisi ilmaista tahtonsa tulla arvioiduksi. Ehdotamme, että opiskelija voisi esimerkiksi ilmoittautumisen yhteydessä pyytää sekä suorituksen kirjaamista, että arviointia samalla lomakkeella helposti ja yksinkertaisesti. Opiskelija voisi esimerkiksi laittaa rastin kohtaan

”Pyydän, että kurssisuoritukseni kirjataan Koski-tietovarantoon. Ymmärrän, että kirjaaminen vaatii osaamiseni arviointia.”

Mikäli opiskelijan tulee itse kirjallisesti ilmaista erikseen sekä tahtonsa saada opintonsa kirjattua, että tahtonsa tulla arvioiduksi, on vaarana, että kynnys pyytämiseksi kasvaa liian suureksi. Hyvään pyrkivä lakiesitys jäisi käytännössä turhaksi, jos opiskelijat eivät syystä tai toisesta joko osaa tai uskalla pyytää suoritustensa kirjaamista.

Muut kommentit

Esityksen mukaan lakia sovellettaisiin lain voimaan tulon jälkeen aloitettuihin opintoihin. Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat kuitenkin jo pitkään valmistautuneet lain voimaan tuloon, ja monet koulutuksemme täyttävät Koski-tietovarannon kriteerit jo ennen lain voimaan tuloa. Työväen Sivistysliitto toivoo, että lain voimaan tultua Koski-tietovarantoon voitaisiin kirjata myös jo ennen lain voimaan tuloa alkaneita opintoja, jos niiden laajuus on määritelty opintopisteinä, koulutukset on kuvattu osaa misperusteisesti, ja opiskelijan suoritus on arvioitu suhteessa kuvaukseen.

Monet opiskelijamme odottavat jo mahdollisuutta saada suorituksensa kirjattua, ja he saattavat lykätä koulutukseen osallistumistaan syksyyn saakka, jos keväällä alkaneita kursseja ei ole mahdollista kirjata Koski-tietovarantoon. Näin ollen ehdotamme, että Koski-kriteerit täyttävät kurssit voisi kirjata tietovarantoon myös jälkikäteen.

4.53 Urheiluopistot ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Lakiesitys vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen työryhmän loppuraportin päätelmiä. Vapaan sivistystyön osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen valtakunnallinen Koski-tietovaranto tukee jatkuvan oppimisen tavoitteita ja on yksi merkittävä tekijä lisäämään ja tekemään näkyväksi kansalaisten osaamista muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen avulla. Lakiesitys huomioi vapaan sivistystyön lain vapaatavoitteisuuden hengen.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Oppilaitoksiin kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida etukäteen vaihtelevien volyymien ja oppilaitosten koon vuoksi. Vapaan sivistystyön oppilaitosmuodot ovat lähtökohtaisesti eri vaiheissa osaamisperustaisen kuvaamisen kanssa. Perusteluosassa esitetään, että valtakunnallisesti kes-

kusjärjestöillä on mahdollisuus hakea kehittämishankkeilla tukea uudistuksen toteuttamiseen. Urheilupistot ry näkee tärkeäksi, että myös oppilaitoksille voidaan kohdistaa taloudellinen resurssi uudistamistyön alkuvaiheessa.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

-

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Vapaan sivistystyön liittyminen Koski-tietovarantoon lisää vapaan sivistystyön koulutuksen arvostusta ja merkitystä osana suomalaista koulutusjärjestelmää sekä luo paremmat mahdollisuudet kansalaisten osaamisen lisäämiseen ja näkyväksi tekemiseen sekä osaamisen tunnustamiseen ja tunnistamiseen.

Vapaan sivistystyön koulutus on vapaatavoitteista koulutusta. Koski-tietovarantoon vietävältä koulutukselta edellytetään osaamisperustaista kuvaamistapaa, laajuuden määrittämistä opintopisteinä sekä arviointia. Valtakunnallisilla liikunnan koulutuskeskuksilla on yhteinen vapaan sivistystyön opetussuunnitelma. Sen päivittäminen ja muuttaminen osaamisperustaiseksi vaatii verkostolta oman uudistamis- ja kehittämisprosessin käynnistämisen.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Olisi tärkeä mahdollistaa koulutuksen järjestäjälle itse suunnitella, miten opiskelijalta edellytettävä pyyntö tulisi toteuttaa.

Muut kommentit

-

4.54 Valtiovarainministeriö

(opetus- ja kulttuuriministeriön tiivistämä)

Esitysluonnoksen vaikutuksista

Esitysluonnoksen mukaan ”valtion vuoden 2020 talousarvion momentilta 29.10.20. (perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot) on aiemmin osoitettu Opetushallitukselle yhteensä 204 000 euron määräraha vuosille 2020-2021 Opetushallituksen yhteiskäyttöisten palveluiden kehittämiseen, jotta vapaan sivistystyön vapaatavoitteiset, tutkintoon johtamattomat opintosuoritukset olisi mahdollista tallentaa Koski-tietovarantoon. Määrärahaa mahdollisesti edelleen kasvatetaan. Uudistuksella on arvioitu olevan noin 42 000 euron vuosittainen pysyviä menoja lisäävä vaikutus Opetushallitukselle tietovarannon ylläpitoon, mikä tullaan huomioimaan opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämismäärärahamomentilla 29.10.20.”

Valtion vuoden 2020 talousarviossa on momentille 29.10.20. varattu yhteensä 118,415 milj. euron määräraha. Momentin käyttötarkoituksen 5 kohdan mukaan määrärahaa saa käyttää perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tilastoinnista, tietoteknisistä palveluista sekä toiminnan seurannan ja ohjauksen

tietojärjestelmistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Valtion vuoden 2021 talousarviossa on momentille varattu yhteensä 156,815 milj. euron määräraha. Momentin käyttötarkoituksen 3 kohdan mukaan määrärahaa saa käyttää tilastoinnista, tietoteknisistä palveluista sekä toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Valtiovarainministeriö katsoo, että esitysluonnoksesta Opetushallitukselle ja muille tahoille mahdollisesti aiheutuvat pysyvät ja muut lisämäärärahatarpeet ovat toteutettavissa kokonaisuudessaan opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan sisällä edellä mainitusta määrärahasta ja oppivelvollisuus uudistukseen varatun 129 milj. euron määrärahan puitteissa ilman uusia lisämäärärahatarve-esityksiä. Julkisen talouden menokehys on hyvin tiukka.

Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa voisi olla tarkoituksenmukaista pohtia, olisiko esitysluonnoksesta aiheutuvat kokonaiskustannukset tarpeen eritellä ja selostaa esitettyä yksityiskohtaisemmin, esimerkiksi mistä arvioitu kustannusvaikutus muodostuu ja mitä se sisältää.

Koska tietojen tallentaminen on vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjälle vapaaehtoista, tallentamisesta ei muodostu uutta lakisääteistä tehtävää niille kunnille, jotka ovat vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiä ja järjestävät vapaan sivistystyön opetusta. Siten ehdotuksessa ei ole kyse kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 55 §:n 2 momentissa tarkoitettua uudesta tai laajentuvasta valtionosuustehtävästä.

Muita huomioita

Esitysluonnoksen ja laajemminkin valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain osalta valtiovarainministeriö ehdottaa opetus- ja kulttuuriministeriön ottavan esitysluonnoksen jatkovalmistelussa huomioon julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2018), jäljempänä tiedonhallintalaki, 22 ja 24 §:n säännökset tietoaisteistojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla ja tiedon luovuttamisesta muussa sähköisessä muodossa sekä näissä säännöksissä käytetyt käsitteet, ja yhdenmukaistavan esitysluonnoksessa käytetyt tietoaisteistojen luovuttamista koskevat ehdotukset teknisen käyttöyhteyden käsitteineen tiedonhallintalain mukaisiksi.

4.55 Vantaan kaupunki

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Vantaan kaupunki kannattaa opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamista vapaan sivistystyön osalta. Perustelutekstin luvussa 4 mainitaan, että oppilaitosten kustannuksiin ei osoiteta lisärahoitusta esityksen mukaisten tietojen tallentamisesta, siirtämisestä, opintojen sisällöllisestä kehittämisestä ja arvioinnista syntyviin lisäkustannuksiin. Edellä mainituista tehtävistä syntyy kuitenkin lisäkustannuksia, jotka tulisi huomioida jollain lailla, mieluiten osoittamalla tähän selkeä lisärahoitus.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Taloudellisten vaikutusten arvioiminen etukäteen erityisesti oppilaitosten ylläpitäjien osalta on hyvin vaikeaa, koska on vaikea ennustaa, kuinka paljon opintoja uuden mahdollisuuden piiriin tulee ja kuinka paljon suoritusmerkintöjen pyyntöjä tulee.

On hyvä, että Opetushallitus tulee tarjoamaan maksuttoman käyttöliittymän. On myös hienoa, että suunnitelmissa on tukea oppilaitosten osaamisen tunnistamista ja tunnustamista kehittävää ja Koski-tietovarannon käyttöönottoa helpottavaa työtä Opetushallituksen järjestämällä koulutuksella ja valtionavustuksilla sekä opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksilla vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen kehittämishankkeisiin.

Erityisesti suurimpien kansalaisopistojen on ehdottomasti järkevää tilata käytössään olevaan kurssi- ja opiskelijahallintojärjestelmään rajapinta Koski-tietovarantoon. Tämän rajapinnan rakentaminen tuo suoria kustannuksia. On myös mahdollista, että uuden rajapinnan käyttö lisää järjestelmän jatkuvia ylläpitokustannuksia.

Tiedonsiirron rajapinta yksin ei riitä. Tarvitaan järjestelmätason muutoksia tietokantaan ja tämän lisäksi lisäominaisuuksia sekä työntekijöiden hallintokäyttöliittymään että opiskelijoiden nettikäyttöliittymään ainakin kurssitietojen, opiskelijatietojen ja pyyntöjen tallentamiselle. Luultavasti myös netin kautta tapahtuva ilmoittautumisprosessi muuttuu jonkin verran. Myös järjestelmän sisäisiin prosedureihin ja toimintalogiikkaan on tehtävä muutoksia. Muutokset ovat kokoluokaltaan ehdottomasti vähäistä suurempia. Nämä muutokset tuottavat kustannuksia, joista oppilaitosten ylläpitäjät joutuvat vastaamaan.

Kansalaisopistoissa ei ole aiemmin yleisesti kuvattu opintoja osaamisperusteisesti. Tämä tulee lisäämään tuntiopettajien ja suunnittelijaopettajien koulutustarvetta. Osaamisperusteinen kuvaus on työlämpi tapa kuvata opetussisältöjä, se vaatii suunnitelmallisempaa lähestymistapaa ja vie suunnittelu-prosessissa selvästi enemmän aikaa. Tämä tuottaa prosessiin kuluvan ajan lisääntymisen kautta lisäkustannuksia.

Tietojen ylläpito ja tallentaminen lisäävät kustannuksia vähintäänkin lisääntyneenä työajan käyttönä mm. seuraavissa operaatioissa: kurssien suunnittelun yhteydessä kurssille on tallennettava entistä enemmän tietoa, opiskelijarekisteriin on tallennettava lisätietoja ja opiskelijan pyyntö suorituksen tallentamisesta Koski-tietovarantoon on huomioitava.

Koski-tietovarantoon vietävät suoritukset on arvioitava suhteessa osaamisperusteiseen kuvaukseen. Arviointityö ei synny itsestään. On mahdollista, että arviointiin kuluu niin paljon aikaa, että sitä ei voida vaatia tuntiopettajalta ns. opetuksen jälkityönä, joka sisältyisi opettajalle opetustunnista maksettavaan tuntipalkkaan. Kansalaisopistojen tuntiopettajien työhön – ja siten myöskään tuntipalkkaan – ei ole kuulunut arviointia. On selvää, että tästä lisätyöstä nousee vähintään keskustelua. Tämän tematiikan selkiyttäminen myös viranomaistaholta olisi erittäin toivottavaa.

Oletettavaa on, että kansalaisopiston tulee pyynnöstä tunnistaa ja tunnustaa myös muualla hankittua osaamista. Tämä edellyttää osaamista ja työtä, mikä osaltaan lisää kustannuksia. Valtionosuusjärjestelmä osoittaa kansalaisopistoille rahoitusta vain toteutetun oppitunnin perusteella, jolloin mm. tämän tyyppinen työ jää kokonaan ylläpitäjän tai opiskelijan kustannettavaksi.

Perusteluosassa todetaan, että oppilaitosten työmäärä vähenee siltä osin, kuin opiskelijan ei tarvitse pyytää perinteistä todistusta. Todistukset tulostetaan kurssihallintojärjestelmästä, eikä tulostaminen vaadi kuin hiukan ihmistyötä. Tämän vuoksi työmäärä vähenee todistuspyyntöjen vähenemisen myötä erittäin paljon vähemmän kuin työmäärä lisääntyy em. kuvatuissa prosesseissa. Kaikkiaan siis työmäärä lisääntyy huomattavasti niiden koulutusten osalta, jotka tullaan kirjaamaan ePerusteisiin ja suorituksina Koski-tietovarantoon.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Lakiehdotuksen 9 a § / 9 d § toteaa: "... ja opiskelija pyytää tietojen tallentamista...". Olisi syytä määrittellä tarkasti, miten ja milloin pyyntö tulee tehdä sekä missä muodossa pyyntö tulee tallentaa tai säilyttää. Oppilaitoksen työn kannalta on kestävämpää, jos pyyntö suorituksen viemisestä Koski-tietovarantoon tehdään kurssin päätyttyä, koska silloin esimerkiksi arviointiin liittyvien toimien toteuttaminen saattaa olla jo mahdotonta esimerkiksi siitä syystä, että kurssilla opettajana toimineen tuntiopettajan määräaikainen työsuhte on päättynyt. Suurimman osan opetuksesta järjestävät tuntiopettajat (esimerkiksi Vantaan aikuisopistossa vuonna 2019 oli 405 tuntiopettajaa ja 11 päätoimista suunnittelija-opettajaa).

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

-

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

-

Muut kommentit

On erittäin tärkeää, että Opetushallitus tulee järjestämään henkilöstökoulutuksia ja että uudistuksen toteuttamista voidaan tukea valtakunnallisesti erityisavustuksilla keskusjärjestöjen kehittämishankkeisiin.

Kokonaisuuden kannalta ei ole järkevää, että jokainen oppilaitos tekee vähillä resursseilla päällekkäisiä asioita kurssien osaamisperusteisen kuvaamisen, kriteeristöjen laatimisen ja arvioinnin suhteen. Olisi hyvä, jos opetus- ja kulttuuriministeriö pystyisi tukemaan tätä työtä valtakunnallisesti esimerkiksi keskusjärjestöjen kautta. Tällöin lakiesityksen tarkoittamaa koulutusta toteuttamaan voitaisiin saada myös sellaisia vapaan sivistystyön oppilaitoksia, joilla ei muutoin olisi resursseja tarjota ohjelmassaan koulutusta, joka tähtää saavutetun osaamisen kirjaamiseen Koski-tietovarantoon.

4.56 Vapaa Sivistystyö ry

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

VST ry pitää hyvänä arvolähtökohtana Suomen hallitusohjelman kirjausta tavoitteeksi, että koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy.

Lisäksi valmistelussa viitataan kansallisten osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteisiin, joiden tavoitteena on tehdä eri tavoin hankittu yksilön osaaminen näkyväksi työelämässä ja koulutusjärjestelmässä, sekä työryhmän muistioon (OKM/62/0404/2018) jossa esitetään että Koski-tietovarantoa koskeva lainsäädäntö muutettaisiin siten, että vapaassa sivistystyössä saavutettu osaaminen voitaisiin viedä tietovarantoon 1.8.2021 lähtien.

VST ry näkee hyödyllisenä että vapaan sivistystyön opintojen myötä kertynyt osaaminen tehdään näkyväksi työelämässä ja koulutusjärjestelmässä osana jatkuvan oppimisen uudistusta. Esitetyt muutokset lisäävät vapaan sivistystyön opintojen näkyvyyttä ja parantavat opiskelijoiden mahdollisuuksia hyödyntää oppimaansa, erityisesti vähäisen muodollisen koulutustaustan omaavien opiskelijoiden kohdalla (ns. aliedustetut ryhmät).

Lakiperusteluissa mainitaan KOSKI-tietovarannon hyödyt; edistetään jatkuvaa oppimista, helpotetaan opintoihin liittyvien etuuksien hakemista ja parannetaan tietojen käytettävyyttä, ja samalla helpotetaan kansalaisten sähköistä asiointia. Tietojen tallentaminen järjestelmään edellyttää oppilaitokselta kuvausta opiskelijan suorittamasta koulutuksesta, laajuus opintopisteinä, päättymisaika sekä opiskelijan osaamisen arviointi. Lisäksi edellytetään opiskelijan omaa pyyntöä rekisteriin siirtymisestä.

VST ry toteaa, että vapaan sivistystyön monimuotoisella kentällä on paljon koulutuksia, jotka täyttävät ylläolevia edellytyksiä KOSKI-tietovarantoon liittymisestä. Nämä on lakimuutosten myötä mahdollista saattaa rekisterijärjestelmään osaamisperusteisesti, samalla vahvistaen omehtoisen koulutuksen yhteyttämistä jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmään.

On kuitenkin todettava että kaikki vapaatavoitteiset opinnot eivät mahdu lakiehdotusten vaadittaviin kuvauksiin. VST arvioi että vapaan sivistystyön opinto- ja koulutusjaksojen siirtymä ja tallentaminen KOSKI-tietovarantoon tulee tapahtumaan asteittain, koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten ylläpitäjien harkinnan mukaan. Järjestelmään siirtymisen vapaaehtoisuus ja joustavuus ovat lakien perusteluteksteissä rakentavia ja realistisia toimintamalleja.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Luvussa 4.2 on määritelty OPH:n KOSKI-tietovarannon ylläpitoon 42.000€ tasolla oleva vuosittainen kustannus. Taloudelliset vaikutukset oppilaitosten koulutusten tallentamisesta tietovarantoon on kovin vaikeata arvioida, sillä paljon riippuu esimerkiksi pedagogisen henkilökunnan työpanoksesta osaamisperusteisten kuvausten kehittämistyössä, sekä siirrettävien koulutusten määrästä. Esityksen arvioinnissa todetaan seuraavasti ”Käyttöliittymän käyttäminen on tallentajalle maksutonta mutta voi aiheuttaa jonkin verran lisääntyvää työajan käyttöä ja näin ollen vähäisiä henkilöstökustannuksia.”

Jää kuitenkin epäselväksi, mitä ”jonkin verran” työaikaa ja ”vähäisiä” kustannuksia tarkoittaa – selvää on kuitenkin, että siirtymä KOSKI-tietovarantoon aiheuttaa vaihtelevia hallinnollisia lisäkustannuksia ja edellyttää esityksessä mainitut OPH:n kautta osoitetut tukitoimet henkilöstökoulutusten ja valtionavustushakemusten kautta.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Luvussa 4.2.2. todetaan, että vst-oppilaitosten ylläpitäjät ovat hyvin eri kokoisia eri puolilla Suomea, jolloin ”niiden henkilö- ja taloudelliset resurssit sekä valmiudet aloittaa tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon vaihtelevat. // Vapaaehtoisuus ja joustava aikataulu mahdollistaisivat myös sen, että ylläpitäjillä olisi paremmat mahdollisuudet vertaisoppimiseen, yhteiskehittämiseen ja yhteistyöhön, jotta uudet toimintatavat saataisiin sisällytettyä osaksi oppilaitosten toimintaa.”

VST ry tukee myös esityksen arviota ettei kattavaa tietokantaa ja tilastointipohjaa saavuteta vapaatavoitteisten koulutusten tiedoista viranomaisten ja päätöksenteon tueksi. Tärkeä on myös maininta jossa tietojen luovutuksesta päättää yksinomaan opiskelija.

Suurin haaste vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin on luvussa 4.2.1 mainitut oppilaitosten ylläpitäjien erilaiset opintohallintojärjestelmät (vähintään 14!) joka tuottaa vaikeuksia luontaisten digitaalisten rajapintojen luomiseen.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Ei lisättävää.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Esityksestä jää epäselväksi, voiko opiskelija vaatia oppilaitosta viemään tiedot Koski-tietovarantoon, vaikka oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt, että koulutusta ei kokonaisuutena viedä tietovarantoon. Tämä asia tulisi esityksessä ja sen toimeenpanossa selkeyttää. Lisäksi olisi syytä selkiyttää, onko opiskelijalla mahdollisuus muuttaa kantaansa suoritustietojen tallentamisesta.

Muut kommentit

Ei lisättävää.